MUNTANYA

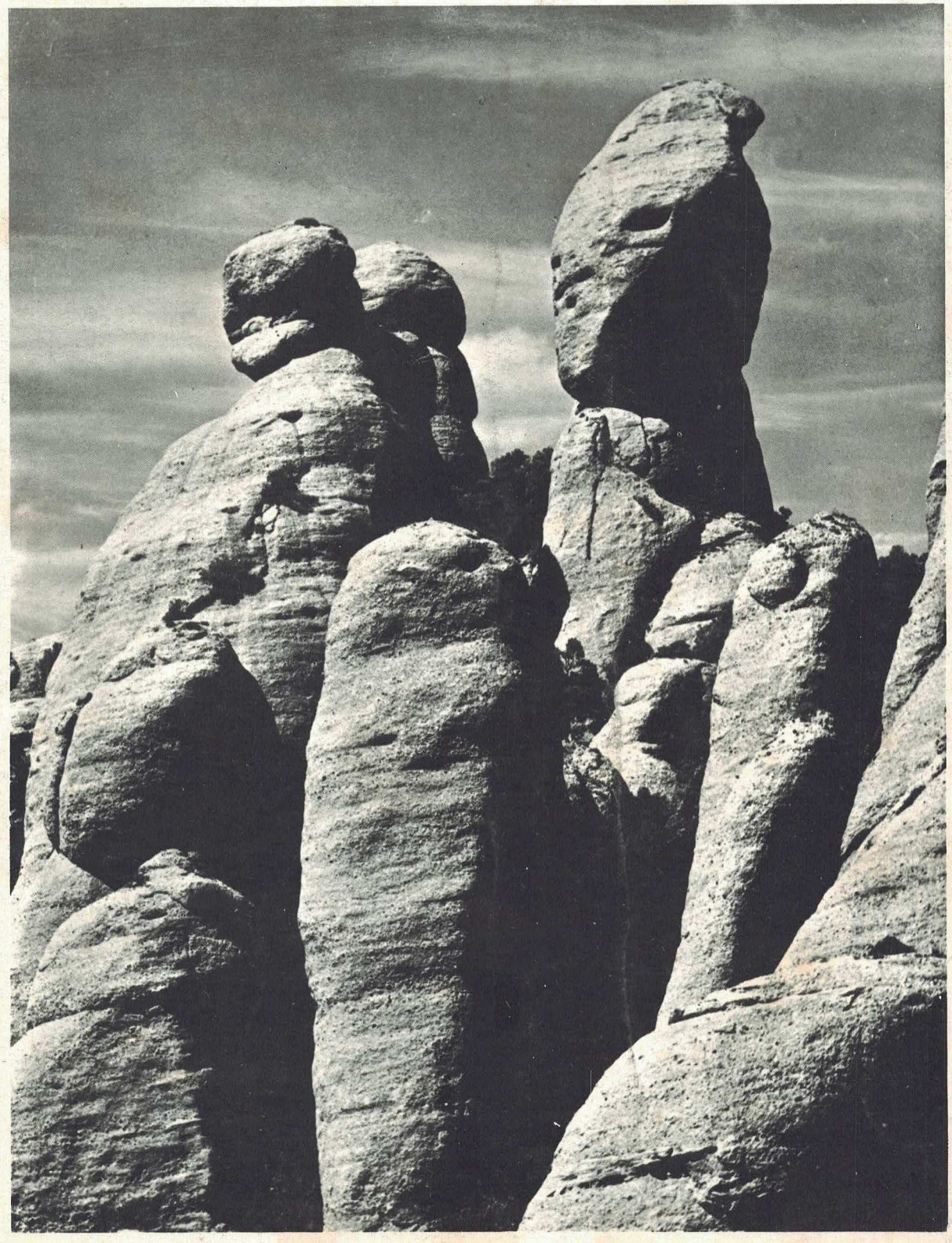

JUNY 1972

Els gelats més exquisits

Trigo

esports
witty
ARAGÓ, 261 (Junt P. de Gràcia)
BARCELONA

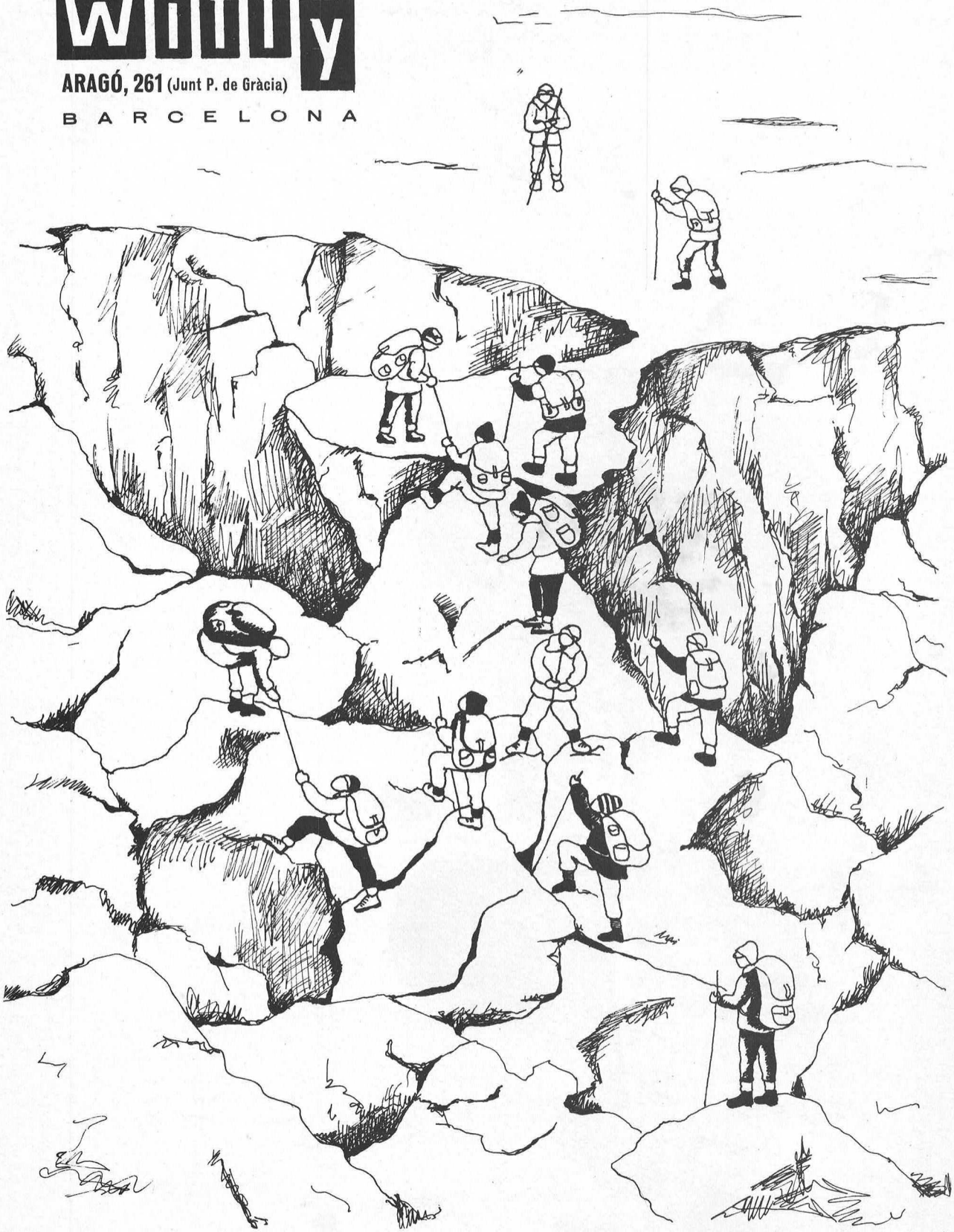

AGRUPACIÓ MÚTUA DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA

Mutualitat de Previsió Social

Fundada l'any 1902

Més de 122.000 associats a la nostra Entitat l'inviten a conèixer els avantatges de què gaudeixen en virtut de les previsions per ella atorgades.

Aquestes previsions consisteixen en un socors únic en cas de defunció, a la percepció de dietes en cas de malaltia i al cobrament de pensions mensuals per causa d'invalidesa; a més de poder percebre premis anuals a l'antiguitat mutualista.

Tots els socis tenen dret, d'acord amb el que s'estableix al Reglament, a la percepció de la totalitat d'aquestes previsions en una quantia proporcional al nombre de seccions en què figuren inscrits.

Existeix, a més, la possibilitat d'obtenir el dret a percebre subsidis en cas d'intervenció quirúrgica, sol.licitant la inscripció al Grup per a Alta Cirurgia.

L'import dels subsidis que atorga aquest grup està també en proporció al nombre de seccions inscrites.

A fi de socórrer els fills dels associats, en el cas de la seva defunció o de quedar invàlids, els nostres afiliats poden sol.licitar la seva adhesió al Grup especial d'Ajuda a l'Orfenesa, el qual atorga pensions fins que els fills inscrits compleixin els 20 anys d'edat.

Si vostè no és soci de l'Agrupació Mútua del Comerç i de la Indústria, a continuació detallem els drets que s'obtenen si s'hi pertany:

Socors a la defunció: de 5.000 a 500.000 pessetes.

Dietes per malaltia: de 5 a 200 pessetes diàries.

Pensió per invalidesa: de 300 a 12.000 pessetes mensuals.

Premis a l'antiguitat mutualista: de 2.500 a 100.000 pessetes anuals, com a máxim.

Subsidis per a Alta Cirurgia: una quantitat variable establerta al Reglament del Grup segons la importància de la intervenció quirúrgica soferta.

Pensions d'orfenesa: de 250 a 2.500 pessetes mensuals com a màxim, per cada fill inscrit.

Edat màxima d'ingrés: 40 anys no complerts.

Quantitat pagada per socors l'any 1971: Pessetes 211.585.282.-

Quantitat pagada des de la fundació: Pessetes 1.379.629.294 -

Si vostè ja està afiliat a l'Entitat i vol afavorir els seus familiars o amics barons, menors de 40 anys, amb els beneficis que reporta ésser soci de l'Agrupació Mútua, doni'ns el seu nom i la seva adreça i nosaltres farem totes les gestions per a procurar la seva afilicació, i reservarem a vostè la firma com a primer soci proponent.

Per a qualsevol informació es pot adreçar a les oficines instal.lades a l'Avinguda de José Antonio, 621, Barcelona (10) i la hi serà facilitada.

FRED PERRY

SPORTSWEAR

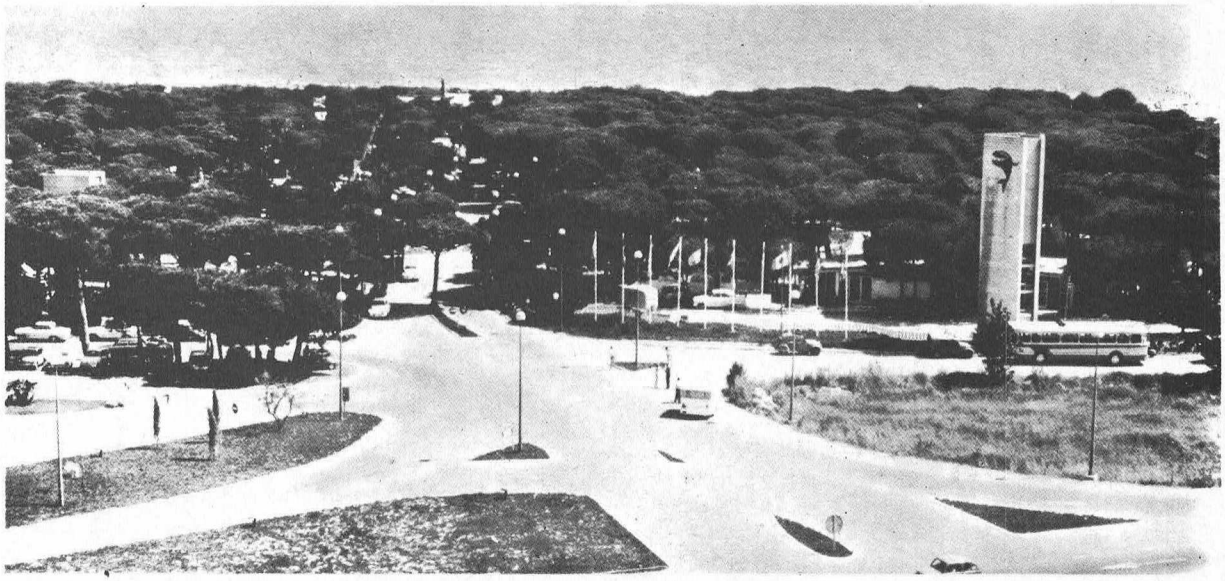

"la ballena alegre"

Camping

La Ballena Alegre

A 9 minuts de Barcelona per l'autopista de Castelldefels, el camping "LA BALLENA ALEGRE", us convida a acampar als seus boscos frondosos i a banyar-vos a les transparents aigües mediterrànies.

Així mateix i per a comoditat dels nostres clients hem instal.lat a l'interior del recinte del camping els serveis complets de bar, restaurant, serveis sanitaris, supermercat, dutxes, lavabos, assistència mèdica, parc infantil, zona esportiva, bugada i planxa i el sector comercial on podreu adquirir tots aquells articles que vulgueu.

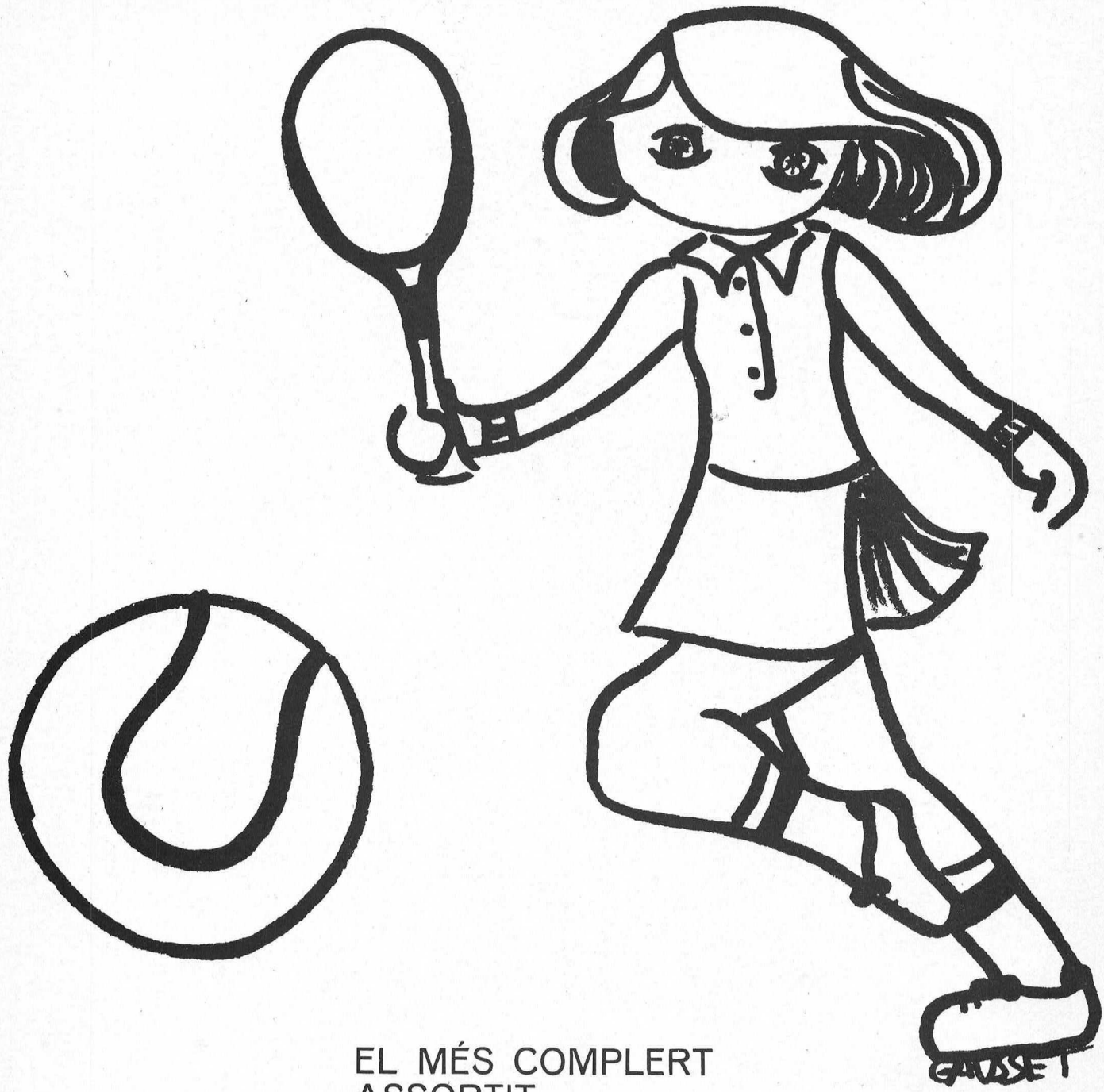

EL MÉS COMPLERT
ASSORTIT

EL MILLOR
ASSESSORAMENT

EL TROBAREU A

Parillesset

ENRIC GRANADOS, 122 - AVINYÓ, 8-10 - PASSEIG MANUEL GIRONA, 49

No us n'estranyeu! Encara no ha visitat Mañanes

Mañanes es preocupa
per tothom qui vol practicar un esport.
Li aconsella l'equip complet
més adient entre tota una gamma variada de les millors marques.

MAÑANES MK esports

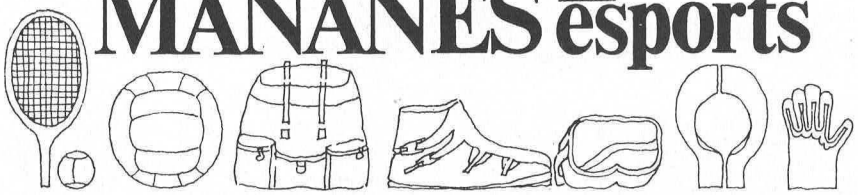

Canuda, 26 T. 232 07 71 Barcelona-2/Via Augusta, 103 T. 217 91 88 Barcelona-6
Bailèn, 170 T. 258 10 15 Barcelona-9/Prim, 99 T. 380 48 21 Badalona

MUNTANYA

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

Any XCVI Núm. 661 Vol. 84

JUNY 1972

Diposit Legal B. 546 - 1953

Sumari

	Editorial	**82**
Albert Oliveras	**Una experiència a la serra de les Agudes d'Espot**	**83**
Ramon Galí	**Primera escalada a la Roca Regina (Montsec d'Ares) per la cara sud**	**89**
Enric Nosàs	**XIV Rallye d'Esquí, III Internacional dels Pirineus**	**93**
	Informe de la Comissió de Refugis del Centre	**95**
	Equip espeleo-arqueològic Atlas 71	**98**
Martí Romero i Rectoret i Manuel Alfaro i Faus	**El karst en guix d'Oliola**	**100**
Ramon Pujol i Alsina	**Flors de muntanya**	**102**
F. Martinell Gifre	**La serrania de Cuenca**	**105**
Ramon Canals Guilera	**L'art de fer el sabó, lleixiu i rentar la roba**	**107**
	Crònica del Centre	**110**
	Festa de Sant Jordi	**110**
	XXXVIII Saló Fotogràfic de Muntanya 1972	**110**
D. de Caralt	**Secció de Cinema Amateur**	**112**
	Resultats de les proves d'esquí	**112**
	Crònica	**117**
	Cinema retrospectiu de muntanya	**118**
Josep Llaudó i Majoral	**Novetats excursionistes de la Diada del Llibre**	**119**
	Bibliografia	**120**
Josep Girona	**Guia itinerària dels Ports**	**120**
Josep Girona	**Homes de gesta**	**120**

Redacció i Administració: Paradís, 10, Barcelona (2) Tel. 232 45 01, 01, 02, 03

Director: Josep Llaudó i Majoral

Consell Assessor: Agustí Jolis i Felisart, Francesc Gurri i Serra, Jaume Fabrés i Amorós, Miquel Albert, Josep M. Sala

Assessor tècnic: Albert Jané

Maqueta: Josep Nuet

Secretària: Trinitat Campmany

Comptador: Manuel Casanova

Publicitat: Lluís Puntís, Bailèn, 151, 6.e 2.a Barcelona (9) Tel. 257 59 56

Col.laboradors: Jaume Granell, Ramon Pujol i Alsina, Albert Oliveras, Hermenegild Carreté, Josep M. Sala Albareda, Agustí Jolis i Felisart, Josep Abril, David M. Aloy, Gabriel Jaraba, Enric Font, Roger Tarragó, Josep Girona, Modest Montlleó.

Subscripció: 135 pessetes anuals (sis exemplars); estranger, 165 pessetes; preu d'aquest exemplar, 28 pessetes (Comanda de números endarrerits a la redacció de la revista)

Impressió: Suimpa, Indústria, 110 Barcelona (13)

Portada: Els Frares montserratins, amb un Lloro sempre a l'aguait (foto: Carreté)

EDITORIAL
Any Internacional del Llibre

Aquesta commemoració de l'Any Internacional del Llibre representa un esforç mundial per estimular i promoure l'edició de llibres i, sobretot, despertar major interès per la lectura, però aquesta noble tasca no ha de recaure tan sols, evidentment, sobre els organismes que llançaren la idea, ni sobre els editors i llibreters interessats en la divulgació del llibre.

Poca cosa seria tot això, si no es comptés amb l'ambient adequat que donés escalf a la idea i és precisament per ajudar a crear i afermar aquest ambient, que nosaltres aportem aquí aquest comentari de simpatia i franca adhesió a tot esforç, que ens porti a una major afecció a llegir, perquè si bé dels 3.000 títols anuals de mitjana, editats a Espanya abans de 1936, hem passat a 1971 a 15.000 títols (J. Porter. «Destino», 15 abril 1972), no és satisfactori l'augment quant a lectors.

En el nostre àmbit, l'esforç per editar, llegir i divulgar llibres, és substancial a l'obra de l'Excursionisme, i ho diem així en general, perquè no sols la història del Centre ho demostra, sinó perquè totes les entitats tenen les seves biblioteques amb facilitats de servei de préstec de llibres als seus socis i perquè, a més, han tingut cura d'editar totes aquelles obres de caràcter adequat dins de tot el que representa l'Excursionisme, la bibliografia del qual, iniciada l'any 1876, és amplíssima, variada en temes i continguts, i d'un alt nivell cultural.

Precisament, el Club Excursionista de Gràcia, que està celebrant amb brillants actes el seu cinquantenari, ha volgut que hi figurés, entre ells, la II Setmana del Llibre i Disc de Muntanya, que en aquesta segona edició ha tingut una major representació, en aplegar un conjunt d'obres de la pròpia biblioteca i d'altres entitats, entre les quals es compta la nostra, així com de particulars, cosa que tot plegat, contribuí a una exposició brillant de llibres la motivació dels quals era la muntanya, i que emplenava la sala d'exposicions de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, del carrer Major de Gràcia.

Felicitem el Gràcia per l'esforç i la dedicació que aquesta exposició ha representat, ja que hi hem pogut admirar llibres i edicions rares, i per boca dels directius graciencs hem rebut els millors comentaris i explicacions, com els de Josep Buch, referents a la seva gran col·lecció de temes montserratins.

Els organitzadors volgueren dedicar aquesta exposició al matrimoni Jolis, per la seva dedicació entusiasta com a autors de guies de muntanya pirenenca i de llibres de divulgació i tècnica muntanyenca, mèrits que foren remarcats en l'acte de la inauguració oficial de dita exposició.

Així, tot el que fem per estimular el goig i l'afany per la lectura, és un bé, i en aquest camp s'obren unes grans possibilitats culturals i tècniques, que s'escapen a la nostra imaginació.

Els arxius i les biblioteques inicien una revolució tècnica de catalogació i reproducció electrònica, que permetran a nosaltres, els lectors, de disposar de les informacions necessàries, ràpides i completes per a trobar tot allò que ens interessa sobre determinat tema.

Avui dia la informació massiva, escrita o visual, ens ofegaria plenament, si no disposéssim del llibre que podem escollir lliurement, perquè afermi les nostres idees o ens obri una nova llum, una nova visió de les coses, que posi al dia i que millori la nostra formació cultural.

Com deia el nostre sempre recordat Maspons i Anglasell «sense difusió d'idees no hi ha avenç possible. L'avençar és resultat d'una cooperació d'idees; potser s'hauria de dir d'un refrec d'idees; si s'estronqués, deixaria el món anquilosat. Com que l'anquilosament és la mort, la difusió és d'una importància vital per a l'home, individualment i col·lectivament».

L'Any Internacional del Llibre compta, doncs, amb la millor simpatia de tots els excursionistes i esperem que els fruits seran òptims com correspon a l'entusiasme i a la bona voluntat posades pels organitzadors, i per totes les entitats i persones que amb ells han col·laborat en aquesta tasca cultural.

Una experiència a la serra de les Agudes d'Espot

per **Albert Oliveras**

El geòleg Pierre Termier, escriu, a propòsit del sentiment d'envellir:

Entre les coses belles i grans de la Terra, probablement són les muntanyes, les nobles i poderoses muntanyes, qui parlen als homes, amb major eloqüència, d'estabilitat, d'immutabilitat, de perennitat. Heu fet alguna vegada, aquesta experiència?: l'ascensió d'una muntanya que us sigui familiar, deu anys, o vint anys, després de quan hi van pujar per primera vegada. Això m'ha ocorregut sovint, en la meva existència vagabunda de geòleg. Cada vegada que hi he tornat, he tingut, en començar, la sensació profunda i violenta de la immensa durada de les muntanyes, en comparació amb els homes.

L'ascensió comença com si fos una festa; és, diríem, un pelegrinatge cap a un temple on estem segurs de trobar records agradables, on sabem que anem a reviure una jornada de joventut; i aquest temple sembla indestructible. En la fresca de la matinada, ens apressem cap al cim, per caminets que gairebé no han canviat gens; després, pels pasturatges d'herba curta o per pendents de pedres que s'han arrossegat, que han quedat iguals, i finalment, per roques més o menys escarpades, congestes de neu, canaletes, arestes dretes sobre els dos abismes. A mesura que ens hi acostem més, potser ens recordem més dels detalls de l'escalada. Les mateixes dificultats es presenten en els mateixos llocs; a la roca, les preses, per a les mans i els peus, no han pas canviat, i una després de l'altra, les trobem totes. Les canaletes han mantingut el seu aspecte, sense complicació i aire vertiginós, i, sobre l'aresta final, heus aquí les mateixes pedres, guardadores del cim, que ens espera i que estem a punt de saludar com a un amic.

Obtenim el que desitjàvem. Que poc ha sofert el pic vell amb el pas del temps! Que intacte ens sembla! Reposem, com l'altra vegada.

En veritat no ha passat res, no s'ha ensorrat res, no es nota sinó una mica de vent sobre la muntanya solitària. Una mica d'aigua es belluga allà baix, al fons de les valls plenes d'ombres.

I, s'hi està tan bé, aquí, en el silenci enorme dels aires en calma, en la pau inexplicable que ens arriba des del cel tan pròxim, davant aquests cims rivals que enraonen amb el nostre, al mig d'aquest ramat de muntanyes adormit, amb les esquenes ondulants fins a l'horitzó.

S'hi està tan bé, que voldríem deturar el sol, detenir el temps, immobilitzar totes les coses i fixar-nos nosaltres mateixos, per sempre. Qui és l'alpinista que no ha tingut aquest somni?

Però, mentre nosaltres somiem així, un sorollet puja de sobte; de l'abisme. És una pedra que cau i la sentim caure, rebotre, estavellar-se en els pendents. Una altra la segueix, i encara una altra més; i llavors, és tota una allau que se'n va avall, no

foto: A. Oliveras

Una vista de la serra de les Agudes, al vessant de la vall de Cabanes. ◀

Serra de les Agudes d'Espot, des dels Encantats. ▼

dibuix: A. Oliveras

lluny de nosaltres, amb un terrabastall de tronada.

Pensem en aquelles paraules de Heim, el geòleg suís: «Si totes les pedres que cauen dels Alps, caiguessin al mateix indret, es produiria una allau que no es deturaria ni de nit ni de dia.»

I a l'hora que sembla que de cop i volta es faci massa tard, per l'atac del vent més aspre, que ha refrescat de sobte, tenim la revelació d'una desgràcia, quan no hi pensàvem gens: la desgràcia de la muntanya que es torna vella, insultada pels meteors, i que es torna a poc a poc presa de l'erosió.

Les canaletes que s'obren sota els nostres peus, els torrents per on baixarem, se'ns apareixen com ferides obertes als flancs de la muntanya desolada, i aquestes ferides no es tancaran mai més. Acabat, el somni d'eternitat!

Perduda la il·lusió gloriosa d'un repòs que no s'havia d'acabar, sota un cel sempre clement, amb la carícia perpètua d'un sol immòbil, al bell mig d'un Olimp de cims sempre joves!

L'excursió s'acaba en la tristor de la nit que s'apropa, de la fadiga que sentim, més que en igual dia ara fa deu anys, amb la comprovació, ben clara per sempre més, de la brevetat de qualsevol cosa.

* * *

Aquest és potser el pròleg d'unes anotacions escrites després de la tercera visita a la serra de les Agudes de la regió d'Espot. Partíem del campament de muntanya installat al peu de l'estany gran de Cabanes, a la vall de Cabanes.

Vam passar el tercer dia de campament a la serra de les Agudes, amb en Cardona i en Segalàs.

De l'aiguamoll sota l'estany gran de Cabanes on teníem installat el campament, sortia el caminet que puja al coll doble que porta a la vall de Son i a la vall d'Espot. Per aquest corriol, de condició variable, però en decadència, pujàrem en una hora i un quart fins al coll que mena a Espot, a 2.650 metres d'altitud, on vam sortir a la part solellada de la muntanya. Sol que sorprèn fortament, després del camí fet a l'ombra, amb una pujada pausada, governant el cansament. Uns cent metres més avall, a ple sol, un isard solitari va ésser descobert per en Segalàs i ens el va dedicar. Ens va agradar veure'l córrer i deturar-se amb dignitat gairebé ofesa, d'animal espantat sense gran motiu.

Tota la cara sud de la serra de les Agudes d'Espot, era a la vista, plena de sol i freda alhora. Aquesta vista era gairebé la mateixa que vam tenir en 1927, amb l'Estasen i en Rovira, en ocasió de la primera coneixença amb aquesta muntanya. Llavors hi havia més escalfor en l'ambient i, segurament, en el cor. Ara, hi havia

Primera visió, pujant des d'Espot, de la serra de les Agudes. A primer terme, un il.lustre pirineista: Lluís Estasen. ▼

una calma prudent, per tal de treure tot el partit possible d'allò que es pogués aprofitar, amb un llast de romanticisme, o una lleugera tristesa en recordar la diferència humana davant el mateix espectacle.

El mateix espectacle, no és pas veure el mateix. Es veu amb els ulls, amb el cor, amb els sentits. Si en les pedres pot no haver-hi variació, sí que n'hi ha, i molta, des del punt de vista de la meva humanitat. Les roques de les Agudes, s'apareixen grans, complicades i senzilles alhora, però com que ja coneixíem els ardits del terreny, no vam rebre cap gran sorpresa, ni temor.

Ens lligàrem tots tres a la mateixa corda, i em donaren el lloc del mig, tant per deferència com per precaució, i jo agraït, ben mirat. A les primeres roques ja anem lligats. Potser és una precaució avançada, però és justificada. Som massa esperats al campament, per oblidar per un moment de no provocar un disgust.

Es reconeixen moltes roques, tot passant. Molts detalls. La relativitat de molts obstacles. Però no diria la veritat si afirmés que, aquest coneixement previ de l'escenari, servís per a gran cosa més que per a comprovar com es porta la memòria o les facultats físiques.

Pausadament, amb precaució obligada, anem progressant en pujada. La primera secció de la serra de les Agudes, té fesomia pròpia. És compacta i simple. Les diferències són de poca categoria. El terreny es repeteix i ens agafa confiança, creient que això continuarà de la manera coneguda. La pedra és un magnífic granit, segur a tot ser-ho, arrugat, desgastat, per a convertir-se en una pell de tauró o una llima rasposa, de tall esmolat. Líquens negres i grisos, durs com l'acer, frenen les mans en formar part integrant de la carn per penetració. Les sabates no rellisquen, ni els pantalons no es desenganxen de la roca, en les ocasions que entren en contacte. Així es guanya confiança en si mateix.

On toca el sol, la roca es troba tèbia, però fa fred a l'ombra, i, si bufa el vent que puja per la paret o les xemeneies, no resulta gens agradable d'atendre la maniobra de la

foto: A. Oliveras

Cresta de la serra de les Agudes, amb el característic Dit. ▼

corda mentre el company avança i els altres vigilen.

Tenim com a lligam una corda gruixuda de niló, propietat compartida d'en Cardona i en Segalàs, blanca, suau a còpia d'experiència a la muntanya, i que deixa anar uns bigotis contestataris, de tant en tant. En Segalàs, en acabar l'escalada, va dir, ben raonadament, que la corda envellia. Potser volia dir que la corda també envellia com nosaltres, perquè era evident el desgast. De qui?

Quant a mi, la senyora de la casa de Sorpe on vam trobar acolliment la nit anterior al dia de pujar al campament (amb el cabell blanc, una mica ajupida de tant encendre el foc i vestida de negre) com un comentari a la meva exclamació que feia molts anys que ja havia visitat la regió (l'any 1922) va ajustar el seu pensament a les següents paraules: «Així, digui, que vostè deu començar a ser una mica vellet!» Sí, com la corda, que encara està en ús, si no se li donen estrebades excessives. La corda rasca per les pedres, aspres com les males paraules, i el trenat de les fibres en sofreix profundament. Les nostres mans queden marcades per molts dies, o diverses setmanes, de petites ferides, d'epidermis erosionada, d'inflors monstruoses, de sensibilitats evocadores. Pells mortes sobre fons viu. També és així el record superficial de les puntes dels dits.

foto: A. Oliveras

És aquesta la tercera vegada que, durant unes quantes hores, vaig movent-me per la serra de les Agudes, gaudint de les seves impressions aèries. Són visites repartides al llarg dels anys 1927, 1945 i 1965. Val a dir que el record anterior no se superposa a l'actual. Sura alguna vegada, més en posicions de repòs que en activitat. És, precisament, l'activitat del moment, allò que crida l'atenció, afortunadament. I també la comprovació que cal treure l'esforç, la flexibilitat, la convicció d'un resultat que es presenta incert, per obtenir l'èxit en el pas per les roques de la cresta.

Si comparem fotografies, hi trobarem similitud. La comprovació llavors, la fem amb coses inertes, fredes, mortes, o com si ho fossin. La comparació d'activitats, no té base fixa. El subjecte té tanta importància i és tan divers, inesperat, poc vigilat, que qualsevol especulació en aquesta direcció, és inútil. També, potser, l'evidència d'una disminució de forces físiques i anímiques en cada una de les tres dates, provoca una boirina o una cortina de confusió, de la qual se surt més fresc, per no dir victoriós, si valorem els buits d'una memòria ineficaç davant les necessitats.

La progressió de l'escalada a la cresta, va seguir fins a mitja tarda.

Les mateixes dificultats, o els obstacles d'un ordre semblant, s'anul·len amb un desgast nostre, major o menor. Això va passar en el descens forçat, en donar per acabada la gimnàstica aèria, al voltant de les cinc

La serra de les Agudes des del Tesso de Son. ▼

foto: A. Oliveras

de la tarda, quan encara quedaven davant nostre, dos cims finals per aconseguir. Això és una prova de serenitat. Ens vam equivocar quan triàrem el moment de no seguir més endavant, perquè ens va tocar baixar al circ de les Agudes, que dóna sobre l'estany de Sant Maurici, en unes condicions de terreny molt desfavorables, en comptes de baixar a la vall de Cabanes.

Era l'únic trajecte de la paret que suporta la cresta, la qual presenta verticals intransitables de 200 metres i més, d'alçada, amb roca granítica lletja, tota tacada de negre, i amb llastres i concavitats monumentals.

La part alta, coberta d'herba esgraonada, en inclinació que no pot ser major, ens va obligar a mantenir la més gran atenció a cada pas, a la baixada, i a endevinar llocs d'alguna seguretat per a vigilar i deturar un moviment en fals o una relliscada sobre l'herba. Ens movíem l'un després de l'altre, i anàvem baixant sense l'esperança fonamentada, de trobar una sortida a la trampa o ratera en què ens vèiem forçats a bellugar-nos.

Rebíem la impressió que era més favorable de remuntar tot el trajecte de baixada i tornar a la cresta, per tal de decidir una altra manera de baixar la muntanya, quan en Cardona i en Segalàs van comprovar que no era possible de solucionar la baixada amb «rappels» de corda. Tanmateix, l'instint de caçador d'en Segalàs li mostrava el pas d'isards, per què n'hi havia marques, que també veiem nosaltres, no caçadors. Per tant, un pas o altre havia d'existir. Els isards podien arribar a aquesta zona de seguretat o illa, que havien de conèixer en la seva condició d'animals perseguits. L'única solució possible era cap a l'esquerra, de cara al pendent, és a dir, com si anéssim endarrera en l'ascensió. Finalment, uns passos limitats, difícils per a les nostres humanitats de dues extremitats inferiors, ens portaren a proximitat d'una canal que seguia avall, afortunadament per a nosaltres. Així vam arribar a la tartera del fons del precipici.

L'últim trajecte, la clau del pas, semblava gairebé impossible a la vista, però el passàrem.

Ens fiquem de ple a la canal que anem baixant, i ens comença a guanyar la idea de no passar la nit en aquests indrets de muntanya difícil.

Quan s'aconsegueix la seguretat de sortir del compromís, es noten totes les falles del cos. Ens desllíguem de la corda, gairebé a les 12 hores del començament. Recollim la corda amb una alegria irritant, amb una vivacitat de venjança injustificada.

Continuaven uns pasturatges amples, encara a gran inclinació, però que ens semblaven inofensius. Tanmateix, acostumats a exagerar les precaucions dels temps anteriors de perill, notàvem una limitació de moviments. També ens faltava l'ajut d'un bastó o del piolet. Poc o molt, caiguérem a terra més d'una vegada. És estrany, i és normal, alhora. Quan entràrem a la tartera de base, incòmoda, ja poc inclinada, el canvi de gimnàstica ens va semblar un regal. Els passos i salts violents, ens eren més controlables i, sobretot sabíem que seguíem un camí decisiu, en comptes dels més flexibles i més incerts de la baixada per l'herba.

Notàvem el cansament. Sentíem la satisfacció d'haver-nos alliberat de l'empresonament, i ara, l'horitzó alt i retallat de la cresta comença a no tenir llum pròpia, perquè els núvols crepusculars tallen la llum del sol.

La tartera, aquell obstacle que observàrem des de dalt, com un càstig a evitar, ens va servir de descans. La separació amb el terreny bo, on hi ha una mica de caminet de cabres, anava disminuint contínuament, com si anéssim corrent, i tot contras-

La cresta de la serra de les Agudes. Al fons, el Peguera, els Encantats i les puntes de Mar. ▼

tava amb la lentitud de moviments de la nostra vida en el parell d'hores darreres.

Finalment, va venir la pujada obligada per arribar al collet i passar a l'altra part de la vall de Cabanes. La pujada era contrària a la nostra idiosincràsia del moment. No volíem esforços innecessaris. Calia una disciplina absoluta i rigorosa per escoltar i graduar el ritme violent del cor i vigilar l'equilibri del desgast muscular. Calia trobar la manera de desplaçar-se sense matar-se.

Assaborir la dificultat, quan té un límit visible, calculat, és ja un sistema de felicitat infal·lible. Sabem que aquest número té premi. Ja no és jugar a la loteria. Arriba la menor dificultat de la muntanya que pressent l'acabament, perquè cada passa pot ser més llarga, perquè és menys alta.

La vall nostra s'enfonsa en la foscor i arribem al punt on tot es presenta amb una lleu baixada cap a Cabanes. Cap al campament, que és casa nostra. Llavors, per tard que fos, ens vam ajeure a terra, tan llargs com érem, deixant tanta part del cos com ens era possible, en contacte amb la terra que es refredava amb la nit que venia. Així apareix un reconeixement infinit, commoguts davant la fi de les dificultats que no buscàvem, després de les de la cresta, que eren les que volíem. Potser eren més molestes les dificultats suplementàries, encara que no es poden comparar entre si. Havíem explotat les darreres reserves de voluntat, de força, de flexibilitat.

Vaig treure'm les sabates per canviar-me els mitjons i en tornar a caminar dubtava de si m'havien nascut ales que m'alleugerien els moviments. Però als deu minuts de baixada, els peus antics es van despertar de nou i cada passa costava reflexió i esforç per aguantar el pes del cos sencer. Tota la flexibilitat momentània anterior, se'n va anar a passeig i el caminar es tornà lent i precari.

Tot s'acabà en arribar al campament. Mans amoroses em descalçaren. Les cares amigues apareixen quan els peus descansen dins les espardenyes i el cos ja no cal que s'agiti per sobreviure.

I com que la nit fou de tempesta, amb llamps i trons que es repetien d'una part de la muntanya a l'altra, i ens va privar de dormir a pler, l'endemà teníem sensibilitat apropiada per a valorar la suavitat del matalàs pneumàtic i la protecció del sac de plomes, dins la coberta de lona de la tenda de campanya, fins que els dits dels peus es van despertar i va començar un dia nou. Es va acabar una petita aventura que li venia gran a un cos que també era ple de bigotis, com la corda, la vella corda.

En aquestes condicions no ens alliberem de les comparacions. La primera visita és una anècdota d'escàs relleu, la segona ocasió és una tranquil·la absorció de records i realitats, però en la tercera era plena de felicitat, per arribar a un límit, com qui arrossega una creu pesada que fa tornar lluminós el camí més prosaic.

foto: A. Oliveras

Primera escalada a la Roca Regina (Montsec d'Ares) per la cara sud

per **Ramon Galí**

Som a fi de novembre de l'any 1971 i acabem d'obrir una via d'escalada a la Roca Regina, paret impressionant que sembla barrar el pas als qui es proposin d'enfilar-se aigües amunt del barranc del Bosc. Ignoro com caldrà classificar aquesta roca en ciència geològica, però puc afirmar, sense mena de dubte, que un cop hom l'ha vista una vegada li cau damunt el seu encantament com si s'hagués abeurat en una font embruixada.

Aquest contrafort, gairebé banyat per les aigües de la Noguera Pallaresa, anomenat Roca Regina, és situat a l'extrem oriental del nord de la serralada del Montsec d'Ares. El seu cim, on s'acaba la via d'escalada, és una elevació secundària d'aquest serrat, que té l'origen prop de Moró. El sistema va guanyant alçada fins a arribar al cim més alt, l'obaga de Peguera, a 862 metres. La carena continua sempre en direcció sud-est, ara pujant, ara baixant. Abans d'arribar al cim de Roca Regina, la carena és travessada per un camí que, sortint d'un indret de la carretera on el barranc del Bosc aflueix a la Noguera Pallaresa, segueix per llocs molt agradables, amb la paret de la Roca Regina sempre damunt. Aquest camí, un cop travessada la carena a la cota 692, baixa fent marrades pel vessant nord d'aquest serrat, cercant l'estació de Sellés.

La Roca presenta una paret de les més pures que tenim a Catalunya, amb uns 450 metres d'alçada i uns 800 d'amplada. Es gairebé llisa i presenta solament dues irregularitats: els punts on l'escalador haurà de lluitar amb afany.

Els ulls de l'escalador no veuen aquesta paret com a barrera d'una barrancada integrada a la muntanya, que al vessant nord serà una esquena suau poblada de bosc aspre i sec, ni se sent atret pel barranc del Bosc que masega la base d'aquesta paret. Ell calcula l'amplada de les fissures, la volada dels repeus i altres detalls.

La paret té, a un terç, un gran sostre, situat a la dreta, aproximadament a mitja alçada. Ací hi ha una via, encara inacabada. És la via de Martí i Cèsar, ambdós escaladors del GEDE. Al terç i a l'esquerra, hi ha un díedre poc assenyalat que s'inicia al peu i s'enfila amunt per aquest mur ple de misteri. Un cop a la meitat, un díedre seguit de bosc penjat és perceptible de baix estant. Continua el díedre fins a un seguit de sostres, cinquanta metres més amunt.

L'escalador se sent com l'enginyer que construí el viaducte de prop de la carretera. Se sent com aquells romàntics del segle passat. Calculador? Sentimental? Tanmateix, una roca poques comoditats podrà oferir-li per a pensar-hi.

Per què deu voler pujar ací? No hi trobarà sinó aquesta roca immensa que tantes vegades ha escodrinyat. La perspectiva, però, serà diferent aquesta vegada. Jo mateix havia vist el paisatge invers: aquell que veiem des del vessant que tenim davant per davant, i molt prop, quan tornàvem d'escalar la paret de Terradets, una escalada llarga i difícil, oberta per quatre escaladors del CADE el mes d'octubre de 1963.

Des d'on sóc ara, contemplo la Roca Regina en tota la seva grandària. Llisa com un vidre, fosca o pigmentada de vermells i balmada ací i allà. L'havia contemplada moltes hores amb insistència, convençut de la impossibilitat de vèncer aquesta provocadora roca.

¿Què em deu haver impel·lit a pujar-hi? ¿Desig de veure de la vora la mort que em volta? O bé, ganes d'emprendre, de calcular, de fer projectes? L'escalada és una ciència inventada: la Natura imposa unes lleis i l'home les supera amb fórmules i es regeix per un càlcul fred.

Els motius són difícils d'explicar i em sembla que hi ha pocs escaladors que s'interroguin. Hom fa exercici i és bo de fer-ne i de sentir com el cos treballa i resisteix. I també de veure el sol durant tot el dia i tots els colors de l'horitzó que no podran ésser vistos enlloc més. Tot són records i

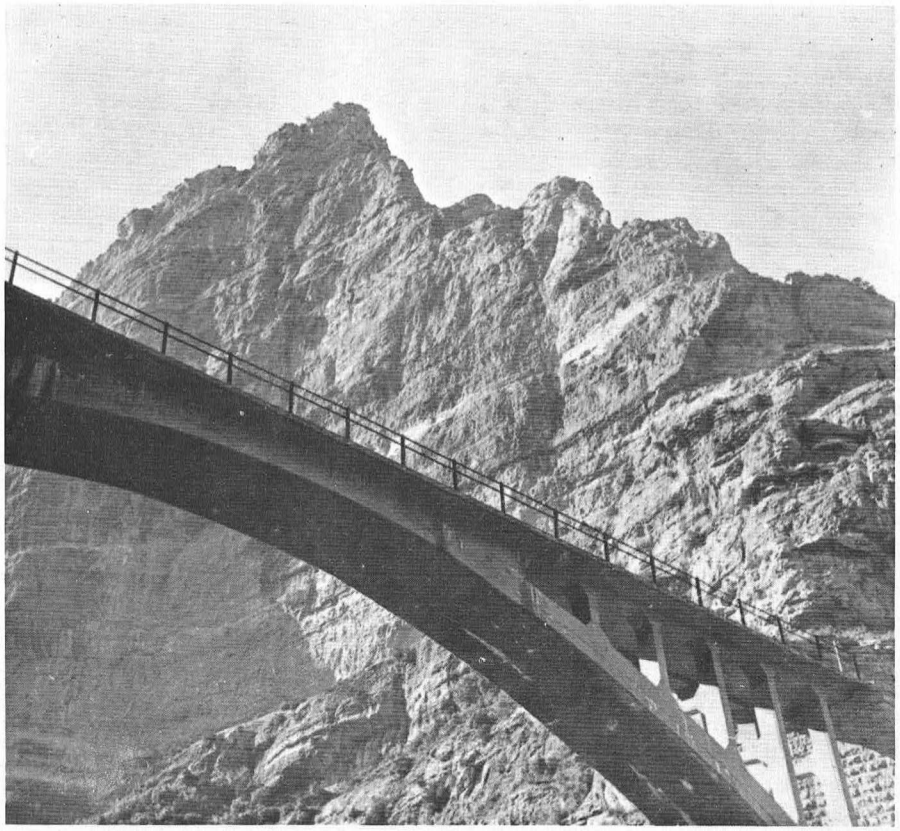

foto: H. Carreté

Al peu de la Roca Regina, el viaducte del tren que, superant els obstacles del congost de Terradets, arriba a la Conca de Tremp. ◄

L'impressionant retaule de la Roca Regina, al Montsec d'Ares, un repte permanent per a l'escalador. ►

aquests dies que viurem tan intensament es conservaran dins la nostra memòria. Tres dies sencers, sense cap interrupció.

Quan plou ens mullem i, si trona, sentim el terrabastall molt prop i masteguem els llampecs com poca gent hagi pogut fer. Pocs es deuen haver sentit tan salvatges en aquest segle. La Roca Regina ens ha donat allò que valdria un grapat de bitllets, per un preu mòdic. Una bossa de pinyons, un tros de formatge, dues llaunes de carn, uns quants panellets, benzina per a la nostra moto, un sopar a Tàrrega i un altre a Tremp, ni més ni menys. Cal dir també que durant el viatge hem respirat molt de fum i, una vegada arribats al peu de la Roca, com que és tard, dormim dins un forat, amb el pensament de l'atac de l'endemà.

Iniciem l'atac des d'una gran feixa que travessa la paret horitzontalment, a cosa d'un terç de la seva alçada. Des d'ací ja trobem cinc tirades de corda resoltes per escalades pretèrites.

Em cal aclarir, abans, que aquesta via fou iniciada per escaladors del GAM del CMB. Una vegada fetes quatre tirades, hi ha un període de repòs durant uns quants mesos. Aleshores hi tornaren J. Molero i L. Costa, els quals trobaren una corda fixa, més amunt de l'indret darrerament abandonat. Passaren la corda fixa, feren una tirada més i arribaren al bosc penjat on renunciaren. Més amunt pogueren albirar un estrep fixat al díedre on hi ha els sostres misteriosos. Se'n tornen avall sense saber ni què ni com, ni si la via havia estat oberta fins dalt. Posteriorment esbrinaven que unes cordades del Centre Excursionista de Lleida estigueren per aquests indrets lluitant amb delit i creient que la via havia estat abandonada per aquells qui la iniciaren. Atacaren diverses vegades, de la feixa estant, però la via encara no era acabada.

Julià i jo ataquem. Passem la feixa per tal de guanyar temps, car la nostra intenció és d'atènyer l'últim punt màxim guanyat pels darrers escaladors. Hi arribem a fi de dia. Traginem una motxilla de més de vint quilos, amb menjar, material, equip de bivac i altres coses, però és impossible de superar aquests desploms amb la motxilla a l'esquena. Cal treure la corda auxiliar i anar hissant-la a pols. És cosa molt pesada, perquè sovint s'encalla en qualsevol merlet, díedre o savina. Aleshores cal deixar-la penjar i, quan el segon de corda puja, la desaferra, mentre el primer, assegurat, hissa a tall de piano escalador i fardell. L'escalada és molt dura i aquestes maniobres retarden l'ascensió. A la quarta llargada de corda comença el primer balmat. Passa el company i triga molt. De vegades el descobreixo penjat de la mateixa clavilla com un pernil i descansant estona i estona damunt els estreps. Mentrestant penso en aquesta paret altíssima i sense fi, amb nosaltres ací a mig aire, aturats com dues mosques sense veure els límits. Fa molta estona que no faig sinó aguantar les cordes que vénen de dalt i em passen per l'esquena. Que lenta que és l'escalada! Veig la paret enorme, immensa, i el paisatge, ara a mitja tarda, sembla una decoració que mai no hagi de canviar. Ha passat mig dia i el sol no pica tant, però tot és ple de llum. No fa gens de fred, no fa calor —jo no en tinc— no fa gens de vent. Tot és ben quiet: el pont i el riu, cada vegada vistos de més amunt. Primer els veia a l'esquerra i ara els tinc sota meu. El riu s'escola sense descans i el pont, de tard en tard, és animat pel pas d'un tren de joguina. Em sembla un element discordant, aquest tren. Cada vegada que en passa un, cau un grapat d'hores abans de veure el següent. Julià arriba a la reunió, finalment, i confessa que es troba extenuat. Per tal d'arribar-hi, ha calgut fer mil filigranes i evitar una llastra molt perillosa, amb una paret llisa al costat, sense preses i lleugerament desplomada.

Julià s'ha penjat a la temptadora llastra que ha cedit, però no del tot. Ha anat de poc que no se'n van avall ell i la llastra. Cal anar amb molt de compte, car la via és bruta de no passar-hi ningú i plena de pedres que belluguen i preses falses. Ell tempteja les preses, després la falsa presa i sota descobreix una pedra més segura. D'altres rocs surten volant i, després de rebotre dues vegades a la paret de sota nostre, se senten espetegar al fons del barranc del Bosc tot fent saltar esquitxos d'aigua.

Julià, després de fer-me saber que es troba molt fatigat, em convida a pujar. Jo mantinc la moral. Des d'ací hom es podria retirar sense gaires complicacions. Arribem al lloc més alt escalat fins ara, sota uns sostres. Decidim d'instal·lar-hi el bivac perquè no hi ha temps d'obrir més via i, més amunt, es complica. A més, ací hi ha una savina que ens dol de deixar sola i la seva companyia ens ajudarà a passar la nit.

Com que encara és de dia, continuo penjant-me i pujant amunt, trec el nas damunt un sostre i em desvio després a l'esquerra, cercant una aresta que em priva de mirar cap amunt. Des d'ací ja caldrà trepitjar terreny verge. Escalo molt tirat enrera intentant de descobrir una via lògica. Els passos són molt atlètics i obliguen a una força de braços esgotadora. Miro enlaire: la paret apareix vertical molts metres amunt. Verticalíssima.

La intuïció ens indica de seguir, per la dreta, una línia de sostres aprofitant fissures, però de sobte tot s'acaba. Solament una llastra immensa pertot arreu. De baix estant, suposàvem que a l'esquerra d'on som ara i a uns quaranta metres damunt nostre, s'iniciava una fissura obliqua a la dreta que era la nostra esperança. Des de baix, les coses es mesuren d'una manera molt diferent. M'agafa vertigen de mirar enlaire i baixo.

Fosqueja i muntem una hamaca per tal de passar la nit. Sopem i després intentem de dormir, però la romàntica lluna plena no ens deixa aclucar l'ull. Ves quina coincidència! Els bivacs en una paret solen ésser sempre pesats i llargs, però són extraordinaris quan el fred no neguiteja massa i permet de gaudir de tanta

foto: M. Cortès

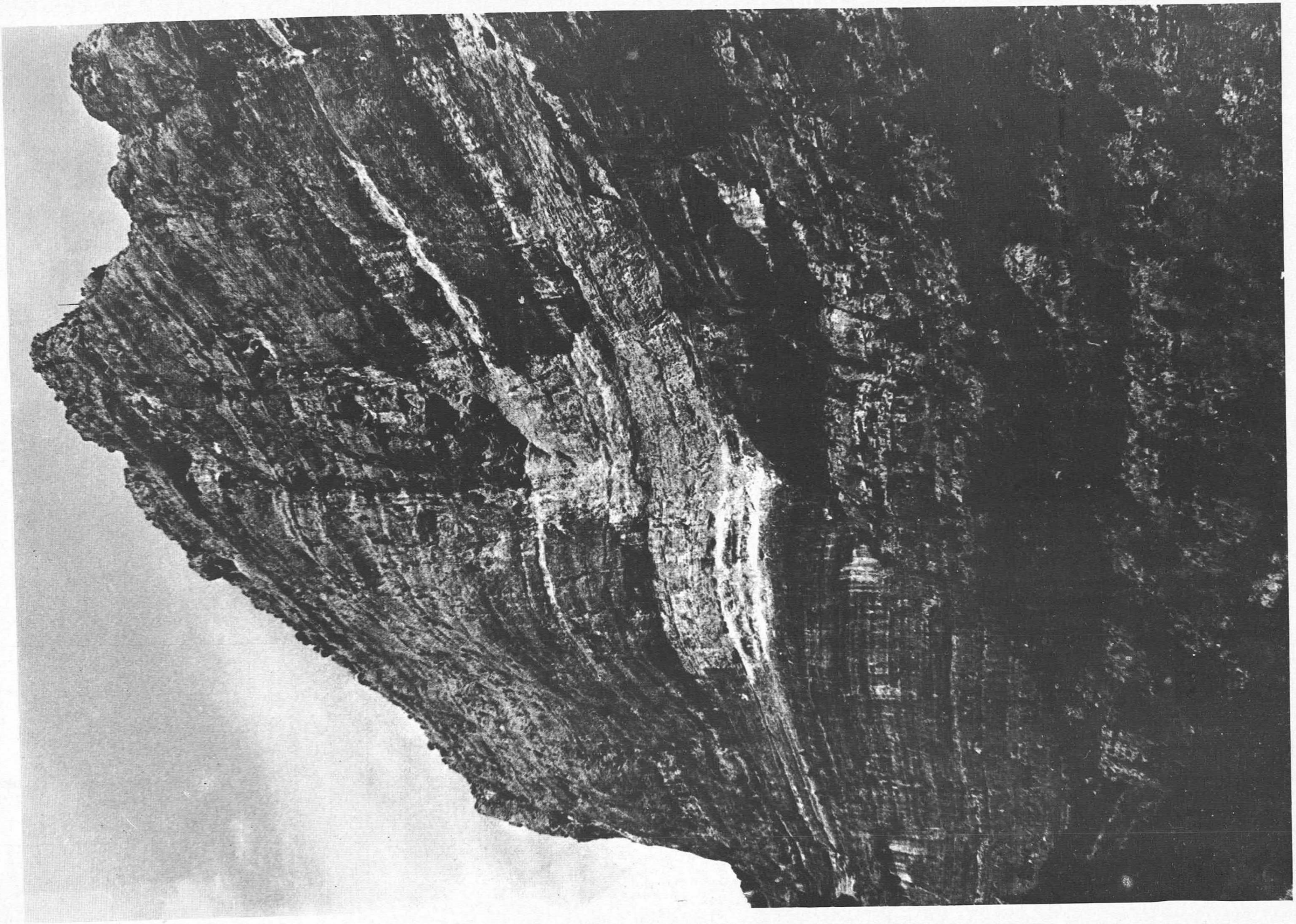

Un altre aspecte de la Roca Regina, una paret de les més pures que tenim a Catalunya. ▼

bellesa. Ombres i llum blanca de la lluna. Ara el cel és clar i la terra negra, amb la sensació d'un buit més impressionant que de dia. Fa una mica de basarda vist de sobte, després del primer son.

En fer-se de dia, deixar el bivac i començar de nou a escalar, és un suplici. Passo amb optimisme al sector obert ahir, mentre vaig reaccionant, fins que arribo a suar com un ruc. Els ferros clavats em faciliten l'ascensió, passo a l'aresta i començo a clavar burins. Ara ja he reaccionat del tot. Ens toca el sol. Hem decidit la ruta a seguir: flanquejarem a l'esquerra. Deu burins i, tot seguit, un flanqueig de V grau en lliure. La decisió és presa. El flanqueig es torna molt llarg i, després de quatre hores, arribo a una savina quan la corda ja s'ha acabat del tot. Em trobo com Julià ahir, després de passar la llastra, però el pitjor és que ara l'alternativa possible és la sortida per dalt. Un flanqueig tan llarg és com tallar-se la retirada i no em veig amb cor de desfer aquesta tirada que ens aparta completament de les reunions anteriors. Però no hi vull pensar perquè em preocupa més la recuperació de la motxilla. No hi ha altre remei que fer un pèndol de gairebé quaranta metres.

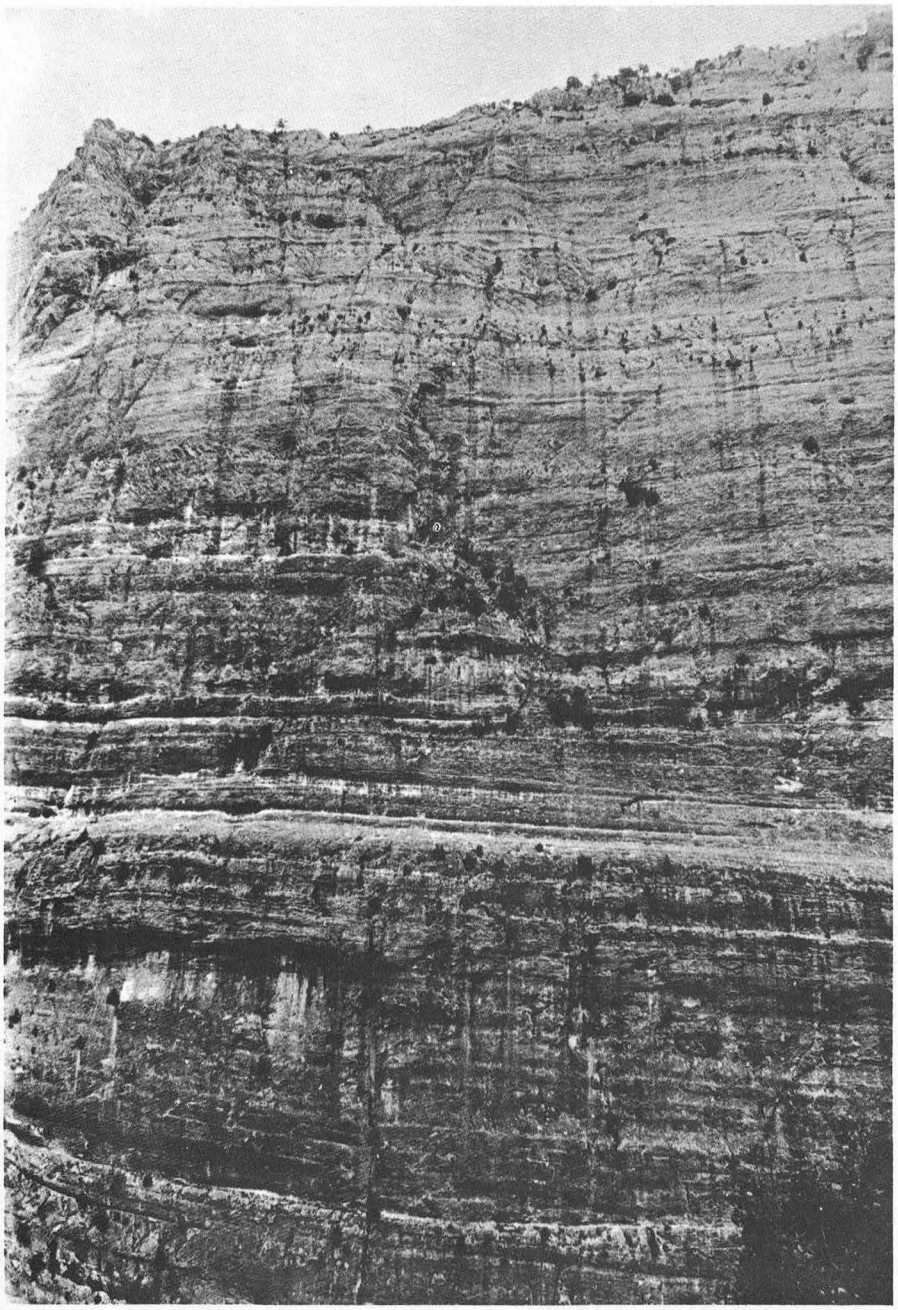

foto: M. Cortès

No sento el company i haig de cridar com un boig per donar-li entenent que llanci la motxilla. És indispensable que no s'encalli enlloc. M'embolico amb les cordes i estreps, deixant el cos relaxat. Després de dues hores m'hauré retornat i l'ascensió continuarà desenvolupant-se perfectament. Assolim la fissura obliqua. Bé, hem trobat el bon camí!

Des d'ara l'escalada serà gairebé sempre lliure i per roca molt vertical, amb molt bones preses. Representa una fi extraordinària. A mitja tarda arribem en un bosc penjat i descobrim el cim. La distància que ens n'aparta és pràcticament guanyada i, amb aquesta victòria a tocar, la moral és altíssima. El bivac que fem ací mateix, segon en l'escalada a la Roca Regina, no és incòmode ni curt.

El tercer dia arribem al cim, després d'esgotar les reserves d'aigua i de pinyons, però abans ha calgut vèncer la darrera dificultat, probablement la més forta, consistent a superar en l'última tirada un desplom d'uns deu metres.

Ara ja no veiem el viaducte. Només uns fils de boira, molt avall. El dia és esplèndid.

Bibliografia: Montaña, n.º 89. Monografia del Montsec.

XIV Rallye d'Esquí, III Internacional dels Pirineus

per **Enric Nosàs**

Són les 4'30 hores del matí del dia 1 de maig de 1972.

Vent i neu. Des d'ahir a mitja tarda no ha parat de nevar i ventar, hi ha 40 cm de neu nova sobre la ja abundant que aquesta primavera ha cobert el nostre Pirineu.

Per a avui hi ha previst el recorregut Amitges, coll de Ratera, Estany Major de Saboredo, coll de Gerbé (o coll Gelat), coll de Bassiero, vall de Cabanes. Amb temps estable és un trajecte de gran bellesa en què es recorren quatre valls altes molt característiques: Sant Maurici, Saboredo, Gerbé i Cabanes.

Amb temps dolent, però, aquest mateix itinerari pot suposar una escampada d'equips vers la Vall d'Aran o bé cap a les Ares. A més, la neu caiguda, pesada i inestable, planteja problemes de seguretat. Cal prendre una decisió.

Ahir, al llac de Sant Maurici, abans de la sortida, l'optimisme sobre el temps dominava, havia fet dos dies excel·lents, divendre i dissabte, després d'unes setmanes força inestables, i pensàvem que per llei de compensació ja havia arribat l'hora de tenir una treva de bon temps, i més encara després de dos rallyes consecutius amb meteorologia negativa.

Mentre anaven arribant d'Espot transportats en jeeps, els participants anaven preparant els estris. Aquests moments són una bona ocasió per a constatar el progrés que hi ha hagut aquests darrers anys en el material alpí i, concretament, en el d'esquí de muntanya. Encara que lluny d'una unificació, a la qual sempre s'oposarà l'esperit independent i autodidacta del muntanyenc, s'aprecia aquests tres últims anys un avenç en la qualitat i lleugeresa dels estris: fixacions de poc pes que cerquen la versatilitat entre la pujada àgil i la doble seguretat en el descens, esquís lleugers i amb el tremp adequat a totes les classes de neu, botes que sense renunciar a la simplicitat obtinguin els avantatges de les tanques metàl·liques, etc.

Enmig d'aquests preparatius els 19 equips de tres participants es disposaven a prendre la sortida. Aquests equips representen Granada (1 equip), Madrid (2 equips), Itàlia (5 equips), i Catalunya (11 equips). L'organització, amb millor voluntat que accent, anava repartint les instruccions en els tres idiomes «oficials» del Rallye: català, italià i castellà.

A les 8'15 es va donar la sortida al primer equip, segons el sorteig fet el dia abans. El recorregut obligatori per a aquesta primera jornada consistí en tres sectors: el primer, llac de Sant Maurici —coll de Subenulls, amb ascensió facultativa als pics de Subenulls (2.949 m) i Morto (2.901 m); el segon sector, descens del coll de Subenulls al llac de Sant Maurici; i el tercer del llac al refugi d'Amitges (2.400 m).

Els controls de Subenulls, que varen pernoctar al refugi del llac per gentilesa d'Hidroelèctrica de Cata-

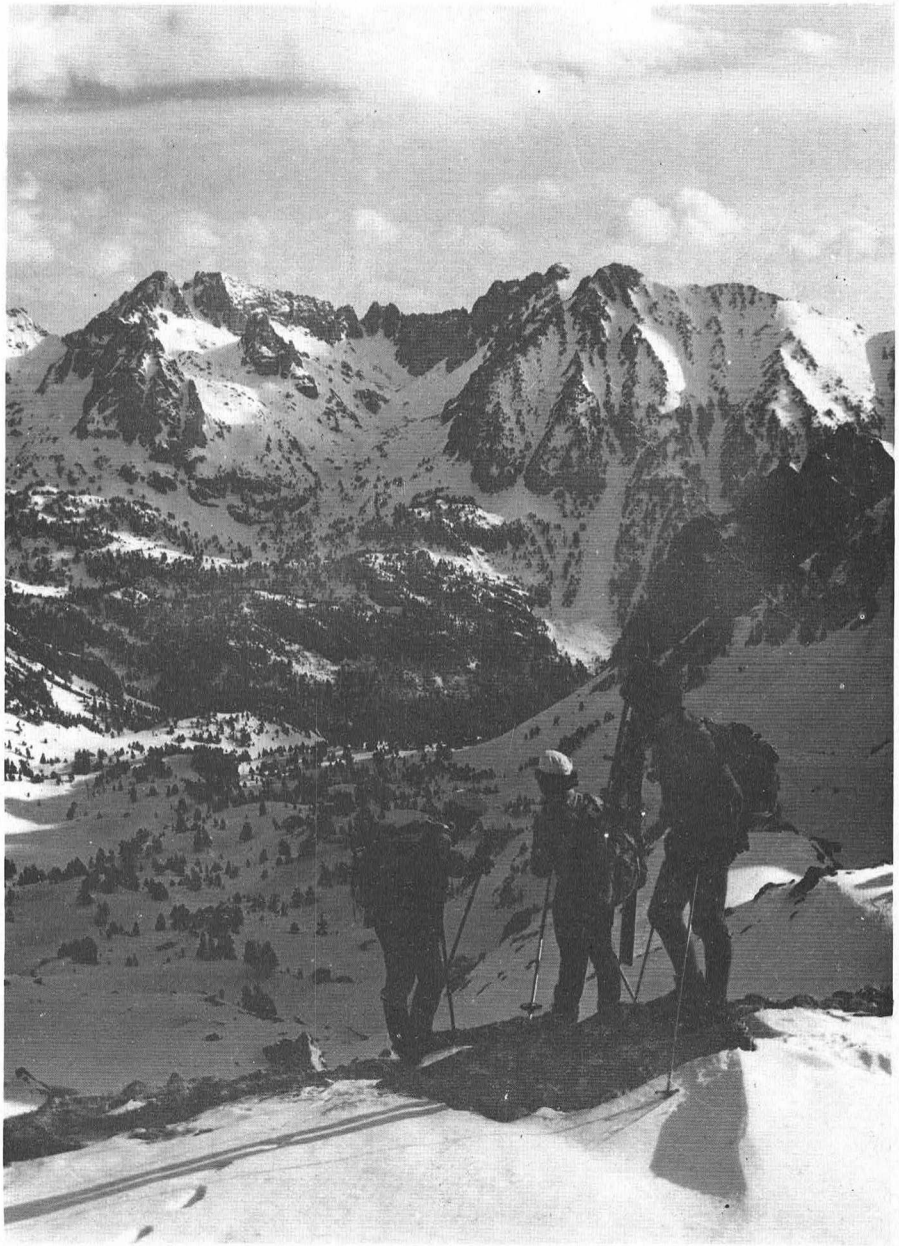

foto: J. M. Sala

Un escenari ideal per a un rallye d'esquí: la vall de Sant Maurici, des dels vessants del Subenulls, amb la regió d'Amitges al fons. ◀

lunya, ja havien sortit vers els seus punts amb temps suficient per a estar a lloc abans d'arribar els primers equips; a més, hagueren de resoldre si era o no factible d'arribar al pic Morto, cosa que fou possible. En canvi, el fàcil Subenulls va ésser controlat amb arribada 100 metres abans del cim per l'esmolada cresta de neu que s'hi havia format.

No oferí dificultat de recórrer aquest primer sector amb els horaris previstos; en canvi, fou llàstima que es cobrís el temps en arribar als cims, quedant així amagades a tots les belleses d'aquelles contrades. Aquesta boirada fou el primer indici d'un canvi de temps que, anunciat pel servei meteorològic per a dilluns a la tarda, dissortadament s'havia avançat.

El descens de la vall de Subenulls es realitzà amb bona neu. Foren 1.000 metres de desnivell baixats amb rapidesa i gaudi.

Mentre els participants recorrien el tercer sector d'aquesta jornada Sant Maurici - Amitges els controls que havien d'estar en els llocs de pas de la segona jornada sortien cap als seus punts de destí per pernoctar-hi. Els de coll de Ratera, en nombre de sis, passarien la nit en una cavitat excavada en la neu del coll, i els quatre del Saboredo, al refugi del mateix nom, després de desenterrar l'entrada colgada per dos metres de neu.

L'arribada al refugi d'Amitges, i fi de la primera jornada, tingué lloc enmig d'una nevada bastant ventada.

El refugi, auster, sense les comoditats de la Renclusa (record molt agradable de les anteriors edicions), oferí als arribants l'aixopluc adequat. En poca estona, al voltant del refugi començaren a sorgir petites construccions de neu o bé tendes, que els aspirants a la medalla d'or bastien, obligats pel reglament. Totes les versions d'habitacle sobre neu varen tenir llur expressió, i amb bon humor es varen anar resolent tots els litigis sobre terrenys i propietats, que solen produir els afers de la construcció.

En l'expectativa del temps que faria l'endemà els participants al Rallye se'n van anar a dormir, mentre el temps continuava centrant sobre nosaltres les conseqüències d'una borrasca avançada.

* * *

Així les coses, tornant al punt on érem a l'inici de l'article, cal decidir què cal fer la segona jornada.

Comunicats per radiotelèfon amb Sant Maurici ens confirmen el mal temps regnant. També des de Saboredo i Ratera ens pinten negres perspectives amb els agravants de la inestabilitat de la neu nova caiguda i de la poca visibilitat per la boira i el torb.

Cal, doncs, que prenguem unes decisions: suprimir el recorregut de la segona jornada i substituir-lo pel següent: refugi d'Amitges, coll de Ratera, llac de Sant Maurici; suprimir la prova de descens en baiard; suprimir les medalles.

Amb tantes supressions el Rallye queda un xic mal parat; la muntanya cal prendre-la tal com es presenta.

Aquesta segona jornada té poca història. Tots els equips realitzen el trajecte dintre del temps concedit. Els controls i la Creu Roja, tanquen el recorregut amb el pensament posat en la pròxima edició. El lloc? les dates? totes les possibilitats es van mesurant en el camí vers Espot.

El balanç final queda reflectit en la taula de puntuacions, però el més important queda resumit així: cap accident ni cap incident.

Un dinar ple de medalles (de plata) i d'agraïments a tantes persones que ajuden que, de la forma més amateur del món, es dugui a terme cada any el Rallye d'Esquí del Centre Excursionista de Catalunya.

Classificació final per ordre d'inscripció:

Agrupació Excursionista Muntanya (J. Planas, A. Gil, I. Chies), 844 punts, medella de plata; Foment Excursionista Barcelona (E. Ruiz, J. Anon, R. Piñol), 896 punts, medalla de plata; Unió Excursionista de Catalunya (M. Andreu, J. Andreu, S. Floriach), 898 punts, medalla de plata; Agrupació Excursionista de Catalunya (J. M. Casafont, F. Estanyol, M. A. Martínez), 900 punts, medalla de plata; Agrupació Excursionista de Catalunya (S. López, F. Rexacs, J. Fluvià), 900 punts, medalla de plata; Grupo Alpino Universitario, de Granada (J. M. Martín, M. Jerez, M. Sánchez), 790 punts, medalla de plata; Club Muntanyenc Barcelonès (R. Galí, R. Solans, L. Costa), 900 punts, medalla de plata; Cia. Alpina de la Creu Roja (F. Casanellas, A. Villena, J. Manjench), 896 punts, medalla de plata; C.A.I., Sesto S. Giovanni, Itàlia (S. Bigarella, E. Gervasonni, S. Malgrati), 900 punts, medalla de plata; C.A.I., Saló, Itàlia (V. Andreoli, E. Basio, G. Trenti), 900 punts, medalla de plata; C.A.I., Macugnaga, Itàlia (L. Beltineschi, V. Bigio, C. Schranz), 900 punts, medalla de plata; C.A.I., Milà, Itàlia (M. Azittà, C. Onesti, P. Zamboni), 900 punts, medalla de plata; Ski Club, Torí, Itàlia (D. Baratieri, F. de Rege, L. Demateis), 900 punts, medalla de plata; Unió Excursionista de Catalunya (M. Navarro, J. Pesarrodona, A. Blanc), 900 punts, medalla de plata; Centre Excursionista de Terrassa (J. Galofré, J. Roura, P. Martínez), 900 punts, medalla de plata; Centre Excursionista de Terrassa (J. Verdaguer, A. Martínez, Anna Puig), 900 punts, medalla de plata; Unió Excursionista de Catalunya (J. L. Bellés, F. Vila, M. Urigüen), 898 punts, medalla de plata; Grupo de Montaña Telefónica, de Madrid (T. Gutiérrez, A. de Santacalina, E. García), 884 punts, medalla de plata; Centre Excursionista de Catalunya (F. X. Gregori, J. Roca, E. Font), 900 punts, medalla de plata; Grupo Montaña Telefónica, de Madrid (J. A. Pérez, A. Regas, I. Pérez), retirat.

Creu Roja: Jordi Duixans, Ernest Gutiérrez.

Organització i controls:

Josep M. Sala, Jordi Sala, Josep Sala, Núria Sala, Jaume Altadill, Jordi Permanyer, Manuel Unceta, Lluís Torcal, Josep Abril, Manuel Casanova, Carme Mohr, Berta Lalueza, Jordi Valero, Joan Créixams, Xavier Sans, Josep Casanovas, Antoni Celaya, Xavier Martínez, M. Antònia Simó, Hilari Sanz, Josep M. Biosca, Bonaventura Batlle, Isabel Batlle, Paco Hernández, Núria Devant, Enric Brassó, Miquel Albert, Enric Nosàs.

Informe de la Comissió de Refugis del Centre

Propera ja la temporada d'estiu, cal perfilar definitivament els projectes de vacances. Cada u té les seves preferències i si uns combinen travessies, amb canvi diari d'escenari i aixopluc, altres busquen bases estables per a batre una regió, i fer-ne totes les ascensions i escalades possibles.

Per ajudar-hi, fem a continuació una petita història dels xalets i refugis del Centre. De la seva utilització i dates d'obertura se'n donaran detalls, com cada any, a la Circular del mes de juny del Centre.

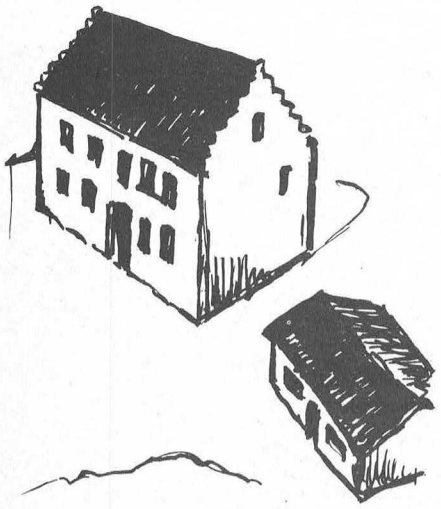

Xalet refugi de la Renclusa

Sens dubte que, per la seva situació al peu del massís de la Maladeta, pot considerar-se com el més important del vessant sud del Pirineu.

Iniciador i ànima de la seva construcció va ésser Juli Soler Santaló, figura senyera del pirineisme. Es va començar la seva construcció el 1912 i s'inaugurà l'agost de 1916.

Situat en el pla de la Renclusa, sota el pic del mateix nom, a 2.140 metres d'alçada, ha estat el centre de tota la conquesta i exploració del massís, i base per l'ascensió a l'Aneto.

D'una construcció sòlida, ni els anys ni el temps no n'han desmillorat l'exterior. Interiorment, la seva habitabilitat ha anat millorant i modernitzant-se. En 1969 s'hi van inaugurar la il·luminació i la calefacció per butà, la conducció d'aigua i els sanitaris. Compta amb 45 llits, distribuïts en diferents cambres i un dormitori general de 50 llocs.

Obert durant la temporada d'estiu, hi ha servei de menjars, begudes i pensió completa. A l'hivern queda obert un refugi lliure anex.

Accessos: Des dels Banys de Benasc, fi de la pista per a turismes, 3 hores.

Des de l'Hospital de Viella, coll de Mulleres i Aigualluts, 7 hores 25 m. Des de l'Artiga de Lin (Vall d'Aran) pel port de la Picada, 4 hores.

Guies: **Posets-Maladeta,** Armengaud-Jolis, C.E.C.

Cartografia: Instituto Geográfico y Catastral, 1/50.000, full 148. **Maladeta.** Editorial Alpina. 1963.

Bibliografia: **El Aneto y sus Hombres.** J. Escudier, C.E.C., 1957.

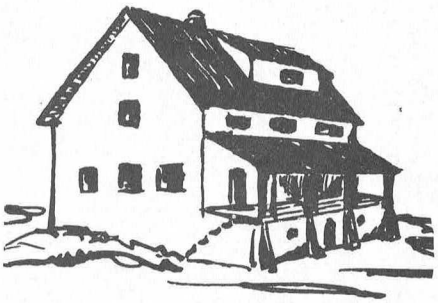

Xalet Refugi d'Ull de Ter.

Pel juliol de 1909 va ésser inaugurat l'antic xalet d'Ull de Ter, iniciador de les construccions muntanyenques de refugis a la nostra banda del Pirineu. La seva construcció especialíssima, de formes que semblaven indestructibles, va ser durant molt de temps el símbol de l'aixopluc excursionista, però els anys i el temps no perdonen i el refugi va anar aterrant-se.

La necessitat d'una nova construcció era evident i el juny de 1959, després d'una llarga temporada de treballs i dificultats, ja que la primera pedra havia estat posada el 1953, va inaugurar-se l'actual Xalet, situat una mica més avall que el primitiu, al prat del Racó Gran de Morens, a 2.220 metres d'alçada.

És una atractiva construcció de tres plantes. La inferior està ocupada per la sala d'estar, el menjador, els serveis, la cuina i les dependències del guarda; el primer pis té 28 llits en diferents cambres i el superior dos dormitoris generals per a 20 persones. Sota el porxo d'entrada té un petit refugi lliure, utilitzable a l'hivern i durant les temporades que el guardat no està de servei.

El guarda serveix menjars, begudes, i fa pensió completa.

Accessos: Des de Setcases, tres hores. Des de Núria, per Noucreus i Coll de la Marrana, 5 hores.

Cartografia: I.G.C., 1/50.000, full 218. **Puigmal,** Editorial Alpina, 1966.

Refugi Josep Maria Blanc.

Construït a l'octubre de 1943, les obres d'aprofitament hidràulic del llac Tort van inundar el seu emplaçament. La Hidroelèctrica de Catalunya, empresa que feia l'embassament, va fer-ne al seu càrrec un de nou, molt proper a l'anterior, que va ésser inaugurat l'octubre de 1954. Porta el nom de qui fou president del Centre durant els anys 1935/40,

per la seva entusiasta i efectiva aportació a la construcció del primer.

Estratègicament emplaçat sobre un esperó rocós de l'Estany Tort, d'una sòlida i agradable construcció, té la visió de tots els cims que l'envolten. Cabuda de 24 persones distribuïdes en dues habitacions.

Accessos: Des d'Espot, per estanys de Lladres i Trascuro, 3 hores 10 minuts.

Des de Sant Maurici, pel coll de Monastero, 4 hores 10 minuts.

Guies: **Pallars-Aran,** Jolis-Simó, C.E.C., 1961.

Mapes: I.G.C., 1/50.000, full 181. **Sant Maurici,** Editorial Alpina, 1966.

Refugi Joan Ventosa i Calvell.

Cedit a usdefruit del Centre l'any 1954, pel que fou soci i gran personalitat catalana, Joan Ventosa i Calvell, la seva situació immillorable el fa base d'ascensions i escalades de primer ordre, i etapa de travessia cap a la Vall d'Aran o procedint-ne.

Enlairat sobre l'Estany Negre de Boí, a 2.200 metres d'alçada, té unes meravelloses panoràmiques sobre els cims que l'envolten, Besiverris, «Comolos», Punta Alta, tots ells sobrepassant els tres mil metres. Sobre mateix del refugi hi ha les agulles de Travessany, esveltes i de difícil escalada.

El seu estat actual necessita una important obra de reconstrucció, projecte ja fa temps estudiat, però difícil de portar a terme, a causa de la seva situació d'usdefruit.

Té dues habitacions amb sis llits, i un dormitori general de vint places. El guarda serveix menjars d'emergència. A l'hivern hi queda una part com a refugi lliure, moltes vegades difícilment aprofitable a causa de la gran acumulació de neu.

Accessos: Des de la presa de Cavallers, dues hores 10 minuts.

Des de la Restanca (refugi de la F.C.M.), pel Port de Goellicrestada, 3 hores 20 minuts.

Guies: **Pallars-Aran,** Jolis-Simó, C.E.C., 1961.

Cartografia: I.G.C., 1/50.000, full 181. **Montardo,** Editorial Alpina, 1966.

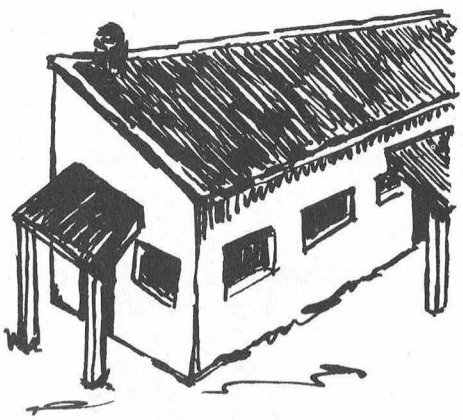

Refugi d'Amitges.

Utilitzant un barracó construït per a les obres d'aprofitament dels llacs d'Amitges, que va ésser cedit al Centre per Hidroelèctrica de Catalunya, degudament acondicionat, va ésser inaugurat com a refugi pel setembre de 1966.

Situat a 2.380 metres d'alçada, refugi lliure de gran capacitat, és especialment base d'escalada a les agulles d'Amitges, molt properes, d'ascensions a Basiero, Saburedo, Crabes, etc., i també fi d'etapa a travessies cap a la vall d'Aran, pel Port de Ratera.

Accessos: Des de Sant Maurici, per estanys de Ratera, 1 hora 45 m.

Des del port de Ratera, 1 hora.

Guies: **Pallars-Aran** Jolis-Simó, C.E.C., 1961.

Cartografia: I.G.C., 1/50.000, full 181. **Sant Maurici,** Editorial Alpina, 1966.

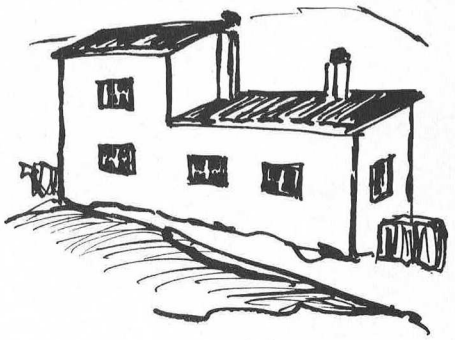

Refugi Ciriac Bonet.

Aquest refugi, situat a la serra de Prades, al mateix poble de Siurana de Prades, declarat paisatge pintoresc, a 737 m. d'altitud (comarca del Priorat, als límits del Baix Camp), és el refugi més meridional de tota la xarxa de refugis del Centre. Inaugurat el 16 de desembre de 1934, fou el segon refugi cedit al Centre pel benemèrit patrici Ciriac Bonet i Escarrer. (El primer, també a les comarques tarragonines, fou el de les Aïrases, a la Mussara, avui aterrat.)

Es tracta d'un refugi tancat, amb un emplaçament original, dins d'una balma. Hi ha aigua dins el refugi. Compta amb 13 places. S'hi accedeix amb cotxe per la pista que arrenca de la carretera d'Alcover a Prades i des de Cornudella, per la pista al poble.

Per a les excursions, es pot consultar la guia itinerària **Les muntanyes de Prades, el Montsant i serra la Llena,** del Centre de Lectura de Reus. Cartografía: fulls de l'I.G.C., escala 1/50.000, núm. 445, Cornudella, 446, Valls i 472, Reus i el mapa **Muntanyes de Prades,** de l'Editorial Montblanc, a escala 1/25.000.

No per menys muntanyencs cal desconèixer els xalets del Centre que, encara que dedicats especialment a l'esquí, possibiliten estades

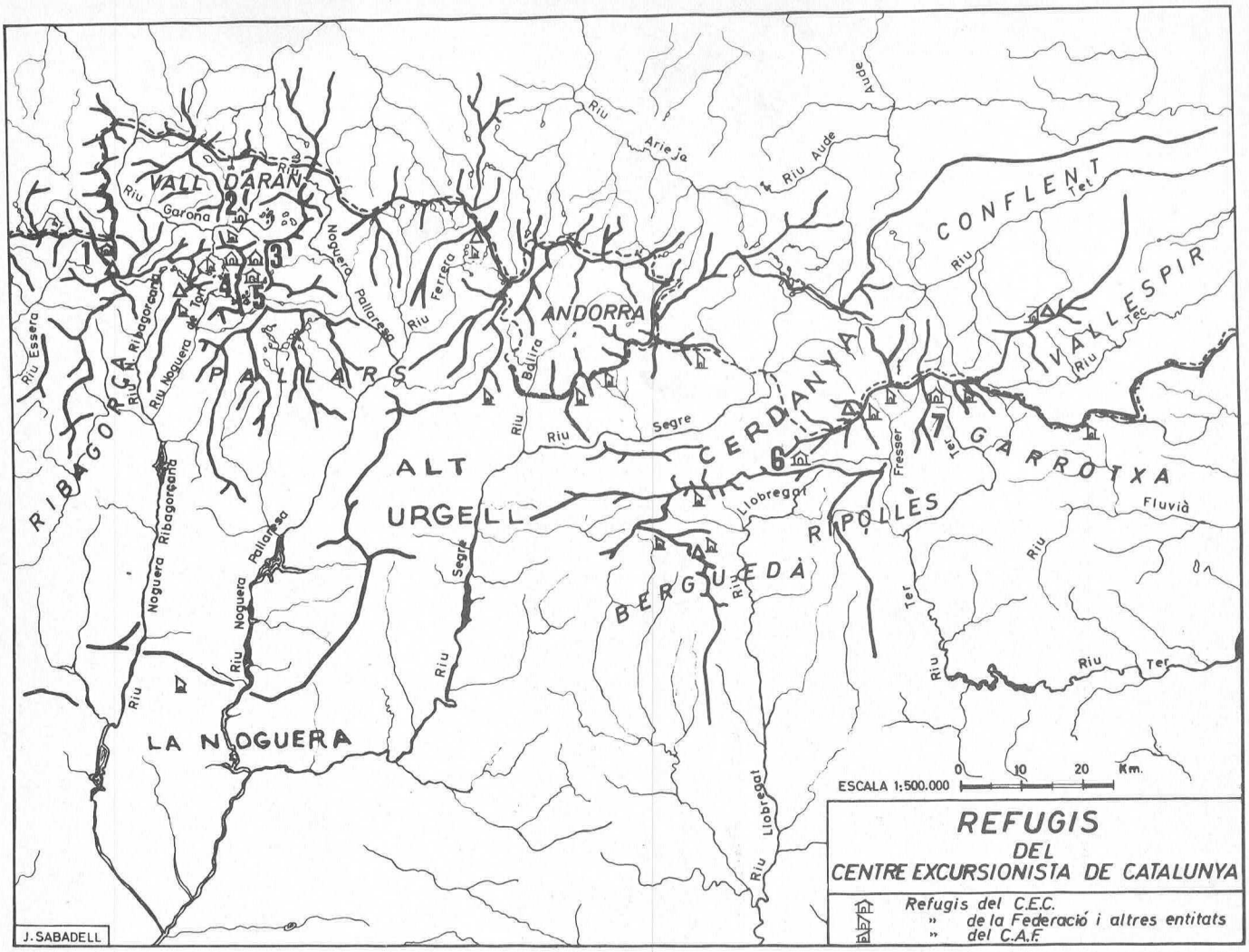

de vacances amb activitats de muntanya.

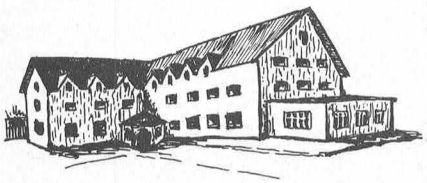

Xalet de la Molina.

Inici de l'actual estació d'esquí, va ésser ànima de la seva construcció Ignasi Folch i Girona. Inaugurat l'any 1925 ha sofert diverses modernitzacions i ampliacions fins a arribar a la seva capacitat actual de 200 persones.

Xalet Juli Soler Santaló.

La darrera de les construccions del Centre, va ésser inaugurat el mes de juny del passat 1971.

Situat a la sortida de Salardú, al costat de la carretera camí del port de la Bonaigua, té una capacitat de 80 persones.

Ambdós xalets tenen tots els serveis hotelers i de restaurant.

* * *

I per a una millor programació de les activitats dels nostres lectors, relacionem l'extensa xarxa de refugis a cura de la Federació Catalana de Muntanyisme:

Refugi Vicenç Barbé. Montserrat, regió d'Agulles. Tancat. 20 places.

Refugi Comanegra. Altes valls del Llierca (la Garrotxa). Tancat. 40 places.

Refugi Costabona. Alta vall del Ter (Ripollès). Lliure. 18 places.

Refugi Manelic. Coma de Vaca (Ripollès). Lliure. 20 places.

Refugi Núria. Vall de Núria (Ripollès). Tancat. 54 places.

Refugi Delgado Úbeda. Serra d'Ensija (Berguedà). Tancat. 32 places.

Refugi Lluís Estasen. Pedraforca (Berguedà). Tancat. 18 places.

Refugi Sant Jordi (Font del Faig). Coll de Pendís (Berguedà). Tancat. 44 places.

Refugi Cap de Rec. Massís de la Tossa Plana de Lles (La Cerdanya). Tancat. 18 places.

Refugi dels Estanys de la Pera (La Cerdanya). Tancat. 48 places.

Refugi Salòria. Bordes de Conflent (Pallars Sobirà). Tancat. 14 places.

Refugi Colobó. Montsec d'Ares (La Noguera). Tancat. 24 places.

Refugi Vallferrera (Pallars Sobirà). Lliure. 16 places.

Refugi-bivac Besiverri. Besiverri nord (Pallars Sobirà). Lliure. 12 places.

Refugi Saboredo. Cercle de Saboredo (Vall d'Aran). Lliure. 24 places.

Refugi la Restanca. Valarties (Vall d'Aran). Tancat. 35 places.

Equip espeleo-arqueològic Atlas 71

per **Maria Canals i Ramon Viñas**

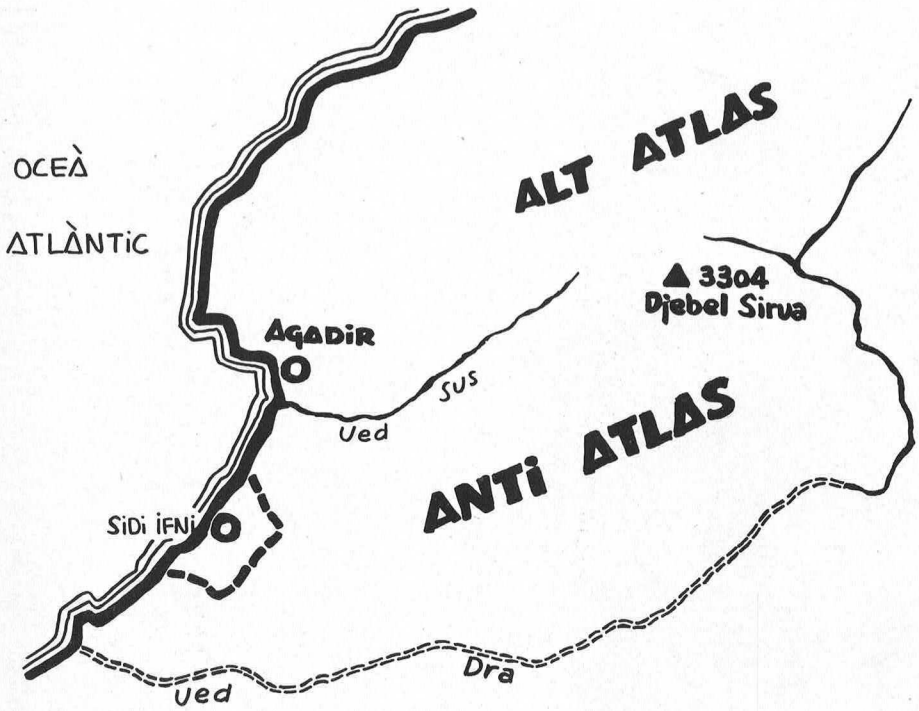

Un cop reunit tot el grup a Agadir ens vam separar de l'equip que aniria a explorar la cova de Wit Tandoum, per marxar cap a la vall mitjana de l'Ued (riu) Dra, per tal de recollir més informació espeleològica i aprofitar l'ocasió per localitzar noves estacions prehistòriques.

Els massissos que vam prospeccionar són els que emergeixen de l'altiplà saharià i es coneixen amb el nom d'Anti-Atlas. Aquests s'uneixen a l'Alt-Atlas mitjançant el Djebel Sirua, massís eruptiu que tanca la vall del Sus.

Deixant enrera la vall del Sus vam recórrer cosa de set-cents quilòmetres per pistes que travessaven els paratges desèrtics de la regió Dra. El clima i les grans distàncies a recórrer ens obligaven a carregar el nostre «600», que ja duia tres persones i equipatge, amb bidons d'aigua i gasolina que feien encara més penosa la marxa per aquell món de pedres.

El riu Dra, que forma la vall més extensa del Marroc, fertilitzà en temps passats aquesta regió avui desèrtica. Les tribus berbers que actualment hi viuen es troben conjuntades en petits oasis molt aïllats els uns dels altres.

El descobriment de mostres d'art i vestigis de les antigues cultures de caçadors i pastors als extrems de la vall, en van fer suposar l'existència en aquesta part central. Saltant d'oasi en oasi i pròxims a la frontera argelina, vam descobrir, no lluny d'un poblat de tipus saharià, un conjunt de pedres gravades que representaven cabres, antilops, bòvids i animals indeterminats, realitzats amb una tècnica de picament que ens mostraven la ideologia d'un poble primitiu desconegut per nosaltres.

Com que la nostra tasca, en aquesta ocasió, era solament de localitzar jaciments arqueològics i cavitats subterrànies, no ens quedava temps per a fer un treball sistemàtic dels gravats, ja que teníem moltes més dades per reconèixer. Era qüestió de buscar la col·laboració dels natius, que per cert va ser molt eficaç, per a poder obtenir uns apunts que ens ajudessin a trobar una cronologia d'aquest conjunt prehistòric.

Un cop acabats els calcs, aquí a Barcelona, amb l'ajuda dels apunts i de les fotografies preses, ens hem adonat de l'interès científic que tenen. A causa de la importància d'aquestes obres d'art hem preparat una nova campanya, pel mes de setembre d'aquest any, dedicada exclusivament a l'estudi dels conjunts prehistòrics que vam descobrir per la regió. El nostre únic problema consisteix a no tenir un mitjà de locomoció per moure'ns en aquell terreny tan accidentat.

Les escasses observacions obtingudes fins ara no ens permeten de parlar del significat d'aquests gravats prehistòrics. Un cop haurem estudiat i calcat tots els conjunts que formen

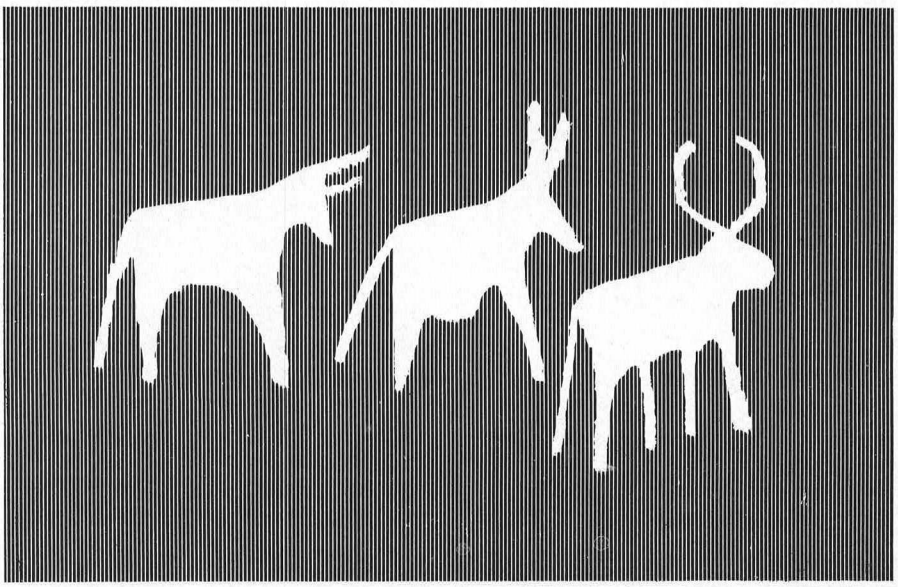

Apunts de gravats de bòvids de la vall del Dra. ◀

Unes peces de la indústria lítica de la regió d'Agadir, segons una pulcra interpretació d'Antoni Agelet. ▼

aquests santuaris, esperem resoldre alguns dels problemes que plantegen. L'únic que podem dir és que possiblement han estat realitzats per un grup de pastors d'origen neolític.

Actualment, aquesta zona està habitada per dos grups berbers: els schleuhs, de pell clara, i els heratines, de pell fosca. Parlen un dialecte del tuareg i desconeixen per complet el francès. L'únic sistema per entendre'ns amb aquella gent és fent servir el pràctic llenguatge dels signes.

La nostra estada en aquesta regió va finalitzar amb el convit del «Petit xèrif» (descendent del profeta Mahoma) a compartir la cerimònia del te al pati de la Zawiya (recinte sagrat).

Durant el viatge vam observar que la costa atlàntica de la zona d'Agadir ofería grans possibilitats per l'extensió de fenòmens espeleològics i valia la pena de donar-hi una mirada. Un dels fenòmens que més ens va cridar l'atenció estava constituït per un conjunt de vuit balmes. El terra de totes elles era recobert d'una capa d'excrements de cabra que demostraven que eren utilitzades pels pastors. Vam observar que en molts punts hi havia dipòsits de conquilles marines i que per tota la superfície hi havia restes d'una indústria lítica possiblement més antiga que els gravats de la vall de Dra. A causa de l'interès que això tenia vam fer un aixecament topogràfic del conjunt i vam poder recollir més mostres, tant de restes orgàniques com de material lític. Les característiques d'aquests instruments de sílex situen la indústria d'aquests abrics dintre del període nord-africà del paleolític superior denominat iberomaurita.

Durant l'estada en aquesta costa vam comprovar que l'alimentació a base de marisc era la més assequible i vam viure uns dies com els recol·lectors que habitaren aquesta zona en època paleolítica.

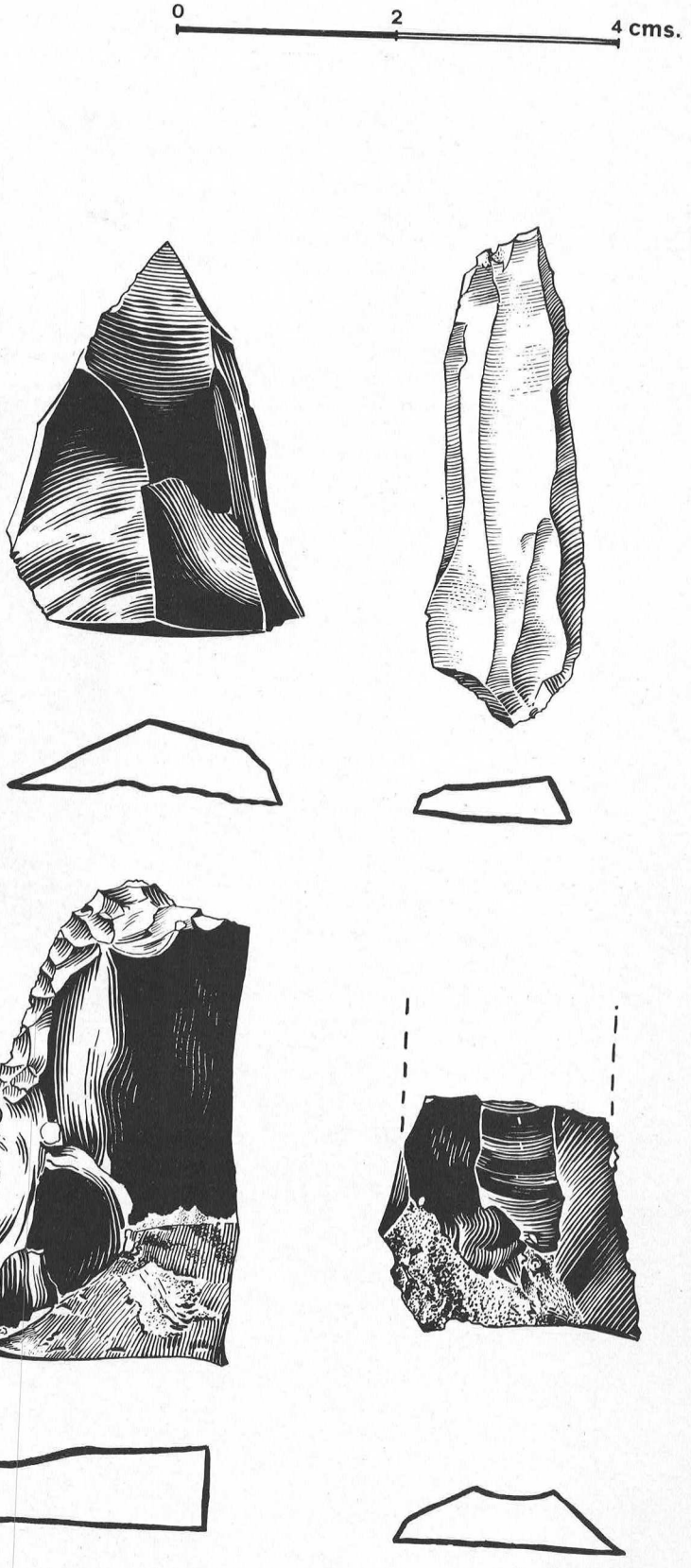

El karst en guix d'Oliola

per **Martí Romero i Rectoret i Manuel Alfaro i Faus**

Introducció

Quan l'amic Ernest Figuerola ens va informar que havia trobat una cova de guix vora la localitat de Ponts en el curs d'una de les seves excursions amb els escoltes de l'A. E. Narcís Massó, vam sentir la natural curiositat per conèixer el fenomen i el desig de visitar un altre cop les terres de la Noguera. El dia 25 de setembre de 1970 a la nit vam fer el primer reconeixement de la cova, anomenada del Barranc d'en Femides. L'endemà en vam aixecar la topografia, així com la d'un altre forat mai no visitat: el Forat Roig, de 18 metres de profunditat. Una nova visita amb els companys M. Canals, D. Romero, C. Ribera i J. Solans ens va permetre d'ampliar els coneixements biològics d'aquestes cavitats.

Situació general

Ambdues cavitats es troben entre Ponts i Oliana, a la comarca de la Noguera, a frec del pre-Pirineu. Aquest la limita pel nord de manera molt clara pel seu relleu, molt més agrest, donada la major duresa dels materials que componen el roçam.

Escampades per tota la Depressió Central Catalana, gairebé vorejant-la, es troben taques de terrenys guixosos en els quals i en els darrers anys s'han trobat una sèrie d'interessants fenòmens kàrstics. Creiem que per llur ràpida evolució, atesa la solubilitat del guix i la poca resistència que ofereix a l'erosió, poden ajudar a la millor comprensió d'alguns dels problemes que sobre espeleogènesi hi ha plantejats.

El sector inclòs en el gràfic està ocupat per materials oligocènics: gresos, argiles i margues entre els quals es localitzen clapes de guix generalment associat a altres substàncies, encara que hem trobat cristalls de gran puresa i transparència, així com incrustacions de guix fibrós.

Cova del barranc d'en Femides

Per a la localització d'aquesta cavitat cal situar-se a la desviació de la carretera de Ponts a Artesa de Segre que mena a Oliola. Se segueix la pista uns 200 m i a mà dreta, 7 metres sota el camí i al mateix costat s'obre una de les boques.

Aquesta és una obertura de 4 x 2 m que ens introdueix en una galeria de les mateixes dimensions i de direcció E 20 N. El pis i les parets són de roca nua. S'observen, penjades, les restes d'un conducte més antic (vegeu tall 2 a la top.). A continuació, i per pocs metres, el sòl de la cavitat està ocupat per argiles provinents de l'exterior. És aquí on trobem per primer cop terrasses sedimentàries completament excavades i compostes de còdols de guix i marga, no gaire rodats i cimentats per argiles. Aquestes terrasses són observables clarament en els talls 3, 4 i 5 de la topografia, i van lligades a formes de conducció ja no utilitzades per a descens del curs del riu. És interessant, entre els talls 3 i 4, l'existència de meandres força evolucionats. Passat aquest tros hi ha restes d'un reduït procés clàstic bastant recent i és entre els blocs on trobem de bell nou el curs d'aigua que es perdia abans d'arribar a la cova. Uns 25 metres després, la cavitat surt a l'exterior per una bòca de tamany similar a la primera i en la qual es nota el retrocés provocat per l'enfonsament de la volta, cosa lògica, atès que en cap moment entre el sostre i l'exterior hi ha més de 3-5 metres de roca.

La direcció general de la cavitat és N 25 E i la distància poligonal entre les dues boques de 99'30 m. El recorregut total és de 108 m i les coordenades (boca oest):

X: 41° 53' 57" - Y: 4° 51' 31" - Z: 395 m

La cavitat, pròpiament, no és sinó part d'un curs d'aigua que té el seu recorregut generalment epigeu i en un curt tros sota terra. Aquest torrent, marcat en el gràfic amb punteig, circula pel bell mig d'una depressió de 2 x 1'5 km, excavant el seu llit en les tendres argiles fins a deixar al descobert, ja vora la cova, el substrat de guix. Actualment i en època seca, la poca aigua que hi circula, es filtra uns 400 m abans d'arribar-hi per tornar a aparèixer dintre la cavitat i continuar el seu recorregut de nou per l'exterior. En època de pluges hi deuen circular quantitats superiors als 2-3 litres d'aigua per minut, que fou la que amidàrem en la nostre exploració, ja que segons testimoni

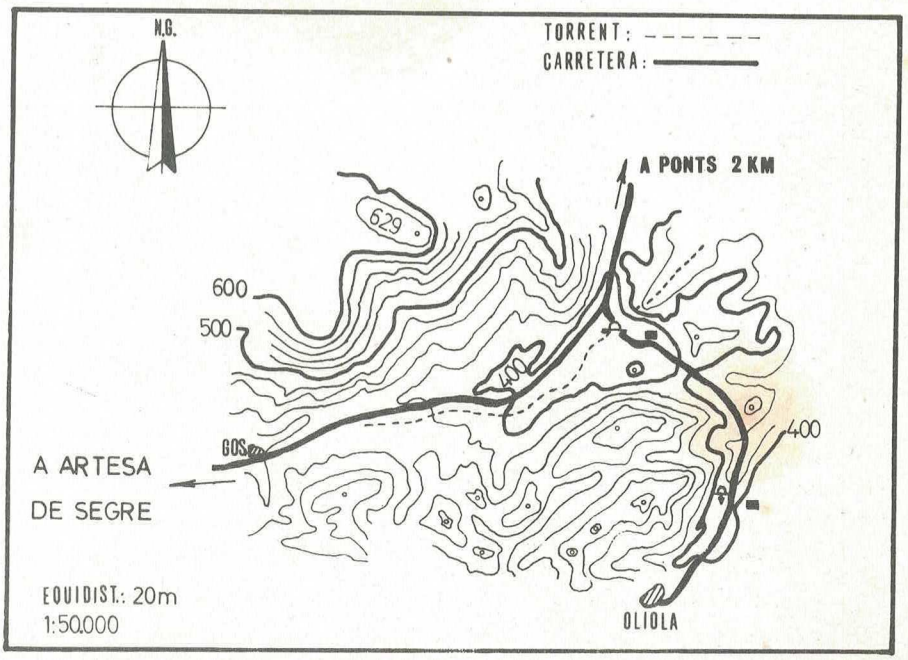

Entrada de la cova del Barranc d'en Femides
▼

d'Ernest Figuerola només va poder-la visitar parcialment i encara fent «ramonage» per tal de no mullar-se.

La cova ha estat generada de manera exclusiva per l'acció erosiva de l'aigua que hi circulava. Les terrasses sedimentàries corresponen a una fase més seca de la seva història. Posteriorment, el descens del nivell de base epigeu, en aquest cas donat pel riu Llobregós, força el torrent d'en Femides a reexcavar el seu tàlweg per tal de retrobar de nou un perfil d'equilibri més estable. Primerament foren arrasats els sediments anteriors i continuà erosionant fortament el guix alhora que traçava alguns meandres molt marcats, igualment observables a l'exterior ja que no estan condicionats per la tectònica, sinó per motius purament hidrològics.

La topografia està basada sobre una poligonal força acurada. Mentre un de nosaltres dibuixava la planta, l'altre va fer l'alçat general, alhora que conjuntament comprovàvem les diferents mesures. La brúixola utilitzada fou una de metàl·lica, rodona, amb alidades i clinòmetre incorporat: la seva precisió es pot conside-

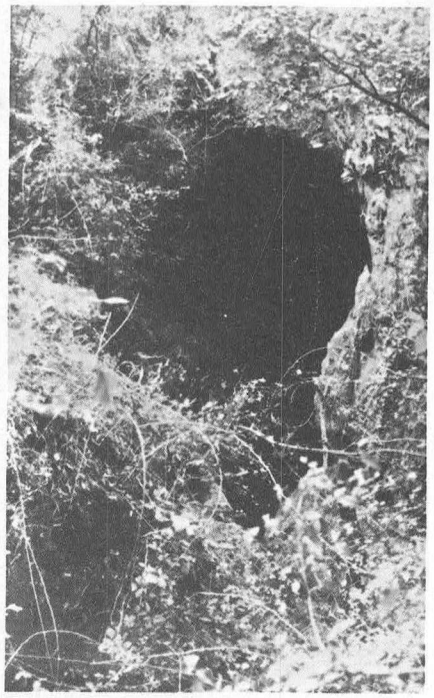

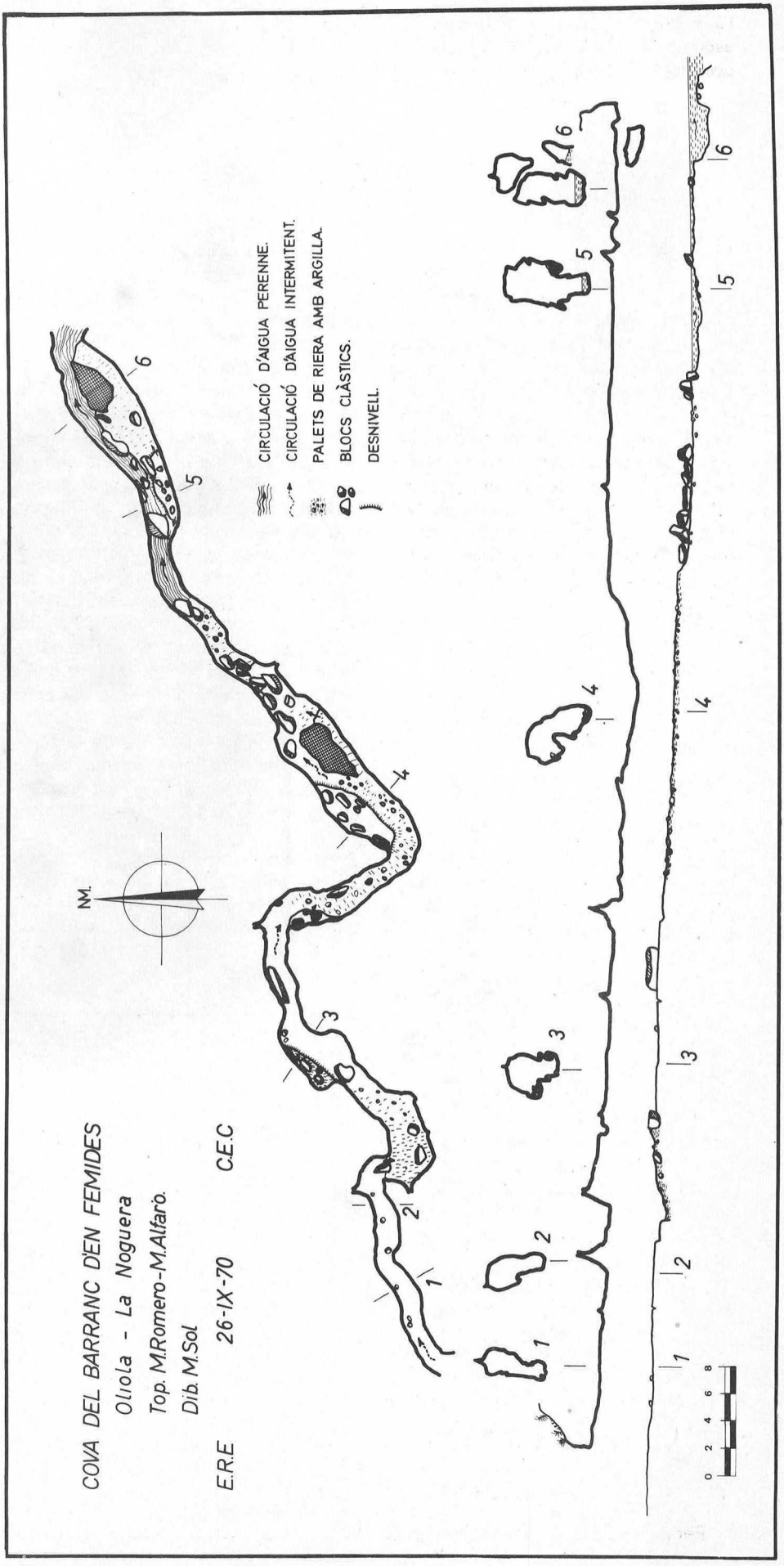

La cova del Barranc d'en Femides ha estat generada pel corrent d'aigua que hi circulava. ▼

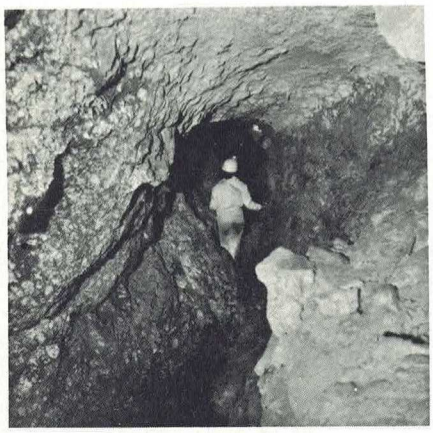

rar de ½ a 2°. La resta del material utilitzat el componien una cinta mètrica de 25 m i dues planxetes.

Diversos factors influeixen en el fet que no es trobi fauna cavernícola en aquesta cavitat. En primer lloc, els corrents d'aire causats per les dues boques situades una a cada extrem. Segon, la circulació violenta d'aigua en certes èpoques de l'any i finalment el poc fissurament del guix. Podem, doncs, dir que la fauna és eminentment exterior.

Donem a continuació la relació de la fauna recollectada per Dolors Romero el 17-9-71.

Coleòpters: Synechostictus dahli Dej. (9 exemplars)
Ocydromus (Peryphanes) maroccanus Ant. (1 exemplar)
Asaphidion flavipes L. (9 ex.)
Anchus ruficornis Goez (4 ex.)
Platysma (melanius) nigrita F. (1 ex.)
Tachyusa balteata Er. (2 exemplars)
Lathrobium multipunetum Grav. (1 ex.)
Conosoma cavicola Serib. (1 ex.)

Dípters: (1 ex.)
Diplòpods: (1 ex.)
Colèmbols: (2 ex.)
Aràcnids: (2 ex.)

Forat Roig

Petit avenc situat 2 Km abans d'arribar a Oliola i a 12 m sobre la pista. De boca reduïda (0'70 m de Ø) que accedeix a una vertical de 4 m. Arribats a baix ens trobem al cim d'un con d'enderrocs. Per la banda est la progressió és molt problemàtica, ja que sols hi ha una petita obertura que sembla continuar i que creiem que necessita desobstruir-se. Anem baixant en direcció oest per una forta rampa, molt ampla, fins arribar a la zona més profunda del forat on hi ha un bassot d'aigua, final de la cavitat a 18 m sota el punt d'entrada.

L'origen del Forat Roig sembla haver estat un reduït curs d'aigua que circula en direcció oest-est. Els efectes d'erosió-corrosió i la pèrdua de volum consegüent van provocar un enfonsament general i l'obertura de la boca, per la qual cosa la cavitat adquirí la seva actual morfologia.

El material utilitzat per a efectuar aquesta topografia és el mateix que per a l'anterior cavitat, amb la diferència que aquí va ésser utilitzat amb menys precisió i només ho foren les mesures principals, a causa de la repugnància que ens produïa la gran quantitat de cadàvers d'animals domèstics en descomposició (xais, porcs, un cavall, etc.).

Les coordenades del Forat Roig són:

X: 41° 53' 00" Y: 4° 52'12"
Z: 390 m (aprox.)

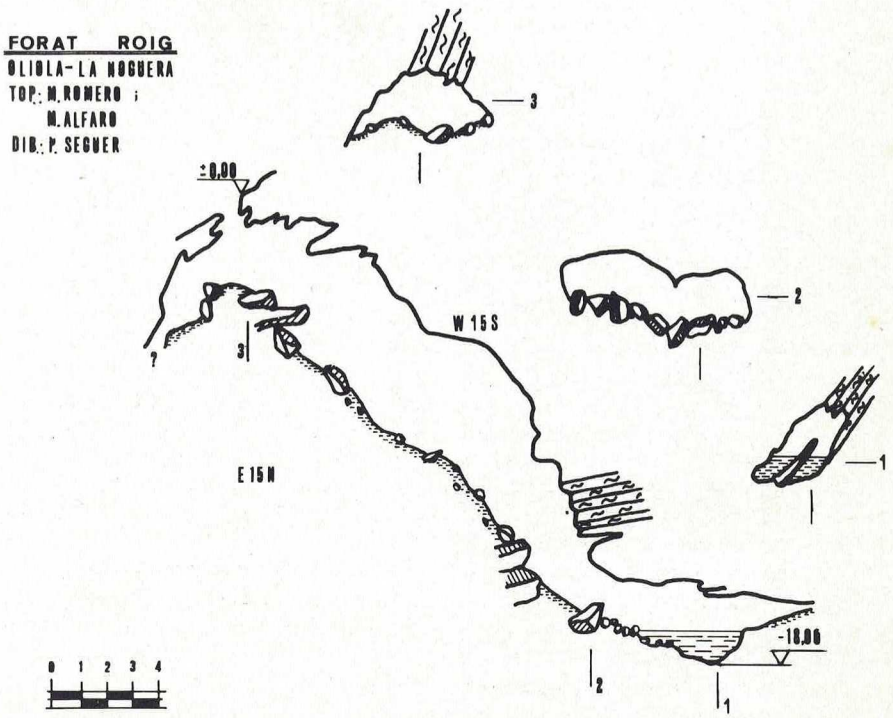

Flors de muntanya

per **Ramon Pujol i Alsina**

El tema d'avui sobre les nostres flors, em fou suggerit fa alguns dies pel meu bon amic i consoci Josep Piquer. Parlàvem en termes generals de les plantes i de cop em digué:

«Oi que la tora (Aconitum napellus) és molt verinosa?» i jo li vàreig respondre que, efectivament, tenia un grau elevadíssim de toxicitat. Llavors vàreig adonar-me que en els meus comentaris de les flors, jo havia oblidat un aspecte importantíssim, que és el d'indicar les flors metzinoses i les que no ho són.

De totes les flors, que fins a la data, he anat ressenyant, les úniques tòxiques, en més o menys grau, són les següents:

Anemone hepatica
Anemone nemorosa
Anemone ranunculoides
Anemone alpina
Daphne mezereum
Adonis pyrenaica
Aconitum lycoctonum
Aconitum napellus
Ranunculus pyrenaeus i
Trollius europaeus

Del grup de les anemones, la més tòxica és la nemorosa. Del Daphne mezereum, les parts més metzinoses, són les fulles, i l'escorça dels tronquets.

En general, totes les plantes (unes més que altres) tenen virtuts remeieres, però n'hi ha força, que ultra la seva funció medicinal, són eminentment tòxiques, i cal tenir-hi, doncs, unes certes precaucions. Per exemple, cal evitar de portar-se a la boca qualsevol de les flors més amunt anomenades. És, aquest, un gest força corrent a muntanya. Una floreta bonica que ens crida l'atenció i, d'una manera instintiva, la portem als nostres llavis, i la passegem una estona, fins que, sense ni adonarnos-en, la deixem caure. Si es tracta d'una flor metzinosa, no ens passarà res fatal, però sí que ens pot produir un mal de ventre ben desagradable. Ull viu, doncs, i molta atenció a les plantes tòxiques.

Concretant una mica més la pregunta que féu l'amic Piquer sobre la tora (Aconitum napellus) transcriuré alguna cosa de tot el que ens en diu el nostre enyorat mestre doctor Pius Font i Quer, en la seva munumental obra **Plantas medicinales. El Dioscórides renovado** (Pàgs. 214-219). Traduеixo: «L'aconitina (diu Starkenstein) és el més tòxic de tots els alcaloides i, en relació a la seva dosi letal, és el verí més actiu. És cert, que amb l'àcid cianhídric o amb la nicotina la intoxicació comença a manifestar-se més ràpidament, però la dosi tòxica d'aquestes metzines és la mateixa que la de l'arsènic, uns 60 miligrams.» Segons el mateix autor, és suficient un miligram d'aconitina, per a ocasionar greus manifestacions tòxiques, i tres o quatre miligrams, és ja una dosi mortal.

És curiosa la història que transcriu el doctor Font i Quer, treta de la **Flora Española** (Madrid 1762-1784) del doctor Josep Quer, que diu (traduеixo): «Les espècies d'acònit de les quals tracto, les vàreig observar, en l'herborització feta al Pirineu, l'any 1740, i en el terme del poble de Setcases. El rector d'aquest poblet va explicar-me un fet raríssim que evidencia la gran força del verí que porta l'acònit. Tres pastors del terme, que eren dalt a muntanya ocupant-se de la pastura dels seus ramats, varen preparar paranys per a agafar ocells, com feien altres vegades. N'agafaren alguns, i se'ls menjaren a la brasa i, mancats de graelles, feren servir com a tals, tronquets d'una planta d'acònit. Cuits els ocells d'aquesta forma, foren menjats pels infeliços pastors, els quals restaren tot seguit emmetzinats, ja que la combustió dels tronquets d'acònit que feien de graella, va comunicar els seus efectes metzinosos als ocells. No hi valgueren auxilis de cap mena, i els tres pastors moriren. Aquest cas tan fatal, va quedar perpetuat en la memòria de la gent de la contrada, de tal manera que no hi ha ni un sol vailet que no conegui la planta verinosa.»

Deixem el tema de les males jugades que ens poden fer certes flors, i anem a la descripció de noves plantes.

Digitalis purpurea L. Escrofulariàcia: nom vulgar: Digital, didalera. Biennal o perenne, amb tija de 50 a 150 cm, dreta, robusta, fistulosa, rodona, poc fullosa, fulles fistonades de color verd intens, raïm llarg, multiflor, corolla gran purpúria, acampanada, amb taques purpúries més fortes a l'interior, pestanyosa. El

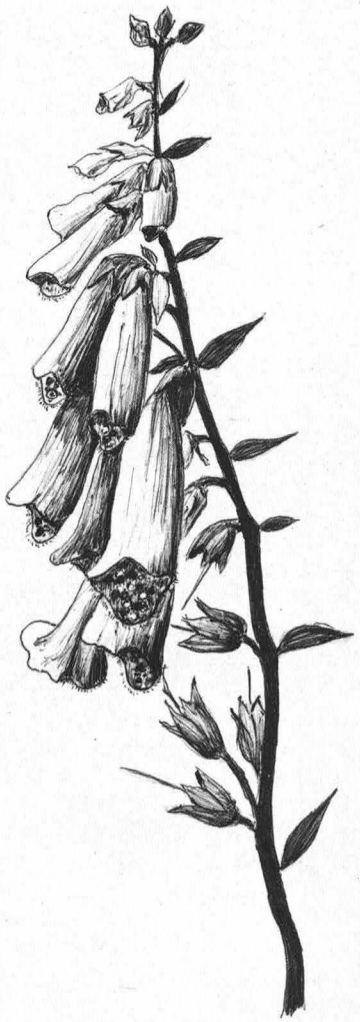

temps de florida és des de finals de juny a finals d'agost. Es troba en els roquissers de les clarianes dels boscos del Pirineu, i gairebé sempre en terrenys silícics. És una flor molt vistosa. El dibuix correspon a un exemplar collit al bosc de Conangles (prop de l'Hospital de Viella, Vall d'Aran) a finals de juliol. És planta tòxica.

Pirola minor L. Pirolàcia: Planta de 10 a 25 cm, tronc fullós a la base, fulles ovato-el·líptiques d'un verd viu, finament denticulades, flors d'un blanc rosat, en raïm espès, pètals ovats, en campana, estil rosat, recte.

Floreix pel juliol i l'agost. És troba als boscos del Pirineu. El dibuix correspon a un exemplar collit al bosc de Boavi (vall de Cardós, Pallars oriental) a finals de juliol.

Saxifraga oppositifolia Saxifragàcia: Nom vulgar: herba de les set sagnies. Perenne, rizoma llenyós amb nombrosos tronquets de 4-12 cm, estesos, ramificats, els uns florífers, i els altres folífers, fulles oposades, petites, carenades per sota, d'un verd viu, flors rosades, a la fi violades, rarament blanques, grans, solitàries, terminals. Es troba a les roques i llocs pedregosos, quelcom humits, a les carenades pirinenques. Floreix de maig a juliol, segons els llocs. És potser una de les saxifragues més boniques i espectaculars. El dibuix correspon a un exemplar collit prop del

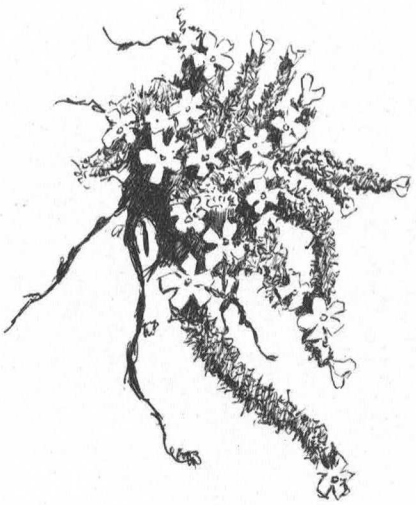

refugi de la Renclusa (regió d'Aneto) a primers de maig.

Primula integrifolia L. Primulàcia: nom vulgar: Prímula. Fulles ovato-oblongues, pestanyoses, verd intens, peduncle glandulós, normalment amb una, dues o tres flors rosades o liliàcies, calze quinquidentat i corolla gran. Apareix en grans colònies

després de la fosa de les neus. Comença la florida el juny, i fineix el juliol. Es troba als alts pasturatges del nostre Pirineu. El dibuix correspon a un exemplar collit el primer de juliol a Amitges (Pallars occidental).

Leontopodium alpinum Composta: Nom vulgar: flor de neu. Herbes perennes, de rizoma ben ramificat, tronc de 8 a 30 cm, dret, molt tomentós, simple, fulles d'un verd-gris clar, alternes, blanquinoses per sota. Flors blanques, totes bulboses, amb aparença llanosa. Es troba en els alts pasturatges i roquissers del Pirineu, especialment als massissos calcaris del sector occidental. (Mont Perdut, Cotiella, Vallhiverna, etc.). Al nostre sector oriental, es troba tan sols en una serralada pre-pirinenca a Falgars (Ripollès). Floreix des de finals de juny fins a l'agost. El dibuix cor-

respon a un exemplar collit a Falgars, a finals de juny. Aquesta flor tan buscada i tan cobejada, i de la qual gairebé tots els clubs alpins han fet la seva ensenya, com a símbol màxim de l'alta muntanya, forma prats immensos en l'estepa de l'Àsia central.

La serrania de Cuenca

per **F. Martinell Gifre**

La Serranía de Cuenca és una de les regions d'atracció excursionista de Madrid. Cuenca està situada a 165 km de la capital i fins al cor de la Serranía queden uns 50 o 70 km més. El conjunt de la Serranía queda tancat entre les valls del Xúquer, Tajo, Cuervo i Escabas, i forma una plana central amb valls laterals corresponents a tots aquests rius i alguns altres de més petits. A l'altre cantó del Tajo la mateixa estructura continua als Montes Universales, que tiren ja cap a Terol. L'orografia del conjunt és més aviat difícil i brusca. El Ministeri d'Agricultura té en projecte la creació d'una Reserva Nacional de Caça a la plana central de la Serranía, que queda delimitada a l'est i al sud per la carretera de Cuenca a Tragacete; i al nord i a l'oest per la carretera que des de Tragacete arriba fins a l'Alto de la Vega i des d'allí baixa fins a Cuenca passant per las Majadas. La fauna de la Serranía està composta de cérvols, senglars i cabirols. Entre la vegetació, domina el pi negral, amb abundància de boix a nivell de terra.

Dins d'aquest conjunt —i quedant dins de la futura reserva de caça—, hi ha el Parc Cinegètic Experimental El Hosquillo que és una vall d'unes 1.000 hectàrees, situada a uns 17 km de las Majadas, poble base dels guardes i obrers del parc. És una vall tancada naturalment per murallons de roca des del seu extrem sud, on neix el riu Escabas, fins a l'extrem nord, on l'Escabas ha de travessar una estreta gorja per a poder passar entre les parets de roca que tanquen la vall. Dins d'aquesta vall viuen amb tranquil·litat i s'hi reprodueixen diverses espècies d'animals que després serveixen per a repoblar d'altres muntanyes espanyoles. Allí hi ha fagines, cabirols, cérvols i fins i tot óssos.Aviat hi arribaran també els primers isards i cabres salvatges. Molts d'ells viuen en completa llibertat dins de la vall. D'altres —uns 150— viuen dins de closes molts grans (de 5 a 10 Ha) a fi que els guardes puguin tenir-ne millor cura, estudiar-ne els costums, l'adaptació d'espècies estrangeres a aquell clima, etc. Els

foto: F. Martinell

A la vall del riu Escavas, a l'indret on neix aquest curs d'aigua, viuen i es reprodueixen diverses especies animals, entre ells els óssos. ◀

A la serrania de Cuenca hi ha extenses regions cobertes de pi negral, amb abundància de boix a nivell de terra. ▼

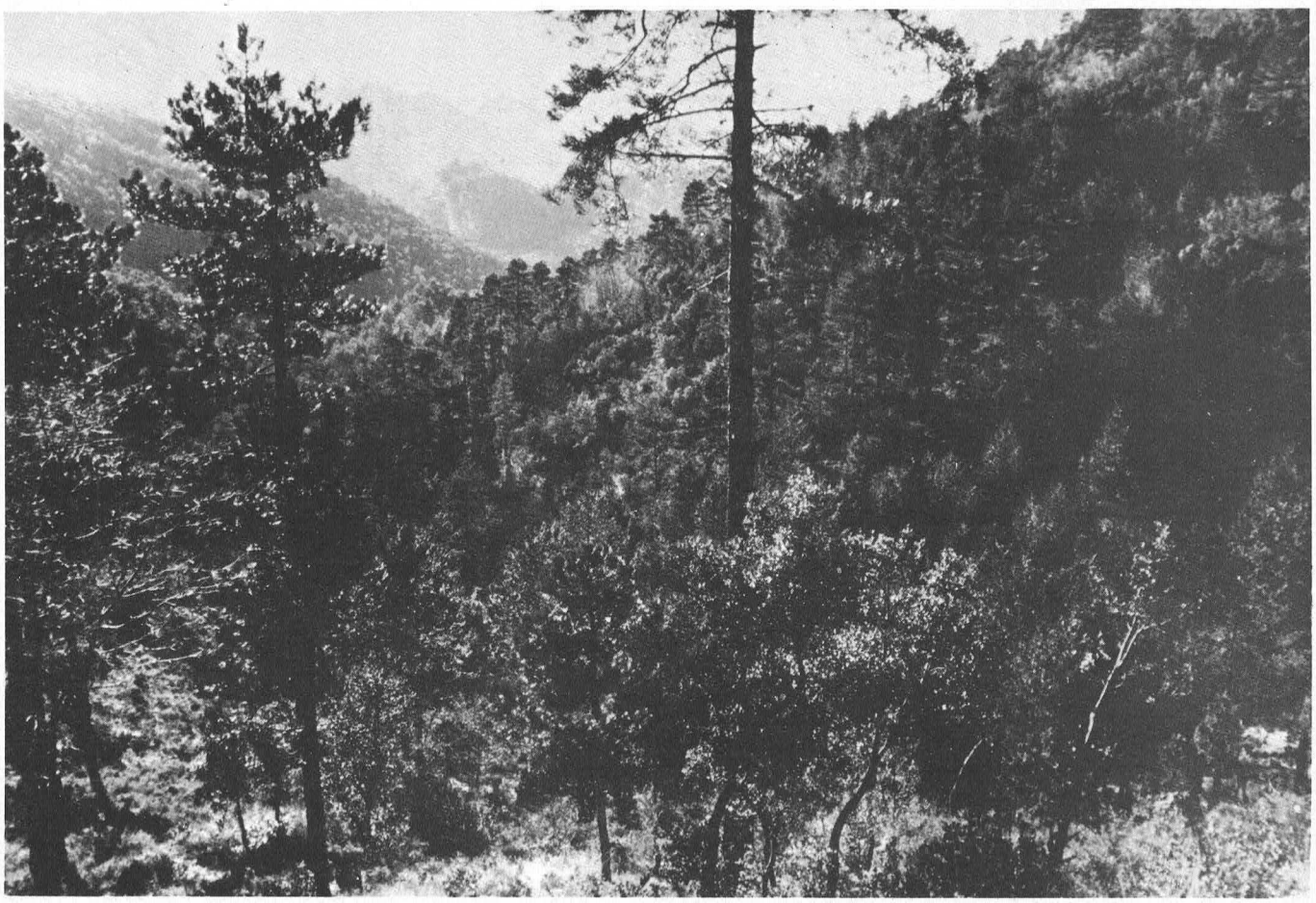

foto: F. Martinell

óssos s'estan ara en unes barraques de ciment, però molt aviat seran traslladats a un recinte que se'ls està preparant a la capçalera de la vall. Allí viuran dins un tros de bosc molt humit i fresc.

Per a poder visitar aquest parc ha de demanar-se un permís especial al seu enginyer director, que s'està a la «Jefatura del Distrito Forestal», a Cuenca. Quan hi vaig anar jo amb tres amics meus, el vam aconseguir sense especials dificultats.

A part d'aquesta vall, cal visitar, dins d'aquesta mateixa regió, el naixement del riu Cuervo, el curs del riu Escabas, i les gorges que els dos han de travessar aigües més avall cap a Fuerteescusa, Solán de Cabras, Beteta, etc. Força interessant és també la travessia de les pinedes de la plana central de la Serranía, des de Tragacete fins a Uña. Això es pot fer en unes sis o set hores, sense anar massa de pressa. Una altra excursió ben interessant és la baixada del riu Cuervo, des del seu naixement, gairebé a l'Alto de la Vega, fins al Balneari de Solán de Cabras —ex-Real Sitio, avui abandonat—. Tinc calculat que aquest itinerari pot necessitar unes vuit o deu hores, però va tot de baixada, seguint la vora del riu per camins no gaire difícils.

Especialment interessants són algunes excursions des de Tragacete cap a l'alta vall del Tajo, entre el Cerro San Felipe i la Muela de San Juan, que són els cims de la Serranía de Cuenca i dels Montes Universales, respectivament.

Les carreteres d'aquesta regió són normals, amb un pis tirant a bo, però amb la dificultat que travessen algunes obagues que conserven el gel i la neu durant moltes setmanes després d'una nevada. Quan hi vaig anar, no havia nevat des de desembre (això s'esqueia a primers de març), però ens vàrem trobar amb dificultats grosses dues vegades: la primera vàrem haver de lluitar una hora i mitja per treure el cotxe (un Seat 1430, amb bon conductor) de la neu i poder travessar una obaga. L'altra vegada el vàrem haver d'abandonar perquè era impossible de travessar unas plaques de gel molt fortes i llargues. Era la primera vegada que el noi que conduïa havia de deixar el cotxe a la carretera. Vàrem haver d'arribar caminant fins al poble, a cosa de 12 km, travessant trossos de gel que feien patinar el més llest.

Com a contrapartida, la gent resultà molt amable —ells ens van ajudar a treure el cotxe del gel al dia següent— i l'aprovisionament resultà barat. Vam poder dormir a las Majadas per 35 pessetes en un lloc força acceptable.

L'art de fer el sabó, el lleixiu i rentar la roba

per **Ramon Canals Guilera**

(D'un diàleg amb la Sra. Carme Fumadó, més coneguda per «la Garrofes», a Miravet, 8 de febrer de 1972).

«Per a rentar roba és necessari lo sabó». Aquest es fa agafant la clofolla ja seca de les «amelles» (ametlles), però no la closca dura, i es llança dins d'una foguera feta amb tronquets d'argelaga o olivera, a ple camp. El cagaferro o cendra resultant es pasta amb calç. S'hi afegeix aigua o lleixiu de casa. (El «lleixiu de casa» és el resultant de l'aigua i cendra de la bugada.)

Llavors la calç agafa temperatura i es deixa reposar un dia en forma de bola pastosa tapada sota d'un sac plegat.

Després es fica la pasta dins d'un cossi i «s'**apreta** amb una espardenya». S'hi afegeix més aigua. L'aigua és absorbida per la pasta («es filtra»). I així «es torna tot lleixiu». Per fer la prova de si el lleixiu està al seu punt, s'hi introdueix un ou. Un ou fresc. De primer, l'ou «s'afona» (se'n va al fons) per tornar seguidament a surar: «Si és un duro de plata, és fort» i cal rebaixar la seva força retirant lleixiu pel forat de sortida del cossi i guardant aquest sobrant en un càntir, perquè «en lo camp s'aprofita tot». S'hi afegeix aigua o lleixiu fluix per compensar, i així «fins que quedi l'ou a dues pessetes de plata». «Si l'ou queda a una pesseta», s'hi afegeix lleixiu fort «fins a quedar a dues pessetes de plata». I «així lo lleixiu queda llest».

S'agafen 5 tupins de lleixiu junt amb 2 tupins d'oli i es posa a bullir dins d'una caldera de coure fins que quedi espès, i amb això ja tenim el «sabó moll». Es posa dins de gerres i es deixa refredar, i queda així a punt d'usar.

El «sabó dur» es fa amb sosa (càustica), oli i pega grega.

* * *

La gent tenia 5 o 6 mudes (els més pobres, 2; els més rics, 12). Cada setmana s'anava a rentar al riu uti-

Algunes peces de terracuita

Cossi (per a rentar roba)

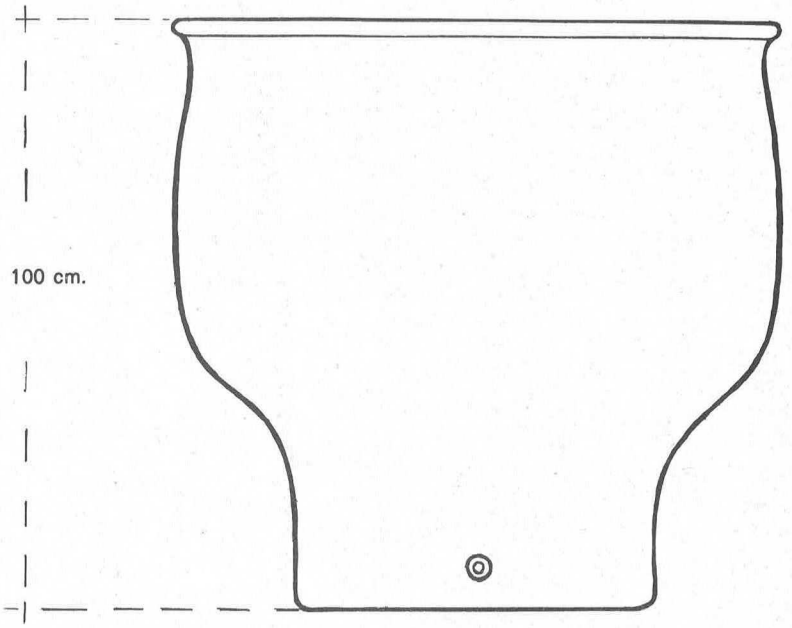

Noms i mides de cossis

Gran . . .	Ø 100 x 100 cm.	
Mig gran . .	Ø 68 x 71	"
Mitjà . . .	Ø 41 x 43	"
Mitjà segon .	Ø x	(?)
Petit . . .	Ø x	(?)
Més petit . .	Ø x	(?)

Ribell

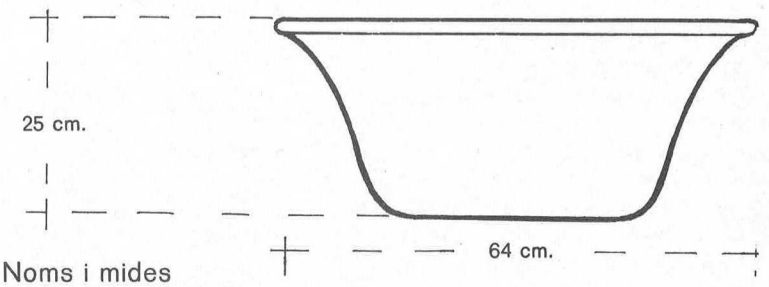

Noms i mides de ribells

Mondonguer (pel porc)	Ø 64 x 25 cm.
Pessa	Ø 57 x 22 "
3/4 de pessa. . .	Ø 45 x 17 "
Mitja pessa . . .	Ø 39 x 15 "
1/4 de pessa . .	Ø 37 x 13 "

litzant primer el «sabó moll» i, a la segona ensabonada, el «sabó fort» («el dur»). La roba després es portava que s'eixugués al terrat i es penjava de qualsevol manera i després de seca, «que quedava una mica erta» o aspra, es guardava dins d'una panera o armari en espera de fer la bugada. Era «roba eixalavada» (és a dir, roba que no ha passat encara per la bugada).

La bugada es feia cada dos mesos. La roba la mullàvem novament i la posàvem dins d'un cossi, «ben **apretadeta**». Al seu damunt hi posàvem un «cendrer» (doble roba de fil, estesa) aguantat pel voltant amb unes canyes verticals. A sobre s'hi posava mig pam de cendra neta («la de cal forner era la millor»). La cendra es feia neta de dues maneres: o bé garbellada amb una reixeta de filferro doble o bé passada per un ribell amb aigua on el carbó surava (i es llençava) i la cendra s'afonava (i era la que s'aprofitava).

I, seguidament, aigua calenta cap al cossi sobre la cendra. Tardava un xic a sobresortir pel forat de desguàs i era recollida dins d'un ribell, i d'aquí a la caldera que es rescalfés. Amb un tupí es recollia l'aigua ja calenta i cap al cossi, i així successivamet moltes vegades. «La bugada t'ocupava tot lo dia», es deixava en repòs, gotejant tota la nit pel forat del cossi i es guardava sempre tota l'aigua sobrant perquè era lleixiu; lleixiu fluix o rebaixat (lleixiu de casa) que tant servia per a rentar plats com per a afegir a la calç de fer lleixiu fort.

Al dia següent, es llançava la cendra i s'anava al riu a esbandir la roba i després a la muntanya a estendre-la sobre les argelagues, garrigues o garrofers a fi d'eixugar-la al sol i aire. La roba quedava molt neta i blanca i «amb una olor molt sana». Després planxàvem amb ferros posats al foc...

La gent, principalment les dones, fent això i anant a cercar aigua al riu per a beure i rentar, «xalaven molt» (fruïen, gaudien). Les xiquetes tenien ocasió de relacionar-se amb els

Tenalla

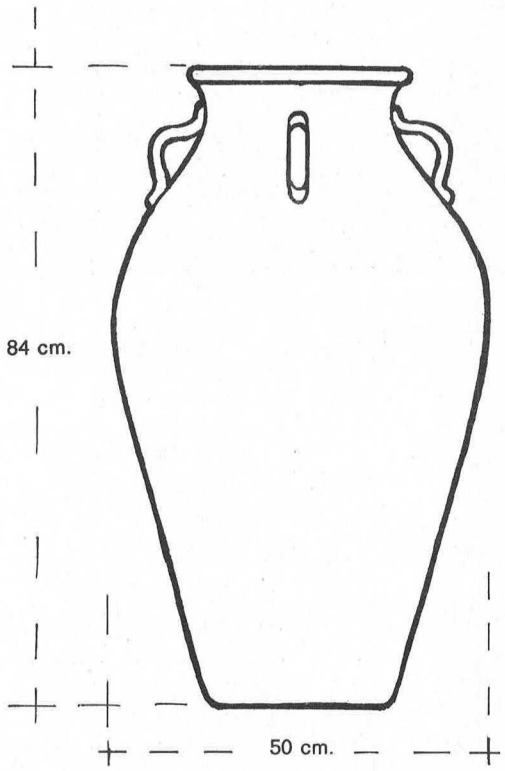

Noms i mides de tenalles

	Ø Panxa	Aixecada	Observ.
Gerrot gran . . .	50	84	4 anses
Gerrot petit . . .	47	78	" "
Solsera gran . . .	54	70	3 i 4 anses
	43	74	180 lt.
Solsera petita . . .	39	67	130 lts. 3 anses
Tófol gran	38	51	2 i 3 anses
	35	57	" " "
Tófol petit	31	53	2 i 3 anses
	34	44	" " "
Tofolet	27	37	2 anses
	29	38	" "
Solseró	28	34	2 anses
	30	37	" "
Solseró petit . . .	25	29	2 anses
	27	33	" "
Petxin	23	27	2 anses
Petxin petit. . . .	20	22	2 anses
Saboner	16	20	2 anses

Mides aproximades segons cada "alfarer" o terrissaire.

xics; i les dones, podien xafardejar a gust. Amb els càntirs al cap, gargoles sota el braç i els pitxells a la mà, eren molt felices. La gent gran sent enyorança d'aquestes passejades. Fa 10 anys, encara s'anava a cercar l'aigua de l'Ebre per poder beure i fer la bugada. El fer-se el sabó a casa, ja fa 50 anys que es va perdre. Miravet no ha tingut aigua corrent a les cases fins l'any 1970-71.

Càntir tortosí
(o càntir)

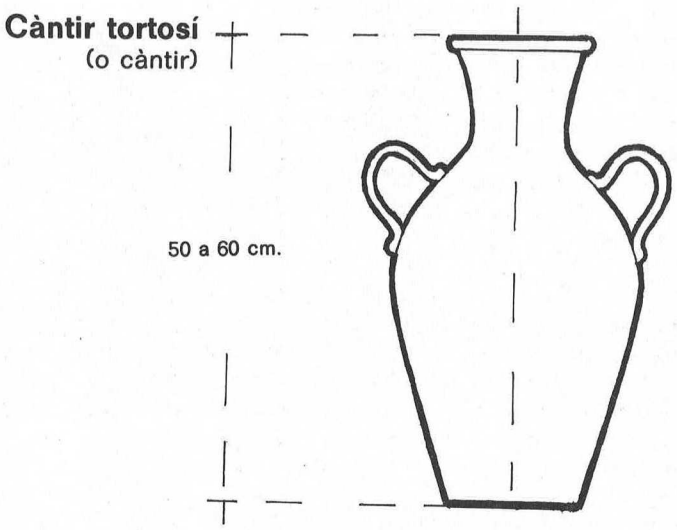

Catúfol
(per a les sínies)

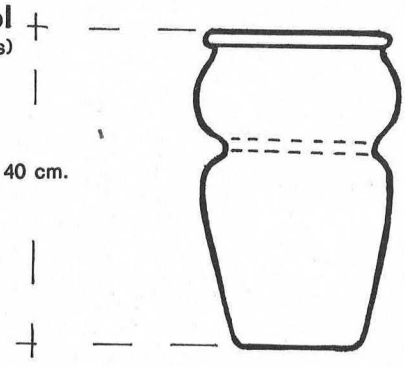

Pitxell

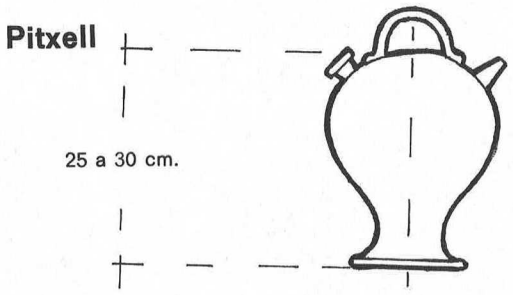

Tupí

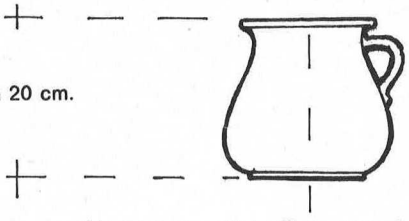

(és com una olleta d'una nansa)

Gàrgola

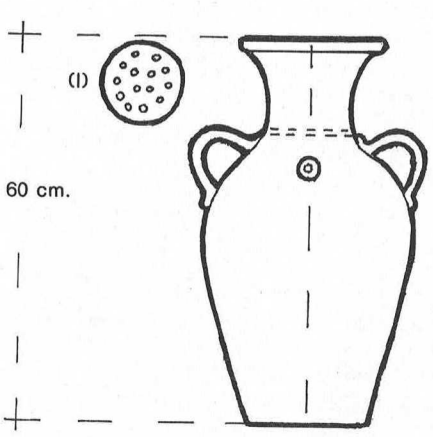

(Per anar a cercar aigua al riu i beure-la després)

(I) Tapeta de fang cuit perquè no hi entrin fulles o herba.

Ou a dues pessetes de plata

Ou a duro

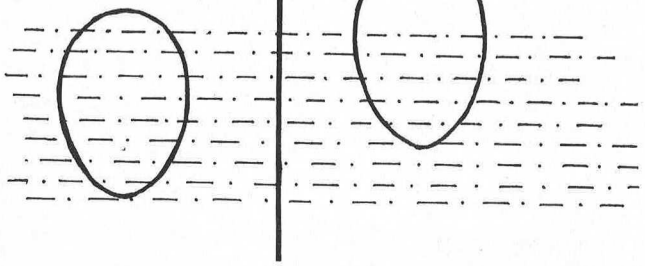

CRÒNICA DEL CENTRE

Festa de Sant Jordi

El Saló del Consell dels Cent, a l'Ajuntament de Barcelona, era ple de socis del Centre i de familiars i amics dels qui havien de rebre les insígnies d'or i argent per haver acomplert els 50 o 25 anys de soci.

Va obrir l'acte el president de la nostra entitat, el senyor Agustí Bou, que va justificar la celebració d'aquestes sessions en una sala més gran que la nostra, perquè això ens permetia de reveure vells amics, alguns dels quals ja no fan vida activa al Centre, d'escoltar les idees i els suggeriments sobre les nostres activitats d'algun dels socis que hagin sobresortit en algun altre aspecte de la vida cultural i cívica catalana, i de sentir els cants de la Coral del Centre, com a homenatge anyal al nostre patró. Tot seguit va cedir la paraula al consoci senyor Frederic Roda i Pèrez, ben conegut per les activitats que mena en diverses esferes culturals del país.

El senyor Roda, en un breu i condensat parlament, dit en un amable to colloquial, va començar justificant l'ús de les paraules com a testimoniatge d'allò que ha estat fet, per ésser, la paraula, un complement explicatiu de l'obra inagafable.

Mirant en perspectiva què ha estat, i què és el CEC, va dir que aquest tipus d'entitat no es podria fer en el nostre món d'ara i, per tant, que ens cal conservar-lo. La història d'una entitat com la nostra és una demostració palesa que el dret d'associar-se és fonamental per a la vida.

Ja endinsat en la mena d'activitats que els nostres socis han dut a terme, l'orador va expressar l'opinió que en el nostre temps ja ha finit l'aventura exterior, que va ser-ne el motiu determinant, encara que no l'únic. Quan l'home ha dominat la Terra, és ara que comença a voler dominar-se a ell mateix i que es vol alliberar dels jous i dels tabús que l'han mantingut tancat. Amb aquesta aventura cap a l'interior d'ell mateix, assoleix d'engrandir la realitat, amplia els límits de la percepció humana, coneix millor el món amb el complement dels sentits que fins ara no havia fet servir gaire. En aquesta aventura, que cal emprendre sense cap por irracional, l'home ha de voler descobrir el món en equip, apropant-se a la socialització funcional. Quan aconseguim de mirar-la amb els ulls de la collectivitat, la visió s'engrandeix, es magnifica, i aleshores podem percebre les noves aventures que valdran la pena. Cada català, avui, només disposa d'uns 7 m² de terreny. Cal ampliar-lo, afegint al de cadascú els terrenys dels altres elements de la collectivitat. L'aventura, avui, ha de tenir una dimensió social i collectiva, perquè les possibilitats de plena realització de l'individu són més en el temps que en l'espai. Frederic Roda acabà proposant la creació, al Centre, d'una Secció d'Exploracions de l'Aventura Interior per tal de posar-se al nivell dels temps i de servir, així, les conveniències dels socis.

Tot seguit foren lliurades les insígnies d'or i d'argent. Reberen les d'or els socis senyors Marc Armenteras i Camp, Manuel Samitier i Trujols, Josep Pons i Soler, Salvador Rifa i Anglada, Josep Guarro i Tapis, Joan B. Carol i Serra, Joan Civil i Juncosa, Pau Sagnier i Costa, Narcís Rucabado i Comerma, Pau Vila i Dinarès, Lluís Esteve i Llauradó. I les d'argent corresponguereu enguany a 47 persones.

El consoci Carles Gorina, regidor de l'Ajuntament de Barcelona, va cloure l'acte amb uns mots d'agraïment de la ciutat i la tasca que el Centre va acomplir, i reiterà l'oferiment de les dependències municipals per acollir aquest tipus de manifestacions ciutadanes. «L'Ajuntament», va dir, «és casa vostra».

La Coral del Centre va interpretar una colla de cançons adients a l'acte i acabà el concert amb el **Cant de la Senyera**, de Millet, que tothom escoltà dempeus.

XXXVIII Saló Fotogràfic de Muntanya 1972

El dia 10 d'abril proppassat es va reunir el jurat qualificador que havia d'atorgar els premis del XXXVIII Saló Fotogràfic de Muntanya que cada any, i ja en fa trenta-vuit, organitza la Secció de Muntanya amb la collaboració de la de Fotografia.

Enguany s'hi van presentar 43 collleccions en blanc i negre que van totalitzar 147 obres. L'apartat de diapositives en color hi era representat per 21 collleccions amb un total de 100 diapositives, i en la fotografia en color (paper) participaven 4 collleccions amb 16 fotografies.

La participació forana hi era representada per Terrassa, Sant Cugat del Vallès, Castellar del Vallès, Sabadell, Blanes, Sant Boi del Llobregat, Manresa i Mataró. Cal esmentar, per la seva importància, la participació de Sabadell, que totalitzava 30 obres, així com també la femenina, representada per 8 collleccions.

Tal com ja és costum, a més dels premis generals atorgats per les Seccions de Muntanya i de Fotografia, totes les

altres seccions del Centre han premiat les millors fotografies representatives de llurs activitats específiques, estimulant així la captació de determinats temes que normalment ens passen desapercebuts.

La composició dels jurats qualificadors era la que s'indica a continuació: Jordi Munt i Farré i Carme García i Ferrando (de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya), Josep Garrobé i Chicote (fotògraf professional), Daniel Pi i Tramunt i Enric Cuyàs (de l'Associació Excursionista d'Etnografia i Folklore), Miquel Solé i Moreno i Pere Palau i Amigó (del Club Excursionista de Gràcia) i Hilari Sanz i Gonel (del Centre Excursionista de Catalunya), que va actuar com a secretari, per a la qualificació de les obres en blanc i negre i color. Joan Rosa i Salellas i Wilfred Julbe i Gallèn (de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya), Teresa Montada i Sánchez (del Centre Excursionista Els Blaus), Albert Oliveras i Folch, Ramon Pujol i Alsina i Manuel Canals i Franch, el qual va actuar com a secretari (del Centre Excursionista de Catalunya), per a la qualificació de les diapositives en color. Per als premis especials concedits per les seccions del Centre van actuar com a jurats: Josep Camp i Permanyer (Secció de Fotografia), Joan Roca (Secció de Muntanya), Josep Nuet i Badia i Ramon Farré i Solé (Secció de Geografia i Ciències Naturals), Modest Montlleó i Espasa (Secció de Ciències i Arts), Ernest Roca i Ruiz (E.R.E. [espeleologia]) i Joan Durban i Florentí (Camping). Hi actuà com a secretari Hilari Sanz i Gonel, de la Secció de Muntanya.

La qualificació de les obres fou llarga, a causa de la qualitat semblant de totes elles, i obligà el jurat a filar prim. Segons el seu criteri, la importància i la qualitat d'aquest Saló, considerat com el màxim exponent dins el marc de la fotografia de Muntanya, obligava els seus components a ser exigents pel que fa a les qualitats artístiques de les obres presentades i van decidir, en conseqüència, de deixar desert el primer premi de fotografia en blanc i negre, el destinat a la fotografia en color i el primer premi de diapositives en color. També va resultar desert el que s'havia d'atorgar a la fauna de muntanya, ja que no es va presentar cap obra que s'ajustés a les condicions d'aquest apartat.

Després de presos aquests acords i un cop examinades detingudament totes les obres, el veredicte del jurat qualificador fou el següent:

Fotografia en blanc i negre

Primer premi: Desert.

Segon premi: A l'obra **A vista d'àliga,** de Joan Adell i Escalante, de l'A.F.I.C., de Blanes.

Tercer premi: A l'obra **Núria núm. 1,** de Ramon Llinares i Umbert, de Castellar del Vallès.

Accèssit únic: A l'obra **L'arbreda,** de Vicenç Daviu i Curtiellas, de la S. E. de l'Ateneu Castellarenc, de Sabadell.

Fotografia en color (paper)

Premi únic al color: Desert.

Diapositives en color

Primer premi: Desert.

Segon premi: A la col·lecció **Muntanya,** de Vicenç Daviu i Curtiellas, de la S. E. de l'Ateneu Castellarenc, de Sabadell.

Tercer premi: A la col·lecció **Boires,** d'Armand Prats i Pujol, del C.E.C.

Premis especials

A) Esquí de Muntanya: A la fotografia **Esquí,** de Vicenç Arís i Julià, de la U.E.C., de Mataró.

B) L'arbre a muntanya: A la fotografia **Paisatges,** d'Esperança Cardona i Torras, de Sant Cugat del Vallès.

C) La fauna a muntanya: Desert.

D) L'estructura geològica: A la fotografia **Estructures,** de Josep Pagans i Montsalvatge, del C.E.C.

E) La panoràmica a muntanya: Al muntatge **Comoloformo,** de Susanna Riera i Miró, de la U.E.C.

F) Camping a muntanya: A la fotografia **Bon dia,** de Joan Lleonard i Devant, del C. E. de la Comarca de Bages, de Manresa.

G) Escalada: A la fotografia **Sostre a contrallum,** de Francesc Molins i Rabella, de la U.E.C., de Sant Boi del Llobregat.

H) L'hàbitat a muntanya: A la fotografia **Habitacle,** de Vicenç Arís i Julià, de la U.E.C., de Mataró.

I) Espeleologia: A la fotografia **El camino,** d'Esteban Muñoz Serna, del C.E.C.

Les obres van ésser exposades a la nostra sala d'exposicions des del 21 d'abril fins al 5 de maig, en què es va clausurar l'exposició amb el repartiment dels premis als guanyadors a la sala d'actes, amb la qual cosa es cloïa la trentavuitena edició del nostre Saló Fotogràfic de Muntanya.

Una rectificació

En la confecció del nostre número anterior (abril) vam sofrir un error en la compaginació de l'article sobre flors de muntanya del nostre amic Ramon Pujol i Alsina, que lamentem i que cuitem a esmenar: el dibuix de la flor assenyalat amb el número 1 corresponia, en realitat, a la Ramondia pyrenaica, el del número 3 a la Pinguicula vulgaris i el del número 4 a la Trollius europaeus. Hem rebut diverses observacions sobre el nostre lapsus, ben involuntari, que demostren l'interès i l'atenció amb què són llegits els treballs del nostre col·laborador.

Vetllada poètica a càrrec de Mercè Sala

El passat dia 10 de març, i a la sala d'actes, la Secció de Ciències i Arts va oferir-nos una vetllada poètica a càrrec de la poetessa Mercè Sala.

Va despertar molt d'interès, ja que la nostra entitat feia temps que no havia donat una vetllada literària de tanta vàlua, dedicada a la muntanya, als atractius de la natura i als monuments que l'home hi ha sabut crear per embellir-la encara més.

La poetessa, que era coneixedora de les nostres activitats, va escollir un programa molt adient i durant una hora ens va explicar, en vers, algunes contrades per nosaltres conegudes. La poesia de Mercè Sala va agradar per la seva puresa idiomàtica, franca, concisa, musical, humana i sentimental. Cada mot, cada estrofa, o el tema tan bellament inspirat, feien que el públic els seguís, expectant, i hi descobrís la intenció o n'endevinés el missatge.

Com a cloenda, encara, la senyora Mercè Sala va executar al piano una inspirada obra seva, **Càntic a sant Francesc d'Assís,** que va cantar, acuradament, la senyoreta Pilar Adan, de Mataró.

Va fer la presentació de la poetessa Mercè Sala el nostre consoci Modest Montlleó, el qual, en un breu parlament, n'explicà el relleu biogràfic i artístic.

La Secció de Ciències i Arts va tenir el gust d'enviar unes invitacions encapçalades per uns goigs a la Mare de Déu del Carme d'Olot, amb lletra de la senyora Mercè Sala, molt buscats pels

col·leccionistes de goigs, per la seva raresa i presentació.

Per a coneixement dels nostres lectors de l'art poètic de Mercè Sala, reproduïm, a continuació, un dels seus poemes.

Sonet de la font de Sant Hou

Rica i humil, brollant de la margera,
prop del camí que mena vers Coll-roig.
D'enmig l'herbei surt l'aigua juganera,
per a la set i els ulls, remei i goig.

Tu m'has sobtat quan el rierol no veia
perquè planells avall ha davallat.
Quan tan eixut el lloc ja no m'esqueia,
a frec del bosc, soliua t'he trobat.

El doll frescal que ofrenes, jo l'adoro.
Bevent de tu, com si et besés t'imploro
perquè jamai no ens privis del teu bé,
i pel bell do amb què revéns la vida
i el fat que tens que al bon repòs convida
et dono fe, que mai t'oblidaré!

Montgrony - Apunts d'estiu i de camí.

Exposició de ceràmiques originals de Ramon Gausset

Del dia 16 al 31 del passat mes de març, l'artista Ramon Gausset va presentar una col·lecció d'originals ceràmiques policromades, amb gres i materials refractaris, elements bàsics per a resistir elevades temperatures. Ramon Gausset és un artista jove, que va començar els seus estudis a l'Escola Massana i que havia fet algunes exposicions col·lectives a Arenys de Mar i a Vilafranca del Penedès. L'any 1968 obtenia el premi de la Cambra Oficial d'Indústria de Barcelona, i ara aquesta presentació a la nostra entitat ha vingut a situar-lo entre els preferits de la nova concepció de la forma i del color. Els seus treballs, estudiats i de línia airosa i inconcreta, són la millor albada d'un esdevenidor artístic prometedor. Per això, la Secció de Ciències i Arts, sempre a l'aguait de nous valors entre els nostres socis, va tenir cura de la programació d'aquesta exposició.

Catalunya romànica. Exposició artístico-documental de dibuixos a la ploma

La nostra sala d'exposicions va estar ocupada del 4 al 15 del mes d'abril, per l'obra de l'artista Antoni Ordovàs, de l'Agrupació Excursionista Talaia, de Vilanova i la Geltrú. La seva acurada col·lecció de 98 dibuixos a la ploma de temples romànics del Principat, és fruit de les seves excursions i ens mostra i posa de manifest la seva sana afecció al dibuix i a l'arquitectura romànica com a tema principal. Resol sempre amb força desimboltura, dins d'una simplicitat, l'enquadrament d'aquell angle o detall que pot donar una major exaltació de l'encís de l'escultura.

Davant la seva obra artística i documental deduïu que contempleu la realització d'un amant de l'art que se serveix de la ploma per a tenir una record de les comarques que admira, record que, a la vegada, desitja divulgar entre tothom i que ha escollit la nostra entitat per a promoure'n l'afecció i despertar inquietuds artístiques en el nostre jovent.

La Secció de Ciències i Arts ha tingut cura de la presentació de l'artista.

Relligat del Butlletí MUNTANYA, 1970-1971

La redacció de MUNTANYA posa en coneixement de tots els qui desitgin relligar els exemplars del butlletí corresponent al bienni 1970-1972, els quals formen un sol volum, que, **per comanda i previ abonament del seu import,** s'encarregarà de fer-los relligar segons un model especial en tela, amb l'escut del Centre al llom i el titular corresponent, al preu de 260 pessetes. Si no es diu el contrari, el relligat inclourà les pàgines de publicitat.

Es poden deixar els exemplars a la Secretaria del Centre, cada dia, o bé a la redacció de MUNTANYA (dimarts, de 7 a 9). Una mostra del volum relligat es pot veure a la vitrina de publicacions del Centre. Agrairem que, en lliurar els volums de la revista junt amb l'import del relligat, es consigni amb tota claredat el nom i el domicili de qui fa l'encàrrec, així com el número de telèfon, a fi d'avisar-lo tan aviat com el relligador ens torni el volum relligat.

Secció de Cinema Amateur

Als qui estimen el cinema, encara que no el practiquen

La Secció de Cinema Amateur ha cedit a la Biblioteca del Centre dues obres d'interès general per als socis.

La primera és l'ingrés de les «fitxes» que setmanalment publica l'«Oficina Nacional Calificadora de Espectáculos» amb l'aspecte moral que atribueix la pròpia editora i també l'autorització que assenyala l'Estat segons les edats del públic i que es refereixen a tots els films que s'estrenen. Sembla novetat encertada, la de posseir-ne la col·lecció en una entitat on més de sis mil socis poden trobar-hi l'orientació que desitgin per a ells mateixos o per als seus familiars, així com d'altres la documentació sobre els intèrprets i dades tècniques i l'argument de cada film estrenat.

L'altra obra és sensacional. Efectivament: **Estética del montaje,** d'Antonio del Amo (Madrid, 1972), interessa a tots els socis que estimin els aspectes estètics de les arts i especialment els nombrosos que, tot i posseir una **càmera** activa, no han donat encara al muntatge aquella importància que valoritzaria el material que s'han limitat a aplegar. Ara: per a aquells que dels trossos filmats ja en saben fer un film, cal que estudiïn, per a perfeccionar-se, aquesta reunió exhaustiva de tot el que s'ha assajat i s'ha dit sobre el muntatge. Aquest intel·ligent ex-professor de l'I.I.E.C. i de l'Escola Oficial de Cinematografia té el mèrit d'aclarir els textos complicats o incomprensibles de tants que han teoritzar sobre el tema. És més: si l'adquireixen s'estalviaran de cercar cap més tractat publicat fins ara, perquè els ha llegits i espremuts tots i els exposa amb esperit selectiu i clar.

D. de Caralt

Campionats d'Espanya Alpins

Organització: Club Alpí Núria Masella
Data: 6 a l'11 de març
Estació: Masella (Alps, la Cerdanya)
Prova: descens

Classificació masculina

1 Aurelio García, C.A.E., 2'01"50 — 2 Luciano del Cacho, FOR, 2'03"93 — 3 Francisco Fernández, 7P., 2'04"61 — 4 Jaume Ros, 7P. 2'05"23 — 5 Josep M. Luengo, C.V.N., 2'05"55 — 6 Luis M. Sevillano, C.A.E., 2'05"76 — 7 Juan M. Fernández, 7P., 2'06"08 — 8 **Adam Bisbe, C.E.C.,** 2'06"49 — 9 **Carles Dexeus, C.E.C.,** 2'08"92 — 10 Pere Arpa, P.E.C., 2'08"92 — 15 **Josep M. Buló, C.E.C.,** 2'12"70 — 17 **Joan Parés, C.E.C.,** 2'13"10 — 19 **Jaume Adserà, C.E.C.,** 2'14"42 — 21 **Aureli Bisbe, C.E.C.,** 2'15"00 — 23 **Lluc Bisbe, C.E.C.,** 2'16"37 — Fins a 69 classificats.

Classificació femenina

1 Conxita Puig, C.A.N., 1'39"99 — 2 Núria Puig, C.A.N., 1'42"68 — 3 Coralí Gilabert, G.E.E.G., 1'46"12 — 4 **M. Antònia Fontdevila, C.E.C.,** 1'47"44 — 5 Marta de la Peña, M. A., 1'48"49 — 13 **Núria Matabosch, C.E.C.,** 1'54"98 — 14 **Montserrat Brió, C.E.C.,** 1'55"07 — 18 **Pilar Pont, C.E.C.,** 1'56"37 — 21 **Helena Gallach, C.E.C.,** 1'57"31 — 30 **Montserrat Cots, C.E.C.,** 2'08"84 — 31 **Roser Llobet, C.E.C.,** 2'12"07 — Fins a 34 classificades.

Prova: slalom

Classificació masculina

1 Francisco Fernández, 7P., 1'37"19 — 2 Juan M. Fernández, 7P., 1'40"67 — 3 Jaume Ros, 7P., 1'42"81 — 4 Joaquim Garí, P.E.C., 1'46"44 — 5 Luis M. Sevillano, C.A.E., 1'47"00 — 14 **Carles Dexeus, C.E.C.,** 1'55"43 — 17 **Aureli Bisbe, C.E.C.,** 1'59"67 — 18 **Joan Parés, C.E.C.,** 2'01"01 — 19 **Josep Oriol Pujol, C.E.C.,** 2'02'55 — Fins a 41 classificats.

Classificació femenina

1 Conxita Puig, C.A.N., 1'24"76 — 2 Núria Puig, C.A.N., 1'29"91 — 3 Marta de la Peña, M. A., 1'35"95 — 4 Coralí Gilabert, G.E.E.G., 1'37"36 — 5 M. Teresa Llinàs, C.E.V.A., 1'41"13 — 6 **Núria Matabosch, C.E.C.,** 1'42"69 — 7 **M. Antònia Fontdevila, C.E.C.,** 1'42"92 — 9 **Helena Gallach, C.E.C.,** 1'47"88 — 14 **Rosa M. Cerveto, C.E.C.,** 1'55"67 — 23 **Montserrat Cots, C.E.C.,** 2'12"70 — Fins a 27 classificades.

Prova: slalom gegant

Classificació masculina

1 Francisco Fernández, 7P., 2'53"47 — 2 Luciano del Cacho, FOR., 3'00"06 — 3 Juan M. Fernández, 7P., 3'02"76 — 4 Jaume Ros, 7P., 3'03"77 — 5 Luis M. Sevillano, C.A.E., 3'04"21 — 7 **Adam Bisbe, C.E.C.,** 3'05"86 — 16 **Carles Dexeus, C.E.C.,** 3'23"41 — 17 **Jaume Adserà, C.E.C.,** 3'23"87 — 18 **Josep M. Buló, C.E.C.,** 3'24"31 — 22 **Carles Pujol, C.E.C.,** 3'25"37 — 23 **Josep Oriol Pujol, C.E.C.,** 3'26"10 — 25 **Joan Parés, C.E.C.,** 3'28"26 — Fins a 49 classificats.

Classificació femenina

1 Conxita Puig, C.A.N., 1'13"05 — 2 Núria Puig, C.A.N., 1'17"39 — 3 Maria Aranzazu, FOR., 1'21"43 — 4 Marta de la Peña, M. A., 1'22"05 — 5 Maria Neville, S.S.N., 1'24"97 — 6 **M. Antònia Fontdevila, C.E.C.,** 1'25"08 — 12 **Helena Gallach, C.E.C.,** 1'30"39 — 13 **Pilar Pont, C.E.C.,** 1'31"17 — 16 **Montserrat Brió, C.E.C.,** 1'34"06 — 19 **Roser Llobet, C.E.C.,** 1'35"76 — **Núria Matabosch, C.E.C.,** 1'35"99 — 23 **Rosa M. Cerveto, C.E.C.,** 1'36"02 — 24 **Montserrat Cots, C.E.C.,** 1'39"42 — Fins a 35 classificades.

Prova: combinada masculina

1 Francisco Fernández, 7P., 16'31 punts — 2 Juan M. Fernández, 7P., 75'72 punts — 3 Jaume Ros, 7P., 86'46 punts — 4 Luis M. Sevillano, C.A.E., 111'92 punts — 5 Pere Arpa, P.E.C., 154'91 punts — 8 **Carles Dexeus, C.E.C.,** 226'78 punts — 13 **Joan Parés, C.E.C.,** 282 punts — 14 **Josep Oriol Pujol, C.E.C.,** 315'68 punts — Fins a 27 classificats.

Prova: cambinada femenina

1 Conxita Puig, C.A.N., 000'00 punts — 2 Núria Puig, C.A.N., 86'97 punts — 3 Marta de la Peña, M. A., 195'98 punts — 4 **M. Antònia Fontdevila, C.E.C.,** 295'92 punts — 5 M. Aranzazu, FOR., 277'99 punts — 9 **Helena Gallach, C.E.C.,** 358'62 punts — 10 **Núria Matabosch, C.E.C.,** 361'58 punts — 11 **Rosa M. Cerveto, C.E.C.,** 421 punts — 15 **Montserrat Cots, C.E.C.,** 568'96 punts.

Resum general dels campionats

Slalom gegant

Classificació femenina

Campiona absoluta: Conxita Puig, C.A.N.

Campiona juvenil: Marta de la Peña, M. A.

Campiona de ciutadans: **M. Antònia Fontdevila, C.E.C.**

Classificació masculina

Campió absolut: Francisco Fernández Ochoa, 7P.

Campió juvenil: Jorge García, 7P.

Campió de ciutadans: **Adam Bisbe Lluch, C.E.C.**

Slalom

Classificació femenina

Campiona absoluta: Conxita Puig, C.A.N.

Campiona juvenil: Marta de la Peña, M. A.

Campiona de ciutadans: **M. Antònia Fontdevila, C.E.C.**

Classificació masculina

Campió absolut: Francisco Fernández Ochoa, 7P.

Campió juvenil: Fernando Pina, C.A.E.

Campió de ciutadans: Joaquim Garí, P.E.C.

Descens

Classificació femenina

Campiona absoluta: Conxita Puig, C.A.N.

Campiona juvenil: Coralí Gilabert, G.E.E.G.

Campiona de ciutadans: **M. Antònia Fontdevila, C.E.C.**

Classificació masculina

Campió absolut: Aurelio García, C.A.E.

Campió juvenil: **Carles Dexeus, C.E.C.**

Campió de ciutadans: **Adam Bisbe Lluch, C.E.C.**

Campionats d'Espanya d'Esquí Nòrdic

Organització: Club Alpí Guadarrama
Data: 29 de febrer a 5 de març
Estació: Cotos

15 Km seniors

1 Gregorio Fernández, Astur-Leonesa, 1h.04'50 — 2 Alvaro Gijón, Andalusa, 1h.06'00 — 3 Eusebio Martín, Castellana, 1h.08'01 — 14 **Fèlix Funollet, C.E.C.,** 1h.18'12 — 21 **Antoni Díaz, C.E.C.,** 1h. 23'46 — Fins a 29 classificats.

10 Km juniors I

1 Emiliano Morlans, Aragonesa, 48'05 — 2 Ricardo Morales, Castellana, 50'05 — 3 Francisco Fernández, Castellana, 52'52 — 4 Antonio Moreno, Andalusa, 55'41 — 5 **Enric Guilló, C.E.C.,** 56'10 — Fins a 17 classificats.

5 Km juniors II

1 Luis Morales, Castellana, 28'02 — 2 **Pere Matamales, C.E.C.,** 29'31 — 3 Ángel Fernández, Astur-Leonesa, 29'38 — 4 Ángel M. Ortiz, Basco-Navarresa, 29'50 — 5 Josep Poma, Aragonesa, 30'20 — 6 **Xavier Fruitós, C.E.C.,** 30'34 — 16 **Enric Palacios, C.E.C.,** 34'03 — Fins a 18 classificats.

5 Km dames

1 Milagros Sansebastián, Basco-Navarresa, 34'58 — 2 M. Carme Vila, Catalana, 35'32 — 3 Antònia Griñó, Catalana, 35'45 — 4 Helena Sintes, Catalana, 35'51 — Fins a 14 classificades.

30 Km seniors

1 Eusebio Martín, 2h.08'34"96 — 2 Gregorio Fernández, Astur-Leonesa, 2h. 12'08"74 — 3 Álvaro Gijón, Andalusa, 2h.13'48"35 — 13 **Antoni Díaz, C.E.C.,** 2h.48'30"09 — 18 **Fèlix Funollet, C.E.C.,** 2h.57'23"56 — 20 **Lluís Durall, C.E.C.,**

2h.26'17"62 — Fins a 21 classificats.

Relleus 3 x 5, juniors II

1 Ignacio Velasco, Juan A. González i Luis Morales, Castellana,, 1h.21'00"59 — 2 **Xavier Fruitós, Enric Palacios i Pere Matamales, C.E.C.,** 1h.22'11"14 — 3 José I. Puente, Emilio González i Rubén González, Càntabra, 1h.26'50"52 — Fins a 5 equips classificats.

Relleus 3 x 5, dames

1 Helena Sintes, Antònia Griñó i M. Carme Vila, Catalana, 1h.48'27"77 — 2 Ana Aznar, Elena Lorenzo i Carmen Guillén, Aragonesa, 1h.52'15"09 — Fins a 4 equips classificats.

Relleus 4 x 10 Km, seniors

1 Gregorio González, Jesús García, Lucino Rodríguez i Gregorio Fernández, Astur-Leonesa, 2h.44'56"37 — 2 Luis Morales, Francisco Fernández, Xavier Montalvo i Eusebio Martín, Castellana, 2h. 50'53"18 — 6 **Fèlix Funollet, C.E.C., Antoni Díaz, C.E.C.,** Joan Arnau, A.E.I., i **Enric Guilló, C.E.C., Catalana,** 3h.17'09"44. — Fins a 11 equips classificats.

Trofeu Rabada Navarro

Organització: Federació Aragonesa d'Esquí
Data: 27 de febrer
Estació: Formigal
Prova: descens

Classificació masculina

1 **Carles Dexeus, C.E.C.,** 1'27"88 — 2 **Josep M. Buló, C.E.C.,** 1'28"04 — 3 Jordi Hernández, 1'30"52 — 4 Jordi Fraile, 1'30"81 — 5 Carles Pina, 1'30"97 — 6 Xavier Noya, C.A.N., 1'31"10 — 7 Josep Masonet, Formigal, 1'31"23 — 8 Gabriel Tauler, C.A.N., 1'31"78 — 9 Ferran Blanchard, M.A., 1'33"06 — 10 **Aureli Bisbe, C.E.C.,** 1'33"15 — Fins a 32 classificats.

Classificació femenina

1 Maite Saracho, 1'34"41 — 2 Arancha Giménez, 1'36"76 — 3 Carmen Tabuenca, 1'46"52 — 4 Ana Laura de la Peña, 1'50"63 — 5 **Helena Gallach, C.E.C.,** 1'56"96.

IÍl Ronda de Font Vives

Organització Ski Club Porté Puigmorens
Data: 6 de febrer
Estació: Porté (la Cerdanya)
Prova: fons

15 Km seniors

1 Beltran, Douana, Perpinyà, 1h.16'41 — 2 **Fèlix Funollet, C.E.C.,** 1h.19'25 — 3 Soucaze, Douana, Tolosa, 1h.20'28 — 11 **Antoni Díaz, C.E.C.,** 1h.37'03 — 14 **Andreu Rafa, C.E.C.,** 1h.41'57 — Fins a 20 classificats.

10 Km juniors

1 **Enric Guilló, C.E.C.,** 50'32 — 2 C. Fenrich, U. S. Font Romeu, 1h.19'45 — 3 Parmentier, U. S. Font Romeu, 1h. 27'07.

1'200 Km Benjamins

1 Bergers, els Angles, 7'44 — 2 Bataille, Formiguera, 8'17 — 3 **Raimon Fruitós, C.E.C.,** 8'29 — Fins a 9 classificats.

Campionats Universitaris Nacionals

Organització: Federació Espanyola de l'Esport Universitari
Data: 10 al 13 de febrer
Estació: Formigal
Prova: fons

15 Km

1 Pedro P. Gómez, Madrid, 1h.31'09 — 2 **Antoni Díaz, Barcelona,** 1h.37'56 — 3 Manuel Balaguer, Madrid, 1h.42'44 — 4 Félix Matesanz, Madrid, 1h.43'25 — 5 **Carles Udina, Barcelona,** 1h.43'40 — 10 **Lluís Durall, Barcelona,** 1h.53'33 — Fins a 18 classificats.

Relleus 3 x 10

1 Manuel Balaguer, Félix Matesanz i Fernando Serrano, Madrid, 2h.26'28 — 2 **Antoni Díaz, Carles Udina i Lluís Durall, Barcelona,** 2h.35'10 — 3 Manuel Rodríguez, Juan Luna i Andrés Pérez, Granada, 2h.39'32 — Fins a 8 equips classificats.

Cursa Infantil

Organització: Federació Catalana d'Esquí
Data: 23 de gener
Estació: la Molina (la Cerdanya)
Prova: slalom gegant

Alevins

1 Marià Codina, C.V.N., 68" — 2 **Claudi Garcés, C.E.C.,** 73"7 — 3 Mercè Cabot, C.E.S.M., 84"5 — 4 Gemma Roselló, U.E.C., 1'34"8 — 5 Gilbert Fontdevila, C.V.N., 1'84"3.

Benjamins

1 Alfons Planas, C.V.N., 51"5 — 2 **Sílvia Fontdevila, C.E.C.,** 54"7 — 3 Joan Pizarro, C.V.N., 55'9 — 4 Antoni Prats, C.V.N., 60"2 — 5 **Cristina Foix, C.E.C.,** 62"8 — 6 **Joaquim Foix, C.E.C.,** 63"00 — 12 **Sara Fontdevila, C.E.C.,** 99"3 — Fins a 18 classificats.

Aligots (Sorteig A)

1 **Marc Gríful, C.E.C.,** 52"6 — 2 **Xavier Vallcorba, C.E.C.,** 53"4 — 3 **Rosa Gallach, C.E.C.,** 54"1 — 4 **Joan Foix, C.E.C.,** 56"4 — 5 **Juli Verge, C.E.C.,** 56"9 — 6 **Jordi Sala, C.E.C.,** 58"3 — 7 **Pau Gríful, C.E.C.,** 60"2.

Aligots (Sorteig B)

1 Joan F. Vidaurreta, C.A.N., 45"9 — 2 Eduard Babañach, C.E.P., 52"4 — 3 Joan Josep Masoliver, C.A.N., 53"6 — Fins a 14 classificats.

Comiat de la neu a Sant Joan de l'Erm

El passat dia 23 d'abril tingué lloc a les pistes de Sant Joan de l'Erm la prova final de temporada, anomenada «Comiat de la neu».

La finalitat perseguida amb l'organització d'aquesta prova de reunir, en una diada, tots aquells qui, d'una manera o altra, han viscut l'esquí durant la temporada, s'aconseguí totalment, i aquest dia eren a Sant Joan els corredors, excorredors, directius de la F.C.E. i de la F.E.D.E., la majoria dels membres de la junta de la Secció d'Esquí i d'altres amics i simpatitzants.

Sobre diversos circuits, de 600 metres a 8 quilòmetres, varen córrer, d'acord amb la seva categoria, un total de 91 participants, amb edats entre 4 i 64 anys.

Després de les competicions i d'una costellada, celebrada a l'aire lliure malgrat el temps amenaçador, el repartiment de premis vingué a recompensar l'esforç esportiu de tots els participants. Durant aquest acte, presidit pel senyor Josep Bofill, vice-president de la F.E.D.E., el senyor Joaquim Bofill, president de la F.C.E., i diversos representants de les autoritats de la Seu d'Urgell, el senyor Amadeu Jori, president de la Secció d'Esquí, dirigí unes paraules en què ressaltà l'afecció que havia nascut a la comarca de l'Urgellet per l'esquí de fons, i agraí l'esforç de tots aquells que han treballat i treballen per a convertir Sant Joan de l'Erm en un centre modèlic d'esquí nòrdic.

Classificació corredors

Infantils, 4 Km, de 10 a 13 anys:

1 Raimon Fruitós, 27'56"9 — 2 Ramon Funollet, 28'49"4.

Juniors II, 4 Km, de 14 a 17 anys:

1 Xavier Fruitós, 19'20"4 — 2 Pere Matameles, 20'05"4 — 3 Isidre Busqué, 26'57"6 — 4 Miquel Caminals, 28'16"3 — 5 Ricard Ballester, 29'54"8.

Juniors III, 8 Km, de 18 a 20 anys:

Enric Grilló, guanyador de la categoria corredors de la prova "Comiat a la neu" celebrada a Sant Joan de l'Erm. ▼

Els participants infantils de la prova d'esquí "Comiat a la neu", celebrada a Sant Joan de l'Erm. ▼

1 Enric Guilló, 36'37"7 — 2 Lluís Durall, 44'13"2.

Seniors, 8 Km, de 21 a 34 anys:
1 Fèlix Funollet, 39'10"07 — 2 Antoni Vicente, 46'45"8.
Veterans, 4 Km, de 35 a 44 anys:
1 Andreu Rafa, 22'24"9 — 2 Antoni Torcal, 25'04"1.

Femenines juniors, 2 Km, de 12 a 20 anys:
1 Cèlia Martínez, 12'23"00 — 2 Elena Martínez, 12'55"02 — 3 Elisenda Fruitós, 13'43"2 — 4 Regina Fruitós, 16'32"3.

Femenines seniors, 4 Km, de 21 a 34 anys:
1 M. Carme Vila, 25'27"2 — 2 Elena Sintes, 25'55"2 — 3 Montserrat Díaz, 26'05"4.

Classificació no corredors

Alevins I, 600 metres, de 4 a 7 anys:
1 Albert Bofill, 4'56"6 — 2 Marc Pascual, 6'32"2 — 3 Miquel Rafa, 6'43"3 — 4 Mercè Valls, 6'57"5 — 5 Roger Fruitós, 7'57"0 — 6 Amparín Sánchez, 8'37"8 — 7 Meritxell Cornudella, 11'00"5 — 8 Mireia Cornudella, 17'37"0 — 9 Xavier Funollet, 19'00"0.
Alevins II, 1 Km, de 8 a 9 anys:
1 Lluís Sellés, 9'56"7 — 2 M. Rosa Valls, 11'30"6 — 3 Marçal Fruitós, 12'14"2 — 4 Oriol Cornudella, 12'53"3.

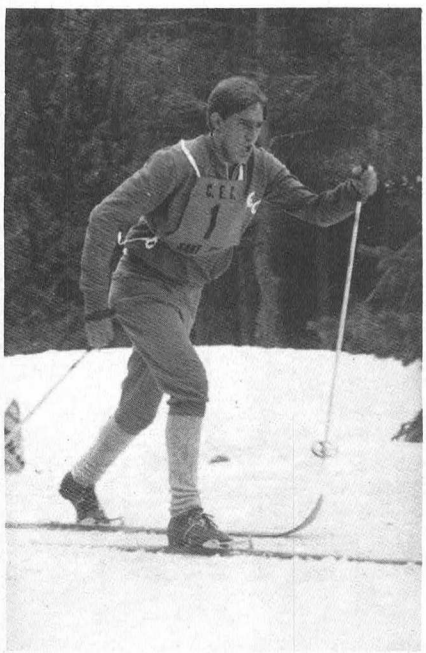

foto: Campañà

foto: Campañà

Infantils, 2 Km, de 10 a 13 anys:
1 Josep A. Sellés, 13'54"8 — 2 Hernández, 15'13"00 — 3 Grau, 16'43"0 — 4 Lluís Ribas, 20'05"5 — 5 Joan Muntó, 21'30"0 — 6 Josep Lluís Funollet, 21'47"0 — 7 Rodríguez, 22'51"6 — 8 Montserrat Tarrés, 24'01"2 — 9 Pilar Funollet, 29'00"8.

Juniors II, 2 Km, de 14 a 17 anys:
1 Josep Giró, 11'21"6 — 2 Gispert, 12'03"9 — 3 José Martín, 12'57"7 — 4 Lluís Vilarrubia, 13'17"0 — 5 Jordi Giró, 13'34"6 — 6 Josep Ausàs, 13 51"0 — 7 M. Josep Carrillo, 14'27"7 — 8 Josep D. Ausàs, 14'49"2 — 9 Josep Mateo, 15'25"8 — 10 Ignasi Adserà, 15'26"7 — 11 Jordi Dalmau, 19'07"0 — 12 Ortega, 19'30"0 — 13 Xavier Busqué, 22'31"0 — 14 J. Guilló, 23'57"7 — 15 Ollé, 25'50"2 — 16 Sala, 29'47"0.

Seniors, 4 Km, de 21 a 34 anys:
1 Antoni Olivella, 26'39"7 — 2 Amadeu Jori, 26'41"8 — 3 Abel Pascual, 26'49"4 — 4 Eli Orfila, 32'37"4 — 5 Brugulat, 34'37"4 — 6 Ricard Pedreira, 36'12"0 — 7 Manuel Fontanet, 38'57"5.

Veterans «A», 2 Km, de 35 a 44 anys:
1 Martí Cornudella, 14'03"8 — 2 Pere Matamales, 16'12"0 — 3 Carles Martínez, 17'14"6 — 4 F. Valls, 23'30"0 — 5 Isidre Busqué, 26'21"0.

Veterans «B», 2 Km, de 45 a 54 anys:
1 Josep Fruitós, 13'54"3 — 2 Ballester, 14'51"6 — 3 Joaquim Bofill, 15'06"4 — 4 Josep Bofill, 16'47"7.

Veterans «C», 1 Km, de 55 a 64 anys:
1 Joan Bultó, 12'15"8.
Femenines «A», 2 Km, de 16 a 34 anys:
1 Mercè Travé, 16'11"0 — 2 Olga Hernández, 16'50"6 — 3 Marta Estrada, 17'56"8 — 4 Montserrat Colldeforns, 18'41"8 — 5 M. Carme Vernet, 19'28"4 — 6 Magdala Pey, 2'16"4 — 7 A. García, 21'43"8 — 8 Montserrat Olivella, 21'59"8 — 9 Marta Muntaner, 22'00"3 — 10 Antònia Funollet, 22'57"0 — 11 M. Assumpció Vilaró, 24'51"0.

Femenines veteranes, 2 Km, de 35 a 44 anys:
1 Montserrat Tosca, 18'31"9 — 2 Montserrat Corominas, 18'45"7 — 3 M. Rosa Campañà, 19'50"8 — 4 Núria Mosella, 21'00"0 — 5 M. Carme Iscla, 33'54"3.

Campionat de Catalunya de Veterans

Organitzat per la Secció d'esquí, tingué lloc el passat dia 16 d'abril el Campionat de Catalunya de Veterans, prova arrelada al calendari de competicions, no tan sols per la seva categoria, sinó també per la seva tradició tan lligada al nostre esquí.

La prova, un slalom gegant marcat al Torrent Negre, es va haver de traslladar a la pista del Roc Blanc, a causa de la inclemència del temps i a la manca d'energia elèctrica. Es va córrer a una sola mànega, sobre un traçat de 18 portes, per les quals passaren 89 participants de la categoria masculina i 23 de la femenina. Malgrat el fred i el fort vent, que no invitaven gens a romandre

a les pistes, ni un sol dels 112 esforçats veterans no deixà de prendre la sortida.

Un cop acabada la prova i al nostre Xalet, es celebrà el ja tradicional àpat de germanor, i tots els antics companys tingueren el seu moment per a recordar i comentar llurs esquiades d'altres temps. Finalment arribà l'esperat moment del repartiment de premis, culminació dels esforços i de les illusions de tots els participants. Després d'unes paraules del president del Centre, Agustí Bou, i de Joaquim Bofill, president de la Federació Catalana d'Esquí, el repartiment es realitzà en l'ambient d'eufòria i animació que ja hi és tradicional.

La classificació de la prova fou la següent:

Classificació per categories

1) Masculina

Categoria «A»:

1 Francesc Robert, C.E.S.M., 34"42 — 2 Àngel Joaniquet, U.E.C., 38"28 — 3 Lucien Lacombe, Font Romeu, 39"32 — 4 Josep Gómez, C.E.S.M., 39"88 — 5 Wolfgang Preguel, C.E.S.M., 40"53 — 6 Josep M. Pujol, C.E.C., 40"93 — 7 Salvador Martí, G.E.E.G., 42"24 — 8 Fermí Rafel, U.E.S., 43"98 — 9 Jordi Campañà, C.A.N., 47"64 — 10 Andreu Rafa, C.E.C., 51"83 — 11 Francesc Orfila, C.E.C., 53"78 — 12 Jean Jacques Turban, C.E.C., 54"71 — 13 Jordi Davi, C.A.N., 55"55 — 14 Antoni Tañà, U.E.C., 1'04"31.

Categoria «B»:

1 Josep M. Figueras, C.E.C., 37"31 — 2 Joan Masoliver, C.E.C., 43"83 — 3 Jordi Bonet, C.E.C., 44"40 — 4 Jeroni Pujol, C.A.N., 46"58 — 5 Henry Sardà, Font Romeu, 47"93 — 6 Josep Monar, A.E.C., 50"16 — 10 Ignasi Adserà, C.E.C., 50"54 — 8 Josep Rolland, C. E. Puig., 50"73 — 9 Jesús Cuesta, C. E. Vic, 53"83 — 10 Ferran Peraire, C.A.N., 74"87 — 11 Gerard Liedke, Alemanya, 56"65 — 12 Jorge Sanz, Saragossa, 56"73 — 13 Plàcid Marced, U.E.S., 57"82 — 14 Joan Davi, C.A.N., 59"45 — 15 Josep M. Sala, C.E.C., 1'00"70 — 16 Sixte Quintana, C.A.N., 1'02"81 — 17 Marcel Pomés, C. E. Puig., 1'06"07 — 18 Ferran Moller, C.E.C., 1'07"75 — 19 Joan Corominas, C.A.N., 10'8"82 — 20 Marcel Lambert, Font Romeu, 1'09"42 — 21 Jacques Cartier, Font Romeu, 1'10"05 — 22 Joan Anton Sierra, C.E.S.M., 1'12"15 — 23 Ramon Subirana, C.E.C., 1'13"41 — 24 Manuel Fontdevila, C.E.C., 1'19"12 — 25 Joan Deulofeu, C.A.N., 1'25"66 — 26 Enric Ferrando, U.E.S., 1'30"35 — 27 Lluís Alsinet, C.A.N., 1'31"00 — 28 Jordi Angusto, C.E.C., 1'44"33 — 29 Francesc Hernández, C.E.C., 1'48"34 — 30 Santiago Sastre, Indep., 1'51"64 — 31 Àngel Miquel Gil, Indep., 1'57"34 — 32 Jaume Grossmann, C.E.C., 2'35"56.

Categoria «C»:

1 Ramon Bau, C.A.N., 43"29 — 2 Joaquim Bofill, C.A.N., 44"52 — 3 Marcel Martluff, Font-Romeu, 49"41 — 4 Emili Ullés, C.E.C., 50"85 — 5 Tomàs Hidalgo, C.E.C., 54"95 — 6 Arcadi Duran, C.E.C., 59"39 — 7 Miquel Ojeda, C.M.B., 1'00"70 — 8 Lluís Sanagustin, U.E.C., 1'01"08 — 9 Joan Alabau, C.E.C., 1'02"65 — 10 Rolf Moneusse, C.A.N., 1'07"87 — 11 Manuel Rodés, C.E.C., 1'08"69 — 12 Josep Viernés, C.E.C., 1'12"72 — 13 Armand Carrelero, C.E.C., 1'12"76 — 14 Alfons Segalàs, C.E.C., 1'13"20 — 15 Enric Planas, C.B.S. (Xile), 1'14"63 — 16 Joan Moritz, U.E.S., 1'15"18 — 17 Josep Zendrera, C.A.N., 1'15"30 — 18 Victorià Fanlo, C.A.N., 1'29"49 — 19 Carles Pardo, Indep., 1'34"05 — 20 Josep Riera, A.E.G., 1'42"21 — 21 Ignasi Renom, C.A.N., 1'42"41 — 22 Josep Pascual, C.E.V.A., 1'50"02 — 23 Josep Paravisini, C. E. Andorra, 1'51"67 — 24 Miquel Albert, C.E.C., 1'52"18 — 25 Joan Garriga, C.E.S., 3'07"19 — 26 Ricard Molins, U.E.S., 3'20"77 — 27 Oriol Ferrer, C.E.C., 3'26"08 — 28 Josep M. Gost, C.E.C., 4'74"87 — 29 Albert Parés, C.E.C., 6'00"28.

Categoria d'honor:

1 Franz Joaham, Indep., 59"70 — 2 Martí Herboltheimer, U.E.C., 1'20"96 — 3 Emiliano Puente, C.E.S.M., 1'24"67 — 4 Jaume Buxó, U.E.S., 1'37"43 — 5 Josep Colomer, C.E.C., 1'39"79 — 6 Narcís Giralt, U.E.S., 2'09"37 — 7 Joan Andreu, C.E.C., 2'38"08 — 8 Ernest Mullor, C.E.C., 2'54"11 — 9 Feliu Sampere, UU.E.S., 3'18"18 — 10 Federic Mayer, Indep., 3'22"66 — 11 Lluís Peidró, C.E.C., 4'14"35 — 12 Eliodor Orfila, C.E.C., 5'46"47 — 13 Narcís Casas, U.E.C., 6'01"86 — 14 Vicenç Aldea, E.E.B., 6'02"01 — 15 Ramon Casas, U.E.C., 6'53"61 — 16 Josep Ametller, C.A.N., 7'25"48 — 17 Francesc Comas, C.E.C., 9'34"09.

2) Femenina

Categoria «A»:

1 Montserrat Campañà, Barcino, 51"69 — 2 Eliandre Preguel, C.E.S.M., 1'06"05 — 3 M. Rita Alier, E.D., 1'31"70 — 4 Elsa Linares, U.E.C., 2'08"42 — 5 Montserrat Mechó, U.E.C., 2'17"75 — 6 M. Rosa Campañà, C.E.C., 4'05"66.

Categoria «B»:

1 Montserrat Corominas, C.A.N., 41"22 — 2 Anna Victòria Marquès, C.A.N., 1'01"84 — 3 Pepeta Planas, C.E.C., 1'08"96 — 4 Núria Espinalú, C.E.C., 1'16"50 — 5 Clara Guerin, C.A.N., 1'41"22 — 6 Núria Devant, C.E.C., 1'52"11 — 7 Glòria Reinoso, Indep., 2'28"04 — 8 Anna M. Teruel, C.E.S., 3'05"65 — 9 Maria Burull, C.E.C., 6'26"77.

Categoria d'honor:

1 Núria Figueras, C.E.C., 50"80 — 2 Carme Romeu, C.E.C., 1'03"03 — 3 Amàlia Granell, C.E.C., 1'44"06 — 4 Paquita Vic, C.A.N., 2'08"25 — 5 Maria Babiera, C.A.N., 2'44"48 — 6 Rosa von Bischoff, Indep., 4'10"34 — 7 Rosa Lincoln, C.E.C., 4'11"98 — 8 Adela Piera, C.E.C., 4'19"33.

Classificació handicap

1) Masculina:

1 Franz Joham, Indep., 10"70 — 1 (Exaequo) Eliodor Orfila, C.E.C — 1 (Exaequo) Federic Mayer, Indep. — 1 (Exaequo) Francesc Comas, C.E.C., — 2 Marcel Martluff, Font-Romeu, 21"41 — 3 Joaquim Bofill, C.A.N., 24"52 — 4 Ramon Bau, C.A.N., 25"29 — 5 Josep M. Figueras, C.E.C., 27"31 — 6 Emili Ullés, C.E.C., 28"85 — 7 Jordi Bonet, C.E.C., 32"40 — 8 Jeroni Pujol, C.A.N., 32"58 — 9 Josep Gómez, C.E.S.M., 32"88 — 10 Francesc Robert, C.E.S.M., 32"42. Fins a 89 classificats.

2) Femenina:

1 Núria Figueras, C.E.C., 26"80 — 2 Montserrat Corominas, C.A.N., 33"22 — 3 Carme Romeu, C.E.C., 43"03 — 4 Montserrat Campañà, Barcino, 51"69 — 5 Anna Victòria Marquès, C.A.N., 52"84 — 6 Pepeta Planas, C.E.C., 56"96 — 7 Eliandre Preguel, C.E.S.M., 1'03"05 — 8 Núria Espinald, C.E.C., 1'06"50 — 9 Amàlia Granell, C.E.C., 1'20"06 — 10 M. Rita Oliver, E.D., 1'25"70. Fins a 23 classificades.

Campionats de Catalunya de slalom gegant

Organització: Federació Catalana d'Esquí
Data: 8 d'abril

Estació: Llessui (Pallars)
Prova: Slalom gegant

1 Pere Arpa, P.E.C., 2'01"73 — 2 Josep M. Luengo, C.V.N., 2'03"22 — 3 **Lluc Bisbe, C.E.C.**, 2'11"31 — 4 Gabriel Tauler, C.A.N., 2'12"43 — 5 **Joan Parés, C.E.C.**, 2'12"48 — 6 **Aureli Bisbe, C.E.C.**, 2'12"73 — 7 Enric Escribà, C.E.S.M., 2'13"06 — 8 **Josep M. Buló, C.E.C.**, 2'13"48 — 9 Josep A. Abadia, C.E.V.A., 2'17"48 — 10 Miquel Arpa, G.E.E.G., 2'19"16 — 11 **Carles Dexeus, C.E.C.**, 2'23"77 — 12 **Jordi Pujol, C.E.C.**, 2'24"19. Fins a 20 classificats.

Slalom infantil de Pasqua

Organització: Club d'Esquí Super Molina
Data: 2 d'abril
Estació: La Molina (La Cerdanya)
Prova: Slalom

Grup de 10 anys:
1 **Sara Fontdevila, C.E.C.**, 63"3 — 2 Silvye Bartirina, Font Romeu, 66"2 — 3 Pilar Joaniquet, C.E.S.M., 68"8 — 4 **Joaquim Foix, C.E.C.**, 69"9. Fins a 8 classificats.

Grup de 12 anys:
1 Xavier Mill, C.E.S.M., 56"7 — 2 Jean Ives Glais, Font Romeu, 57"5 — 3 **Rosa M. Gallach, C.E.C.**, 58"8 — 4 Margarida Beltran, U.E.C., 69"7. Fins a 7 classificats.

Aquests tres primers classificats varen fer els primers temps absoluts de la prova.

Curses socials alpines

Organització: Centre Excursionista de Catalunya
Data: 3 d'abril
Estació: La Molina (la Cerdanya)
Modalitat: Slalom

Corredors masculins:
1 Hans Moller, 1'03"4 — 2 Miquel Moll, 1'05"4 — 3 Jordi Albertí, 1'06"1 — 4 Abel Pascual, 1'12"2 — 5 Jordi Pujol, 1'13"0 — 6 J. J. Gregori, 1'18"1 — 7 Jordi Fàbregas, 1'21"1.

Corredores femenines:
1 Núria Matabosch, 1'03"0 — 2 M. Antònia Fontdevila, 1'07"3 — 3 Mercè Solé, 1'18"0 — 4 Anna Veiga, 1'23"4 — 5 Eulàlia Roig, 2'26"0.

No corredors masculins:
1 Albert Zendrera, 1'20"3 — 2 Lluís Ballbé, 1'23"4 — 3 Xavier Serrahima, 1'34"3 — 4 Lluís Llimós, 3'03"0.

No corredores femenines:
1 Iziar Belil, 1'28"0 — 2 Núria Coberas, 2'01"4 — 3 Núria Roig, 3'17"3 — 4 Isabel Gimeno, 3'27"3.

Infantils:
1 Rosa Gallach, 1'04"4 — 2 Xavier Vallcorba, 1'10"1 — 3 Joan Ricard, 1'12"1 — 4 Bonaventura Batlle, 1'15"0 — 5 Sílvia Fontdevila, 1'16"1 — 6 Miquel Sas, 1'29"1 — 7 Joan Casamitjana, 1'29"3 — 8 Pau Olivella, 1'42"4 — 9 Cristina Foix, 1'45"1 — 10 Albert Bofill, 1'49"2 — Rosa M. Valls, 1'54"2 — Joan Foix, 2'07"4 — 13 Rosa M. Ricard, 2'08"0 — 14 Sara Fontdevila, 2'11"3.

Modalitat: Slalom gegant

Corredors masculins:
1 Antoni Olivella, 39"1 — 2 Josep Oriol Pujol, 39"4 — 3 Jordi Pujol, 41"2 — 4 Josep Zendrera, 42"0 — 5 Hans Moller, 42"2 — 6 J. J. Gregori, 43"2 — 7 Jordi Albertí, 44"0 — 7 (Exaequo) Miquel Moll, 44"0 — 9 Manuel Albertos, 44"1 — 10 Joan M. Vidal, 44"3 — 11 Carles Zendrera, 45"0 — 12 Manuel Pujol, 45"0 — 13 Jordi Fàbregas, 46"2 — 14 Abel Pascual, 47"0 — 15 Jaume Tiana, 50"3 — 16 Jordi Parra, 54.

Corredores femenines:
1 M. Antònia Fontdevila, 39"3 — 2 Núria Matabosch, 43"2 — 3 Roser Llobet, 45"0 — 4 Pilar Pont, 47"3 — 5 Tita Ribas, 49"2 — 6 Anna Fàbregas, 50"0 — 7 Cristina Ricard, 52"0 — 8 Mercè Soler, 53"2 — 9 Anna Veiga, 57"0 — 10 Marta Fàbregas, 59"1 — 11 Eulàlia Roig, 1'06"0.

No corredors masculins:
1 Albert Zendrera, 44"3 — 2 Joaquim Valls, 45"3 — 3 Albert Pelach, 46"2 — 4 Lluís Ballbé, 47"0 — 5 Xavier Serrahima, 50"4 — 6 J. Albert Bohigues, 55"1 — 7 Lluís Llinàs, 58"1 — 8 Xavier Fruitós, 1'10"0 — 9 Joan C. Inglés, 1'10"0 — 10 Joaquim Sol, 1'30"0.

No corredores femenines:
1 Iziar Belil, 47"2 — 2 Cristina Aguilà, 59"0 — 3 Núria Roig, 1'12"0 — 4 Isabel Gimeno, 1'22"4 — 5 Elena Blaya, 1'24"4 — 6 Aurora Legorburu, 1'27"0 — 7 Marta Inglès, 1'32"2 — 8 Josefina Batlle, 2'26"0.

Infantils:
1 Xavier Vallcorba, 45"4 — 2 Rosa Gallach, 46"4 — 3 Joan Foix, 47"2 — 4 Joaquim Foix, 52"0 — 5 Sílvia Fontdevila, 53"3 — 6 Joan Ricard, 54"0 — 7 Bucrent Batlle, 55"1 — 8 Joan C. Turban, 57"1 — 9 Dany Merino, 58"3 — 10 Joan Casamitjana, 1'01"0 — 11 Cristina Foix, 1'04"0 — 12 Lluís Merino, 1'10"0 — 13 Rosa M. Campañà, 1'11"0 — 14 Rosa M. Ricard, 1'14"0 — 15 Alex Merino, 1'20"0 — 16 Sara Fontdevila, 1'26"0 — 17 M. Mercè Ramon, 1'38"1 — 18 Pau Olivella, 1'40"0.

Veterans:
1 Jean Jeacques Turban, 53"3 — 2 Andreu Rafa, 58"2 — 3 Antoni Torcal, 1'54"2.

crònica

Cinema retrospectiu de muntanya, amb motiu del cinquantenari del Club Excursionista de Gràcia

Tal com ja avançàvem en el noticiari anterior, s'han realitzat quatre sessions de cinema retrospectiu de muntanya.

Amb nombrosa assistència, que perseverà en les diverses sessions, ha tingut lloc aquest cicle de cinema de celuloide ranci, presentat pel Gràcia amb motiu del seu cinquantenari.

Per donar una idea de l'interès artístic i documental dels films exhibits (tots ells cinema mut), deguts als millors realitzadors, que s'encararen amb el tema de la muntanya, en farem àmplia ressenya.

Si prescindim del fet que avui queden un xic desfasades, sense ni tan sols fons musical (tal com ja es feia a la seva època), les pellícules foren seguides amb curiositat (i també amb rialles per uns quants). En conjunt, podem agrair, tal com se'ns informa pels programes de mà, a Josep del Castillo que hagi facilitat la projecció d'aquests films procedents de la seva filmoteca particular, i poder veure, al cap de prop de mig segle, imatges de com era vista i interpretada la muntanya. Fent ús del pro-

grama de mà facilitat pels organitzadors, donarem una breu fitxa dels films, realitzadors, intèrprets, data de filmació i notes que puguin illustrar la vàlua de cada obra. També, donada la seva importància, que ha fet època, donarem la filmografia del cinema alemany de muntanya d'aquells temps, que ens atrevim a recomanar a tots els amants de la muntanya.

Les pellícules foren presentades durant els mesos de febrer i març. La darrera sessió fou closa amb unes paraules de Joan Cervera i Batariu, del Gràcia, que féu la presentació de Josep del Castillo, el qual agraí l'interès despertat i la constància a les sessions, i glossà alguns dels films, directors i intèrprets.

Després d'aquesta experiència, cal felicitar els amics del Gràcia pel seu encert i, com es digué en les paraules de cloenda, esperar que les obres dels cineastes, que avui ja constitueixen història i documents de gran valor per a la història de l'Excursionisme català, siguin conegudes, ja que ens consta que, per part de particulars, s'han realitzat i es realitzen films molt notables. Així, gosaríem demanar a la nostra Secció de Cinema que, si això és possible, estudiessin la possibilitat d'una experiència semblant amb els films vells que es poguessin reunir, ja que creiem que resultaria del màxim interès.

Relació i notes dels films exhibits:

La Muntanya Sagrada. Realització d'Arnold Fank. Interpretada per Leni Riefensthal i Lluís Trenker.

El drama del Mont Cervin. Realització de Màrius Bonnard. Interpretada per Lluís Trenker, Marcella Albani, Peter Bos i Clifford Mac Laglen.

El sky. Documental Pathé Frères. (Potser un dels primers documentals de la tècnica sobre l'esquí.)

El primer de la corda. Documental d'Alain Pol, sobre la filmació de la pellícula del mateix títol.

El gran salt. Realització d'Arnold Fanck. Interpretada per Leni Riefensthal i Lluís Trenker. Visió humorística a l'estil de la vella escola.

El sky. Documental U.F.A. - Degetto. Realitzat per Friedl Pfeifer. (Rodat a les Olimpiades de Garmiths - Pattarktachen el 1936.)

El Gran Canó del Colorado. Documental cinematogràfic realitzat en 1933.

Els Alps Suïssos. Documental Schweizer Schul un Wolkskino, realitzat en 1932.

Petronella. Realització de Hans Schwartz que té lloc a l'Alta Silèsia, amb Wilhem Dieterle, Oscar Homolka i Theodor Loos.

De Núria a Caralps. Documental realitzat en 1935 pel peoner del cinema català, Domènec Giménez i Botey.

Presoner de la muntanya. Realització d'Arnold Fanck. Interpretada per Leni Riefensthal i Gustav Dissel.

El diable de foc. Llarg metratge interpretat per Lluís Trenker. Pellícula de grat record d'infantesa, que fou exhibida a tots els escolars de Barcelona pels volts de l'any 1936 amb el patrocini de l'Ajuntament de la ciutat. S'hi exalta el sentiment de llibertat i independència dels patriotes d'un país en la lluita contra l'invasor. El concepte de Pàtria hi és a primer terme, sempre en l'escenari de les muntanyes alpines, en temps de l'hegemonia a Europa de Napoleó. Fou l'únic film sonor de les diverses projeccions.

Pel seu interès, transcrivim les notes inserides al programa d'aquestes sessions cinematogràfiques:

«Allà pels anys 20, quan encara estaven de moda les pellícules de tirans i monstres, així com les d'instints i passions, el cinema alemany va començar a presentar al públic, per mitjà de les realitzacions del Dr. Arnold Fanck, les agradables visions dels films d'alta muntanya.

»Aquesta mena de temes o arguments quedaren monopolitzats, diguem-ho així, per aquest realitzador. Però, el que feia més remarcables aquests films era que mentre els altres directors es tancaven en llurs estudis, Fanck anava a la recerca i captació —i en la qual cosa reeixia meravellosament— dels aspectes més grandiosos de la Naturalesa.

»Indiscutiblement, com a documents són realitzacions d'incomparable valor, en les quals ressalta esplèndidament el blanc de les geleres, contrastant amb la foscor del cel i amb un joc enlluernador de núvols, que semblen formar altres tantes muntanyes damunt de les mateixes muntanyes.

»Aquestes pellícules, amb els seus personàtges que es mouen entre la llum i les ombres, amb els seus cels i núvols, les seves geleres, neu, allaus i les grans tempestats en els alts cims, solament tenien un veritable protagonista: **La Muntanya.»**

BREUS FILMOGRAFIES

«Arnold Fanck. — Geòleg i realitzador del cinema alemany. Neix en 1889 a Frankenthal. La seva primera pellícula, dirigida en collaboració amb el Dr. Taurn en 1920, fou un film de muntanya sense protagonistes humans i que tenia per títol "Wunder des Schneeschurs". En 1925 realitza el seu primer film important, "Der heilige Berg" (La Muntanya Sagrada), amb en Lluís Trenker i Leni Riefensthal, convertint-se ambdós artistes en els intèrprets genials de "Der grosse Sprung" (El gran salt), "Stürme über dem Montblanc" (Tempesta en el Montblanc), "Der weisse Raush" i "SOS Iceberg". En 1929, amb la collaboració de G. W. Pabst, realitza "Die weisse Holle von Piz Palu" (La tragèdia de Piz Palu o Presoners de la Muntanya).

»Lluís Trenker. — Deportista, actor i realitzador del cinema alemany, d'origen austríac, neix en 1893. Com a escalador i deportista nat, es converteix en genial

intèrpret de les realitzacions de Fanck. La seva pellícula més important de l'etapa del cinema mut és "La Muntanya Sagrada". A partir de 1930 apareix com a productor i intèrpret de les seves pròpies pellícules, havent interpretat abans d'aquest any, sota la direcció de Màrius Bonnard, "Der Kampf an Matterhorn" (El drama de Mont Cervin i Fonts Sagrades).

»Leni Riefensthal. — Actriu i realitzadora del cinema alemany, neix en 1902. Cursa estudis de dansa, música i pintura. És la protagonista dels films de Fanck. En 1932 dirigeix "Das blaue Licht" (La llum blava), adaptació d'una vella llegenda poètica de la regió dels Dolomites italians. En 1935 realitza "Reichsparteitat" i "Der Triumph des Willens" (El triomf de la voluntat). I, en 1936, filma "Olympia" (Olimpiada), dividit en dues parts titulades "Fest der Schönheit" (Festa de la Bellesa) i "Fest der Volker" (Festa del Poble).

Novetats excursionistes de la Diada del Llibre. La guia itinerària dels Ports

Precedint la passada diada de Sant Jordi i la de la Festa del Llibre, a la Delegació de Barcelona-Centre de la Unió Excursionista de Catalunya tingué lloc un acte íntim al qual fórem invitats els representants i els directius de les publicacions i les entitats excursionistes. Es tractava de la presentació de la nova publicació de l'Arxiu Bibliogràfic Excursionista, la **Guia itinerària dels Ports,** la qual va obtenir el IV Premi Sant Bernat de la Federació Catalana de Muntanya. Amb breus i senzilles paraules, en feren la presentació, entre altres, el veterà i entusiasta president de l'Arxiu, Salvador Miralda, el qual, junt amb un reduït grup que cultiven encara l'excursionisme cultural, ha fet possible aquesta etapa de superació de la Unió, en la qual s'ha aconseguit de publicar la primera guia de muntanya, acompanyada de dos mapes excellents, de la qual ens ocupem en la nostra secció bibliogràfica. Creiem que es tracta d'una fita remarcable que honora la Unió Excursionista de Catalunya, que representa una modesta però digna aportació de l'excursionisme català a l'Any Internacional del Llibre.

També cal recordar una vegada més la vitalitat de l'excursionisme comarcal, representat, en aquest cas, pels tortosins, els germans Josep M. i Joan Brull i Martínez, autors de la guia dels Ports, que han elaborat pacientment tot recorrent detingudament el massís i les comarques que l'envolten: Montsià, Baix Ebre, Terra Alta i Matarranya.

Finalment, voldríem posar en relleu els homes incansables que dins les entitats excursionistes formen aquests petits nuclis d'estudiosos que treballen per al millorament cultural del nostre excursionisme, en forma de cursets, publicacions i de totes les altres activitats que tendeixen al seu enaltiment i a la seva superació. Felicitem, doncs, molt cordialment, els membres de l'Arxiu Bibliogràfic Excursionista, en Salvador Miralda, en Jaume Ramon i Morros, i tots els qui han fet possible que puguem disposar d'aquesta nova guia.

Josep Llaudó i Majoral

Excursionisme comarcal. Igualada

S'ha celebrat a Igualada, per primera vegada, un curset d'excursionisme que tingué lloc a la delegació de la Unió Excursionista de Catalunya durant els mesos de maig i juny. El curset fou portat a cap per l'equip que ve realitzant des de fa uns anys a Barcelona els cursets d'aquesta veterana entitat excursionista. També hi participaren els membres del Centre Francesc Gurri i Serra i Josep Llaudó i Majoral. Les sortides de pràctiques i les diverses lliçons foren realitzades en plena naturalesa i resultaren de molta eficàcia per al nodrit grup de participants.

La celebració d'aquest curset de divulgació i d'iniciació a l'excursionisme i a l'alta muntanya a Igualada, portada a terme per un reduït grup de gent que mantenen, insubornablement, el lema d'excursionisme escola de civisme, ens sembla del màxim interès i digne d'ésser posat especialment en relleu.

La temàtica explicada fou variada: tècnica de l'excursionisme, geografia física de Catalunya, socors a muntanya, orientació i lectura de mapes, comarques de Catalunya i possibilitats de l'excursionisme a Catalunya.

Les pràctiques de les diverses lliçons es van realitzar a la serra de Rubió (refugi del Mas del Tronc, de la U.E.C.) i a coll Bas, de la comarca d'Anoia.

A la segona fase d'aquest curset d'iniciació es tractà del material i equip d'escalada i de la tècnica d'escalada i d'alta muntanya. Les pràctiques es feren als cingles de la rodalia d'Oliana (alt Urgell), al Pedraforca (Berguedà) i als Encantats (Pallars).

Tragèdia a l'Himalaia

Segons notícies arribades de Katmandú (Nepal) el dia 14 d'abril, vam saber la mort de quinze alpinistes als vessants del pic Manaslú (8.156 m), a l'Himalaia, en ésser arrossegats per una grandiosa allau de neu. Es tracta dels membres de l'expedició sud-coreana que tractava de conquerir el Manaslú, la vuitena muntanya del món en altitud. Els morts foren quatre alpinistes sud-coreans, un operador de televisió japonès i deu sherpes. La tragèdia s'esdevingué el dia 10 d'abril.

El grup anava dirigit per Jung Sup Kim i hi figuraven els seus germans Ho Sup Kim i Yai Sup Kim. Un altre germà seu, l'alpinista Ki Sup Kim, ja trobà la mort al mateix indret l'any anterior. L'expedició havia sortit de Katmandú el dia 28 de febrer en direcció a Trisuli Bazar, per installar el campament base a 4.300 metres d'altitud. Installaren un altre campament a 5.200 metres i el dia 22 de març es trobaven a 5.956 metres d'altitud.

Segons conta un dels expedicionaris supervivents, el periodista Hal Yung, van veure l'allau de neu, pedres i gel a dos quilòmetres del campament. Al principi semblava un minúscul trosset de gel, però va anar augmentant de grandària mentre davallava fins a convertirse en una massa impressionant que calcula que devia ésser superior a las 200 tones, caigudes des d'una altitud de 6.500 metres.

Aquest ha estat el desastre més gran ocorregut fins ara a l'Himalaia. Ara fa tres anys, en 1969, cinc nord-americans i dos sherpes van morir en ésser arrossegats per una allau al Dhaulagiri.

Accident mortal al III Rallye «Picos d'Europa, Copa Andrés Vigil»

Durant el transcurs d'aquest rallye organitzat per la Federació Basco-Navarresa, l'alpinista Miguel Ángel Gusmariz Iriarte, de Pamplona, a causa de les dures condicions atmosfèriques, ha trobat la mort com a conseqüència d'una caiguda per uns pendents de neu gelada. Tot i que es va organitzar ràpidament el salvament, en el qual van participar els esquiadors del rallye, membres del Grup Basauri i veïns del poble de Cordillanes, quan van aconseguir de trobar el cos de l'accidentat ja era mort, car s'havia fracturat la base del crani.

Descansi en pau l'infortunat alpinista.

bibliografia

Homes de gesta. Alexandre Marcet i Reverté. Arxiu Bibliogràfic Excursionista, de la Unió Excursionista de Catalunya. Rafael Dalmau, Editor. 105 pàgines. Fotogravats. Barcelona, 1972.

Sota el títol —bon xic ditiràmbic— d'**Homes de gesta,** Alexandre Marcet aplega en un breu volum una sèrie d'entrevistes amb notables personalitats muntanyenques, d'heterogènies característiques i de peculiars idiosincràsies.

Des d'escaladors famosos, com Ricardo Cassin, Louis Audoubert i Cesare Maestri, fins a acampadors insignes, com Champion i Bousquet, passant per científics, com Norbert Casteret, o autors de guies de muntanya, com Ollivier o Jacques Faure, una sèrie d'homes d'elevat relleu muntanyenc que han passat pel nostre país —sèrie que, evidentment, l'autor limita, probablement per raons d'espai— ens plantegen, en diàlegs breus i concisos, les seves activitats muntanyenques, els trets essencials del seu caràcter i la problemàtica bàsica del seu món muntanyenc.

D'altra banda, el volum és una bona, encara que breu, font d'informació referent a guies de muntanya, refugis, campaments i museus de muntanya del Pirineu, així com d'activitats a l'Himalaia i als Andes.

El volum, que és el XVI dels publicats sota els auspicis del benemèrit Arxiu Bibliogràfic Excursionista, és elegantment presentat, i compta amb un bon nombre de fotografies i gravats.

Creiem que s'hauria arrodonit l'obra, si s'hi hagués donat una informació biogràfica més completa de cada un dels interviuats, convertint així el volum en una interessant font de consulta per a l'estudi de tan cabdals figures de la muntanya.

Josep Girona

Guia itinerària dels Ports (Baix Ebre, Matarranya, Montsià, Terra Alta). Josep M. i Joan Brull i Martínez. Arxiu Bibliogràfic Excursionista de la Unió Excursionista de Catalunya. 251 pàgs. Dibuixos i fotogravats. 2 mapes 1-40.000, de corbes de nivell. Barcelona, 1972.

En el Dia del Llibre d'enguany ha vist la llum pública una obra esperada amb illusionada impaciència i amb creixent expectació en els medis excurscionistes i entre els aficionats a les publicacions de muntanya: la **Guia Itinerària dels Ports,** dels germans Josep M. i Joan Brull.

Realment, el volum marca una fita important en el camp de la bibliografia excursionista, ensems que ve a omplir un buit molt notable en l'àmbit —no massa extens— de les Guies de muntanya. Dintre de les comarques meridionals catalanes, la regió dels Ports era la que comptava amb una bibliografia més deficient. Per cet, i a títol informatiu, podem esmentar ací que ja l'any 1907 el nostre Butlletí, mercès a la ploma de Joaquim de Gispert, dedicava unes primeres, encara que breus informacions, a aquest massís. Mancava, però, la guia monogràfica completa i detinguda de tota la ingent serralada, i això ha estat l'obra que s'han proposat portar a terme dos muntanyencs tortosins, els germans Brull i Martínez, que amb evident eficàcia han posat fi a l'àrdua tasca d'estructurar una xarxa completíssima d'itineraris —setanta itineraris— que cobreix tota la regió dels Ports.

En aquest sentit, l'aparició del present volum podria comparar-se, en cert aspecte, amb la publicació de la **Guia de l'Alt Berguedà i Cardener,** d'Agustí Jolis, o amb la del Montsant, d'Iglésies i Santasusana, per exemple, que venien a omplir en el seu moment un buit extraordinari en el camp de les guies itineràries de muntanya.

D'un bell principi, els autors es plantegen el problema de la titulació del massís o, millor dit, la manca d'un nom propi i exclusiu que individualitzi el conjunt orogràfic, car, com ja és sabut, hom parla dels Ports de Tortosa o de Beseit, segons sigui d'una o d'altra banda de la serralada.

Els autors, malgrat creure que la denominació adequada fóra la de Ports del Montcar, accepten el criteri dels editors, els quals, seguint disciplinadament les normes de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, opten per la grafia Caro pel que es refereix a la denominació del cim culminant del massís dels Ports, que hom singularitza amb l'addició dels noms de les comarques que el rodegen: Baix Ebre, Matarranya, Montsià i Terra Alta.

El conjunt d'itineraris és molt complet i està ben sistematitzat. Des dels nuclis habitats de la plana: Tortosa, Beseit, Alfara, Paüls, Horta de Sant Joan, Arnes, Prat de Comte, Fredes, la Sènia i Mas de Barberans, hom puja als refugis de Caro i de les Clotes o bé als pocs habitacles útils de la regió, per pistes, senderons i esborrats corriols que serpentegen per impressionants

afraus: Vall Figuera, Ulldemó, Gúbies del Regatxol i del Parrissal; i a tots els cims de la contrada: Caro, Espina, Moleta de Catí, Punta de la Miranda, etc.

En l'aspecte toponímic, la tasca portada a terme pels autors és summament important, ja que ha recollit un inapreciable cabal de noms de llocs, masies, fonts, coves, accidents geogràfics, ermites i molts altres punts d'interès de la comarca, i que figura degudament sistematitzat en el seu corresponent índex toponímic al final de l'obra, al qual segueix un interessant recull bibliogràfic, tant d'obres generals, com de monografies i articles, en els aspectes geogràfics, històrics, excursionistes i espeleològics.

Els dos mapes que complementen l'obra, a escala 1:40.000, amb corbes de nivell i a diversos colors, són clars i ben dibuixats, i seran d'extraordinària utilitat als qui programin itineraris per la regió. Comprenen el territori estès des del riu Canaleta fins al riu Sènia, i del Pantà de la Pena, el Matarranya i l'Algars fins a l'Ebre. Amb ells, la cartografia de la zona meridional catalana resta ben arrodonida i completada.

Al costat d'aquests factors tan àmpliament positius n'hi ha alguns que al nostre criteri deslluexen un xic el rellevant conjunt de l'obra. Ens referim, en primer lloc, a la defectuosa presentació de la part gràfica del volum, ben abundosa certament, traduïda en unes imatges esvaïdes que converteixen en mediocres, àdhuc les millors fotografies.

Un altre aspecte que no creiem prou reeixit és el de l'estudi monogràfic inicial, bon xic incomplet i mancat de l'adequada sistematització.

Amb tot, el balanç de l'obra és altament positiu, i creiem que esdevindrà un obligat element de consulta de tot bon excursionista.

Josep Girona

AMB AQUEST GEST...

milions d'homes de tot el món comencen
cada dia llur jornada.
Un massatge fort i baronívol de FLOID
després d'afaitar-vos us evitarà tota irritació
cutània i prepararà la vostra pell
per a l'afaitada de l'endemà.
Amb l'ús habitual de FLOID AFTER-SHAVE
l'home d'avui reprèn la lluita diària,
optimista i ben dispost.

Useu, també, Aigua de Colònia FLOID.
Fresca, baronívola... excitant.

Floïd

HAUGRON CIENTIFICAL, S. A. New York / London / París / Barcelona

· PIJOAN · *estudio baquès*

la qualitat dels nostres clients determina la qualitat dels nostres productes

esports esplai

articles d'esport
per a clients
de qualitat

c. del pi nº 16, barcelona-2
tels. 231.64.34 221.28.57

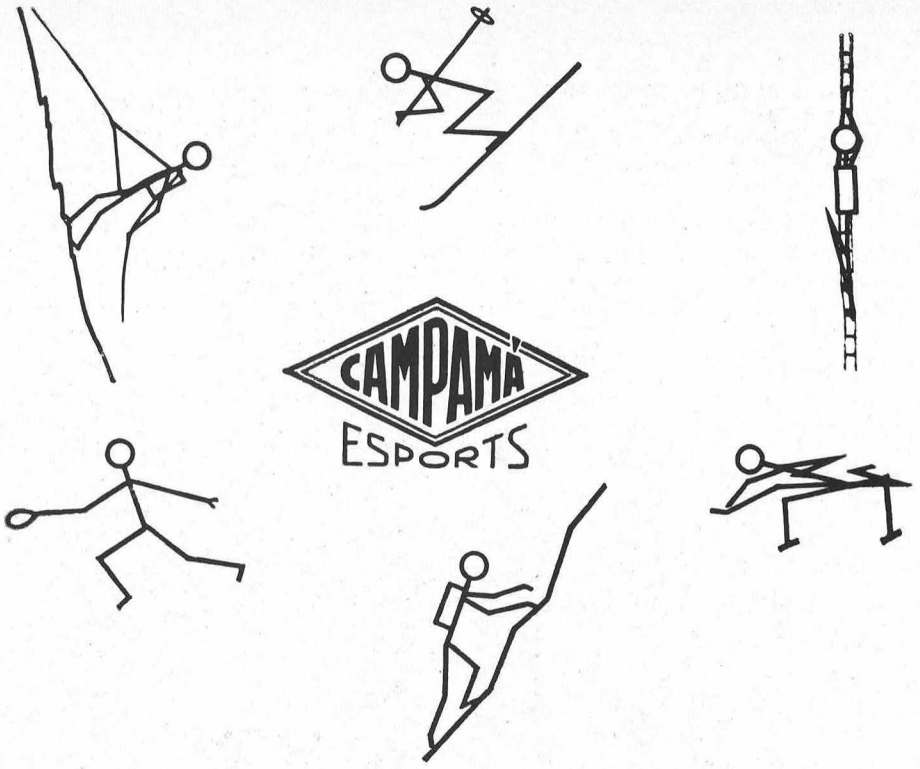

Urgell, 95 bis BARCELONA - 11 Telèfon 253 50 01

PORTER-LLIBRES

Recomanem:

CALENDARIO ATLANTE
DE AGOSTINI
Ed. 1972 210 ptes.

BLASI i RABASSA, R.
Entre el Carlit i el Puigmal
1971 125 ptes.

RIPOLL PERELLO, E
Guia d'Olèrdola
1971 75 ptes.

Avda. Portal de l'Angel, 9 - Barcelona

d'EL CASERIO, me'n fio!

Per això
és el primer formatge
en porcions
d'Espanya

Pes en origen: 170 grams

EL CASERIO

ESQUI
CAMPING
ESCALADA

SPORTS

SANJUST

CANUDA, 6 - TEL. 232 37 42

BARCELONA-2

Publicacions del Centre Excursionista de Catalunya

Estan a la venda a les principals llibreries i a la Secretaria del Centre els següents llibres:

Guies-Itineraris de muntanya

Alt Berguedà i Cardener. Agustí Jolis i Mª Antònia Simó. Preu venda públic: 125'— ptes.
Pedraforca. Agustí Jolis i Mª Antònia Simó. Preu: 90'— ptes.
Pallars-Aran. Agustí Jolis i Mª Antònia Simó. Preu:250'— ptes.
Pallars-Aran. Agustí Jolis i Mª Antònia Simó. (Edició en castellà). Preu: 250'— ptes.
Posets-Maladeta. A. Armengaud i Agustí Jolis. (Edició en castellà). Preu: 200'— ptes.
Posets-Maladeta. A. Armengaud i Agustí Jolis. (Edició en francès). Preu: 250'— ptes.
Vignemale-Monte Perdido. R. Ollivier. (Edició en castellà). Preu: 200 ptes.
Meteorologia de l'excursionista. Eduard Fontserè. Preu: 80'— ptes.
Guia per a conèixer els arbres. Francesc Masclans. (Tercera edició, en premsa.)
L'Aneto i els seus homes. Pròxima edició en català i 2ª edició en castellà. Jean Escudier i Agustí Jolis.
(Biografia d'una muntanya i els homes que realitzaren la seva conquesta al massís Maladeta-Aneto.)
La Fou de Bor i cavitats de l'alta vall del Segre. M. Canals, C. Ribera i R. Viñas. Preu: 150'— ptes.

El preu dels llibres, els quals es poden trobar a les principals llibreries, correspon a la venda al públic. Els socis del Centre poden beneficiar-se d'uns descomptes considerables adquirint-los a la Secretaria de l'entitat, on es pot veure l'exposició de publicacions.

Revistes del Centre Excursionista de Catalunya

A més de **Muntanya,** revista de l'excursionisme i dels esports de muntanya, el Centre publica també les revistes següents:

Otro Cine. — Portaveu de la Secció de Cinema Amateur i de l'UNICA.
Al servei del cinema amateur i del bon cine professional.
Revista bimestral. Subscripció anual: 150'— ptes. Subscripció protector: 300'— ptes.
Número solt: 30'— ptes. Subscripció anual a l'estranger: 280'— ptes. 4'— $.
Número solt a l'estranger: 50'— ptes.
Queden en arxiu números endarrerits per a la venda.

Speleon. — Publicada per l'E.R.E. «Equip de Recerques Espeleològiques».
Revista sobre espeleologia física, bioespeleologia, espeologia humana, espeoarqueologia, etc.

MUNTANYA **Editada pel CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA**

La revista excursionista de més tradició i de més difusió de Catalunya.
Reflex de totes les activitats i tots els aspectes de la muntanya i l'excursionisme.

Si encara no sou subscriptor de MUNTANYA, retalleu i envieu aquest butlletí i rebreu puntualment la revista al vostre domicili.

Si ja en sou, doneu-lo a un amic que s'interessi per l'excursionisme i segur que us ho agrairà.

Nom .....

carrer..... núm. ..... pis.....

població .....
(districte postal)

Se subscriu a la revista MUNTANYA a partir del núm. , amb la quota anual de 135 pessetes.

Cobrament:

☐ gir postal

☐ reembossament

☐ compte corrent

Signatura

N'apareixen un o dos números l'any, de més de 100 pàgines. Preu de subscripció anual: 150'— ptes. Disponibles números endarrerits.

Espeleòleg. — Butlletí de relació i informació de l'E.R.E. «Equip de Recerques Espeleològiques». Treballs sobre espeleologia. Presentació ciclostilada.

Subscripció: 100 ptes. cada quatre números. N'acostumen a aparèixer de dos a quatre números l'any. Se n'han publicat fins a la data 15 números. En queden en arxiu exemplars per la venda, tret dels números 1 i 2 (exhaurits).

Altres revistes disponibles del fons d'edicions del Centre en existència

Montaña. — Anales del Centro Excursionista de Cataluña. 1945 (Alpinisme, Esquí, Escalada, Cinema, Geografia, Fotografia, Història, Folklore).

Volum relligat de 320 pàgines, il·lustrat, mapa plegat.

De les publicacions periòdiques del Centre queden en existència un limitat número d'exemplars (per completar col·leccions).

Primeres publicacions excursionistes, des de 1876.

«Memòries de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques», «L'Excursionista», «Butlletí de l'A.C.d'E.C.». «Butlletí de l'Associació d'Excursions Catalana».

Anuari de l'A.E.C. — En queden números solts.

Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya. —1891-1938. En queden exemplars per a completar col·leccions.

Montaña. — Revista Bimestral 1946 al 1969. N'han aparegut 124 exemplars agrupats en 11 volums. En arxiu, col·leccions incompletes. Números solts. Interessants temes monogràfics, amb mapes i itineraris d'excursió, vies d'escalada, ressenyes.

Preu número senzill: 20'— ptes. Número doble i amb mapes: 35'— ptes.

Muntanya 1970-1971. Butlletí bimestral del Centre.

En resten comptades col·leccions completes (11 números). Només se serviran els pocs números esgotats formant col·lecció. Preu: 250'— ptes. Números solts: 25'— ptes.

Per a l'adquisició d'aquestes publicacions i per a tota mena d'aclariments sobre les edicions del Centre, cal adreçar-se a la seva secretaria (carrer Paradís, Barcelona, 2), de dilluns a divendres, de 7 a 9 del vespre. També s'hi poden adreçar comandes per escrit, detallant les obres i els números de les revistes que es desitgin.

La revista **MUNTANYA,** editada pel Centre Excursionista de Catalunya, ha guanyat una nova etapa de superació, tant per la presentació com pel contingut, com a fruit dels esforços d'un treball d'equip.

Ara, **MUNTANYA,** demana la col.laboració dels seus lectors per a una nova etapa d'expansió, perquè aconsegueixi tota la difusió que es mereix.

Franqueig

TARGETA POSTAL

Revista MUNTANYA

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

Paradís, 10

BARCELONA (2)

Molts excursionistes no llegeixen MUNTANYA perquè no la coneixen.

Parleu-vos de MUNTANYA i feu-los-la conèixer.

Retalleu aquest butlletí i doneu-los-el perquè se subscriguin a MUNTANYA

Confecció de Luxe

Chris★Craft

YACHTS, CREUERS I LLANXES!!!

agents generals per Espanya

SANTA EULALIA
NAUTICA
Passeig de Gràcia, 93
BARCELONA-8

ESTUDI SANTA EULALIA

i...

...tot el que li calgui per a l'esport del mar: motors marins, fora-bordes salvavides, vestits isotèrmics, indumentària nàutica, cordes de tracció esquí nàutic, romolcs per a embarcacions, etc., etc.
Tot allò que vostè necessiti!